

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра лінгвістики

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ТА ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА

Матеріали
XI міжвузівської науково-практичної
інтернет-конференції
(Київ, 23 квітня 2021 року)

Київ
2021

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра лінгвістики

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ТА ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА

Матеріали
XI міжвузівської науково-практичної
інтернет-конференції
(Київ, 23 квітня 2021 року)

Київ
2021

Редакційна колегія:

Чернєй В. В., ректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Гусарєв С. Д., перший проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Чернявський С. С., проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Романов І. В., завідувач кафедри правничої лінгвістики, кандидат педагогічних наук;

Корольчук В. В., провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ від 12 березня 2021 року (протокол № 6)

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за їх якість, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та службову інформацію, несуть автори

Іншомовна підготовка працівників ОВС та фахівців із права
I-746 [Текст] : матеріали XI міжвуз. наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 23 квіт. 2021 р.) / [редкол.: В. В. Чернєй, С. С. Чернявський, І. І. Романов та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. – 128 с.

УДК 410(07):351.745

© Національна академія внутрішніх справ, 2021

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО

<i>Черней В. В.</i>	7
---------------------------	---

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

<i>Бондаренко В. А.</i> ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА	9
---	---

<i>Богущий В. М.</i> НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННЮ СТУДЕНТІВ-ПРАВНИКІВ	13
--	----

<i>Vasylenko O.</i> SOFT SKILLS OF STUDENTS AS IMPORTANT PROFESSIONAL COMPETENCE	16
--	----

<i>Vasiuta Yu.</i> FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF POLICE OFFICERS	19
---	----

<i>Ващук А. О.</i> ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ: МЕТОДИ, ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ	23
--	----

<i>Галдецька І. Г.</i> КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ОСНОВНІ СКЛАДНИКИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ПРАВНИКА	27
---	----

<i>Галка Ю. М.</i> АНГЛІЙСЬКА ДЛЯ НЕАНГЛОМОВНОЇ АУДИТОРІЇ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ДІЄСЛІВ РУХУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	30
---	----

<i>Герасимов А. Є.</i> ЗАЛУЧЕННЯ ФАХІВЦІВ ЯК ПЕРЕКЛАДАЧІВ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ	33
---	----

<i>Горбач О. В.</i> ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ТЕХНІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	36
--	----

Заровецький В. В., Грабовська В. В. МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	38
Dramaretska L. ON THE PROBLEMS OF TEACHING OF LISTENING	41
Заверуха Ю. Г. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	43
Zapotichna R. PROS AND CONS OF DISTANCE LANGUAGE LEARNING	48
Zastelo O. DEVELOPMENT OF STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE SELF-DIRECTED LEARNING COMPETENCE IN THE ELECTRONIC ENVIRONMENT	50
Калинюк Н. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	53
Козубенко І. В. ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ	55
Корчинська Н. М. ЕКЛЕКТИЧНИЙ МЕТОД У ВИКЛАДАННІ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ	58
Кравець В. М., Павлишин О. В. ПОЄДНАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНИХ ЗНАЬ ПРАВООХОРОНЦІВ У СПІЛКУВАННІ З ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ	60
Краснопольський В. Е. АСНІМ В УДОСКОНАЛЕННІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ	65

<i>Крижна А. Є.</i> ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ЮРИСТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ КРАЇН ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ: ШВЕЦІЯ ТА ФІНЛЯНДІЯ	68
<i>Кушевська Н. М.</i> TEEN COURT PROGRAM – ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНА ПРОГРАМА ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПРАВНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У МЕЖАХ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ	72
<i>Lemeshko O.</i> DEVELOPMENT OF THE LAW BACHELORS’ COMMUNICATIVE LANGUAGE ABILITY.....	75
<i>Ломакіна І. Р.</i> НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ	78
<i>Loputko O.</i> MIND MAPPING TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES	81
<i>Lukomska A.</i> FRAME APPROACH TO FOREIGN LANGUAGE TEACHING.....	86
<i>Масько І. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	89
<i>Мохилевська V.</i> LEARNING IN ACTION	92
<i>Назаренко Н. С.</i> ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК НАПИСАННЯ НАУКОВОГО ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ	94
<i>Подворчан А. З.</i> ВАЖЛИВІСТЬ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ: ТРЕНД ЧИ ВИМОГА ЧАСУ?	97

Романов І. І. РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНОГО ТА СОЦІОКУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТІВ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	101
Skrynyuk M., Skrynyuk L. NETIQUETTE FOR DISTANCE LEARNING.....	103
Стратулат Н. В. СУЧАСНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ В АСПЕКТІ ВОЛОДІННЯ МІЖНАРОДНОЮ МОВОЮ ЯК ВАЖЛИВОГО СКЛАДНИКА ФАХОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ	105
Тишакова Л. Т. АВТЕНТИЧНИЙ ХУДОЖНИЙ ТЕКСТ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНИЙ МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ.....	109
Хайруліна Н. Ф. ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ.....	113
Харчук Н. Р. БІЛІНГВАЛЬНЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ КОНЦЕПЦІЙ ОСВІТИ	116
Хоменко О. Ю. КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО	120
Chenkivska N. MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES.....	122
Шемякіна Н. В. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ПІД ЧАС КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ.....	124

ВСТУПНЕ СЛОВО

Черней Володимир Васильович,
ректор Національної академії
внутрішніх справ, доктор юридичних
наук, професор

Шановні учасники конференції!

Від імені ректорату та Вченої ради Національної академії внутрішніх справ вітаю всіх учасників наукового зібрання на XI міжвузівській науково-практичній інтернет-конференції «Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів та фахівців із права».

Слід зауважити, що тематика конференції є науковою відповіддю на зміни, які відбуваються в українському суспільстві. Нині ми працюємо в досить складних умовах, коли відбувається процес приведення національного законодавства у відповідність до визнаних європейських стандартів, що сприяє його гармонізації з нормами міжнародного права, уніфікації та реалізації на внутрішньодержавному рівні. Дійсно, в умовах євроінтеграції та збільшення потреби українського суспільства у висококваліфікованих і конкурентоздатних спеціалістах, проблема системної організації професійної іншомовної підготовки працівників правоохоронних органів і фахівців із права, безумовно, є актуальною.

Суттєвого вдосконалення потребує система підготовки та підвищення кваліфікації правоохоронців, які уповноважені співпрацювати з іноземцями. До виконання відповідних заходів долучено й Національну академію внутрішніх справ як найбільший відомчий виш зі специфічними умовами навчання.

На базі НАВС на оновлених засадах, з огляду на європейські стандарти й міжнародну практику, забезпечено кваліфіковану підготовку персоналу різних фахових груп. Спільно з міжнародними експертами запроваджено цільові програми підвищення кваліфікації щодо іноземної складової не тільки персоналу поліції, а й правоохоронців, державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування всіх регіонів України.

За скоригованими планами в академії організаційно удосконалено всі напрями діяльності, зокрема оптимізовано структуру й штат, проведено профілізацію іноземної кафедри

(створено нові механізми адміністрування, інформаційних технологій і методичного забезпечення). За підтримки керівництва МВС та Національної поліції України триває добір правоохоронців до груп підготовки спеціалістів з мовної підготовки, які використовуватимуть свої знання під час міжнародного співробітництва.

Викладання блоків прикладних дисциплін з набуттям і закріпленням курсантами і слухачами професійних навичок (зокрема іншомовних спеціальних навчань і вчень) забезпечується досвідченими атестованими фахівцями спеціальних кафедр за безпосередньої участі практичних іноземних працівників.

Знання іноземних мов – це не лише можливість вдалого працевлаштування чи просто можливість вільного пересування Європою та світом, насамперед – це зміна світогляду. В умовах сьогодення неможливо уявити вищу професійну освіту без якісної іншомовної підготовки. Виклики сучасного світу спонукають нас до перегляду й удосконалення пріоритетів і напрямів професійної підготовки майбутніх поліцейських і фахівців правової сфери, до формування необхідних навичок, серед яких особливого значення набуває знання іноземної мови.

Отже, сподіваємося, що спільними зусиллями зарубіжних партнерів, депутатського корпусу, урядовців, керівників зацікавлених відомств ми спроможні забезпечити системну роботу щодо реалізації державної іншомовної політики в освітянській і науковій сферах, а також готові до обговорення можливих варіантів коригування та розширення формату такої співпраці.

Бажаю всім учасникам заходу плідної роботи, активного обміну думками, досвідом і здобутками, творчих успіхів і наснаги!

Бондаренко Вікторія Анатоліївна,
доцент кафедри іноземних мов
та культури фахового мовлення
факультету № 2 ІПФНП Львівського
державного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук,
доцент

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА

Навчання іноземних мов передбачає оволодіння здобувачами навичками й уміннями іноземної комунікації в суто професійних цілях. Головною метою професійного навчання є формування особистості фахівця, який ефективно здійснює трудову діяльність. Важливу роль у цьому процесі відіграє мотивація вивчення іноземної мови, яка виражається в потребі організувати професійну комунікацію, у тому числі іноземною мовою.

На думку О. Б. Тарнопольського та З. М. Корневої, професійна іноземна комунікативна компетенція складається з *шести компонентів*:

- *лінгвістичної компетенції* (здатність комуніканта продукувати та розуміти усне та письмове мовлення відповідно до норм системи мови);

- *соціолінгвістичної компетенції* (здатність комуніканта продукувати та розуміти усне та письмове мовлення відповідно до тих культурних норм, які існують у певній мовній та культурній спільноті);

- *прагматичної компетенції* (здатність комуніканта продукувати та розуміти усне та письмове мовлення відповідно до власних цілей і намірів, взаємовідносин з іншими комунікантами, конкретної комунікативної ситуації);

- *формально-логічної компетенції* (здатність продукувати логічно побудовані та зв'язні усні та письмові висловлювання і вміння передавати цю зв'язність та логічність через спеціальні формальні мовні засоби, а також здатність комуніканта розуміти логіку та взаємозв'язок усних та письмових висловлювань, що ним сприймаються, у тому числі орієнтуючись на формальні мовні засоби зв'язку;

– *психологічної компетенції* (вміння доводити свою точку зору, переконувати партнерів по усній або письмовій комунікації, вміння знайти правильний підхід до них та багато інших суто психологічних вмінь);

– *предметної компетенції* (обізнаність у предметному змісті спілкування) [1, с. 238].

У процесі навчання майбутні фахівці мають набути вміння професійної комунікації в усній і письмовій формах. Особливістю усної комунікації є те, що вона відбувається в умовах особистого контакту партнерів. У письмовій комунікації вони розділені простором і часом, що дозволяє їм зосередитися на змісті і формі письмового тексту. Переваги усної форми комунікації складають: швидкість обміну інформацією; наявність надійного зворотного зв'язку завдяки безпосередньому контакту, що дозволяє регулювати і коригувати процес спілкування (поставити запитання, уточнити повідомлення, виявити згоду або незгоду з тим, про що говориться, тощо). Труднощі усної форми комунікації пов'язані з необхідністю миттєвого пошуку точних, адекватних слів при формулюванні повідомлення, можливість пропустити у ньому важливі деталі; ймовірність забути частину почутої інформації або нерозуміння сутності повідомлення у процесі його сприймання і як наслідок – ймовірність викривити його зміст у процесі його передавання іншим людям.

Особливе місце у навчанні іноземної мови професійного спрямування займає формування вмінь професійної комунікації в письмовій формі, які є найпоширенішою в діловій сфері (ведення ділової кореспонденції і документації). Письмова форма використовується, насамперед, тоді, коли потрібно найточніше передати зміст повідомлення або викласти складну та велику за обсягом інформацію для подальшого опрацювання. Письмові тексти, які на відміну від усних часто мають юридичну силу, відзначаються, як правило, логічністю і точністю висловлювань. У процесі створення письмових повідомлень студенти мають час для обдумування речень, підбору адекватних слів, граматичних форм тощо; письмова інформація, зафіксована на паперовому або електронному носії, може зберігатися впродовж тривалого часу, до неї можна знову звернутися в будь-який момент, перевірити, скоригувати тощо.

Ключовим поняттям для професійної сфери є «взаємодія», без якої неможливо виконувати спільну діяльність. Особливості соціальної взаємодії в процесі ділового спілкування складають такі положення: партнери один для одного є значущими

особистостями; спрямованість на справу зумовлює готовність до взаєморозуміння в усіх питаннях; його учасники прагнуть продуктивно співпрацювати, щоб досягти визначених цілей.

Хоча професійно-ділова комунікація між представниками різних культур у професійній сфері здійснюється за загальними «законами» спілкування, вона має свої особливості. Насамперед кожна національна культура охоплює властиві народу способи життєдіяльності, відносини між людьми, що втілюються в певні звичаї, традиції, ритуали, національну специфіку комунікативної поведінки і спілкування [2, с. 78–79].

Вміння спілкуватися мовою юридичної професії підвищує результативність праці, допомагає комфортно почуватися у колективі, у ділових контактах, що актуалізує лінгвістичну підготовку зазначеної категорії студентів. Узагальнення наявного досвіду формування правильності професійного мовлення правників на заняттях з професійної комунікації англійською мовою сприятиме вирішенню окресленої проблеми.

Майбутнім юристам необхідно володіти грамотною, фаховою, логічно вибудованою мовою, вміти вести ділові переговори за допомогою відповідних методів вербального спілкування, готувати публічні виступи, застосовувати певні форми ведення дискусії, проводити обговорення проблем загальнонаукового та професійно орієнтованого характеру.

Майбутній юрист повинен володіти нормами сучасної іноземної мови; користуватися фаховою термінологією; здійснювати комунікацію, доречно використовуючи власне іншомовну лексику; працювати зі спеціальною (фаховою) літературою; вільно користуватися різними функціональними стилями та їх підстилями у професійному вжитку; поповнювати та активно використовувати особистий термінологічний словник; орієнтуватися в типових і нетипових ситуаціях професійного спілкування; мати навички спонтанного мовлення.

Диференційована підготовка юристів набула особливої актуальності і вимагає від спеціаліста високої кваліфікації, організаційних навичок і здібностей, високого рівня сприйняття, запам'ятовування і мислення, комунікативної культури [3].

Професія юриста – це стиль життя, підпорядкований інтересам справи, що потребує повної самовіддачі й самообмежень. Обговорення, збори, телефонні розмови, службові записки, звіти, що циркулюють в організації, є реакцією на можливості й проблеми, які створює зовнішнє оточення.

У процесі обміну інформацією виникає прямий обмін думками, поглядами, ідеями, з'являються різні форми взаємних стосунків, симпатії, антипатії, які являють собою міжособові стосунки. Отже, слово – це робочий інструмент юриста, мовлення – компонент його професійної майстерності. Від правильності, точності, логічності, зв'язаності, переконливості, емоційності, доступності висловлювань залежать ефективність юриста, результативність його роботи з колегами. Без аргументації висловлених думок текст втрачає зв'язність, знижуються його комунікативні властивості.

Отже, формування професійного мовлення – це безперервний процес, який важливо стимулювати на заняттях не лише з мовних, а й з фахових дисциплін, де можливо постійно набувати мовленнєвої практики. Важливою складовою професійного мовлення є формування соціокультурної компетенції. Адже саме соціокультурна складова спрямована на розуміння й тлумачення різних аспектів культури й мовної поведінки у професійному середовищі. У навчанні іноземної мови ми повинні робити акцент не тільки на вивченні культурних особливостей країни, мова якої вивчається, специфічних національних особливостей представників даної культури, моделей їх поведінки, а й формувати власну національну ідентифікацію.

Список використаних джерел

1. Тарнопольський О. Б. Корнєва З. М. Аспектний підхід до навчання англійської мови для спеціальних цілей у немовних ВНЗ. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна*. 2011. Вип. 18. С. 231–239.
2. Колбіна Т. В., Олексенко О. О. Іноземна мова професійного спрямування: аспект міжкультурної комунікації. *Сучасна парадигма викладання іноземних мов у закладах вищої освіти: тези доповідей Міжуніверситетського науково-практичного семінару* (м. Харків, 16 квіт. 2019 р.). Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019. С. 77–81.
3. Ізмайлова О. А. Формування іншомовної комунікативної компетенції як структурного компоненту комунікативної культури студентів мовних ВНЗ. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти*. 2010. № 17. С. 66–72.

Богущий Вадим Миколайович,
доцент кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент

НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННЮ СТУДЕНТІВ-ПРАВНИКІВ

На теперішньому етапі розвитку людства не можна не помітити чіткої тенденції до збільшення міжнародних взаємовідносин, міжнародної співпраці в різноманітних галузях, зокрема і в сфері права, входження України до світової спільноти, що неможливо реалізувати без ґрунтового знання громадянами країни іноземних мов, оволодіння навичками іншомовного ділового спілкування.

Інтерес до вивчення іноземної мови для ділового спілкування залишається незмінно високим в Україні. Необхідність опанування діловою іноземною мовою зумовлена потребою вести професійне спілкування з закордонними партнерами невимушено і природно, що є запорукою успіху. Надзвичайно важливо для викладача – зуміти навчити студентів веденню ділових перемовин іноземною мовою не абстрактно, а абсолютно психологічно реально для них, трансформувати цей процес на цікавий і захопливий ще на рівні вивчення мови.

Ділова іноземна мова передбачає ґрунтовне засвоєння такого рівня знань, вмінь і навичок, який гарантуватиме належну комунікативну здатність у середовищах ситуативних та професійних контактів в усній та писемній формах: читання й реферування автентичних наукових та правничих текстів; нескладне обговорення загальних фахових питань перебуваючи у закордонному відрядженні; підтримування приватного та ділових листування.

У «Державному освітньому стандарті» йдеться, що комунікативна компетенція складається з мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетенцій. Таким чином, укладаючи навчальні програми варто використовувати провідні здобутки як вітчизняної, так і зарубіжної методики та психолінгвістики. Значні зусилля мають бути спрямовані на реалізацію комплексного підходу формуючи у студентів мовні й мовленнєві компетенції та красноразчю обізнаність під час оволодіння ними комунікативною діяльністю засобами іноземної мови.

Ефективне навчання діловій іноземній мові вимагає: грамотного оформлення ділового спілкування в усній та писемній формах; правильного складання з огляду на структуру та граматичні вимоги певної ділової документації; володіння вміннями вільного використання лексики ділових листів та нормами її вживання; підвищення загального культурного рівня ділової комунікації.

Вивчення ділової іноземної мови також тісно пов'язане із загальними завданнями гуманізації навчання, адже нестримний хід глобалізації в світі характерний значною активністю не лише міждержавних, а й міжособистісних відносин. Цей процес потребує навиків комунікації із залученням моделей висловлювань загального використання у середовищах суто ситуативної комунікації.

Значна увага має бути зосереджена на лексиці, що використовується в процесі основних комерційних взаємин (укладання договорів, угод тощо), а також лексиці пов'язаній із сучасними формами співпраці.

Упродовж всього курсу вивчення ділової іноземної мови студентам-правникам не слід нехтувати також і самостійною роботою, зокрема такими її елементами як читання (наскрізне, вибіркове, оглядове, аналітичне) матеріалів країнознавчого та фахового спрямування, а також опанування лексико-граматичним мовленнєвими моделями, як-от лексикою з юридичної та спеціалізованої термінології. Реферування та анотування фахових наукових статей.

Іншомовна ділова комунікація реалізовується в усній і писемній формах, які вирізняються своєю специфікою і кожна є важливою. Усному мовленню властиве інтонаційне оформлення, особлива увага до паралінгвістичних засобів спілкування і їх особливостями в кожній культурі, прямий контакт із співбесідником, специфічний набір мовленнєвих зворотів, лінійність у часі. Писемне мовлення характеризується специфічною структурованістю, оформленням, впорядкованістю слів у реченнях, відсутністю прямих особистих контактів, покладає на учасників більшу відповідальність.

У «Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти» цілком справедливо зазначається, що знання іноземних мов сприятиме: підготовці всіх європейців до потреб міжнародної мобільності, що нестримно зростає і тіснішого співробітництва

в галузі освіти, культури та науки, торгівлі й промисловості; покращенню взаємного розуміння й терпимості, поваги до особистості й культурних відмінностей шляхом більш ефективної міжнародної співпраці тощо.

Сучасна ділова людина не може чекати, коли зроблять переклад і опублікують цікаву закордонну наукову статтю, оскільки наука розвивається надзвичайно швидко, і те, що сприймалося як нове ще вчора, уже завтра може перестати бути актуальним. Через це роль іноземної мови як інструменту формування фахової спрямованості набуває все більшої значущості. Важливішим стає і поглиблення інтересу до майбутньої професії, прагнення здобувати знання з різноманітних джерел, одним з яких є володіння іноземною мовою, що уможлиблює ознайомлення із здобутками науки й практики в окремій професійній сфері за кордоном, співробітничати в міжнародних програмах і проектах, продовжувати навчання в зарубіжних країнах, проводити наукові дослідження, а також ефективно працювати в іноземних компаніях, кількість яких в Україні зростає з кожним роком.

Отже, роблячи аналіз навчання іншомовному діловому спілкуванню майбутніх правників, відзначимо, що йдеться не лише про необхідність оволодіння ними професійною інформацією і лінгвістичними знаннями, але й інтерактивними знаннями, вміннями і навичками.

Список використаних джерел

1. Гадзевич І. М. Пошуки оптимальних методів та прийомів навчання на заняттях з курсу «Ділова англійська мова». *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*. 2004. Вип. 17. С. 44–45.

2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.

3. Ходцева А. О. Особливості формування професійних комунікативних навичок у курсі ділової англійської мови. *Інститут педагогіки і психології професійної освіти НАПН України*. Київ, 2010. С. 192–198.

Vasylenko Olena,
Professor of the Legal Linguistics
Department, National Academy of Internal
Affairs, Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

SOFT SKILLS OF STUDENTS AS IMPORTANT PROFESSIONAL COMPETENCE

Today every field professionals need a balanced set of cognitive, social and emotional skills in order to succeed in modern life. Their capacity to achieve goals, work effectively with others and manage emotions will be essential to meet the challenges of the 21st century. Thus, forming this set of skills may be considered as one of the most essential missions within high education study.

While everyone acknowledges the importance of socio-emotional skills such as perseverance, sociability and self-esteem, there is often insufficient awareness of «what works» to enhance these skills. Some of the most important professional skills for workers and employers alike simply can't be taught in a classroom or measured on paper. These traits are called soft skills and they're more crucial to job search and overall career growth. Unlike hard skills (i.e. academic knowledge and professional skills), which can be proven and measured, soft skills are intangible and difficult to quantify. As the workplace has modernized around the world, the demand for such skills has increased over the past 20 years.

As for research history, since 1959, the U.S. Army has been investing a considerable amount of resources into technology-based development of training procedures. At the 1972 Soft Skills Conference there was presented a report aimed at figuring out how the term «soft skills» (in the areas of command, supervision, counseling and leadership) is understood: «Soft skills are important job-related skills that involve little or no interaction with machines and whose application on the job is quite generalized» [3].

Studies by Stanford Research Institute and the Carnegie Mellon Foundation among Fortune 500 CEOs established that 75 % of long term job success resulted from soft skills and only 25 % from technical skills. Hence, soft skills are as important as cognitive/technical skills. So, many policies and programs are designed to measure and enhance socio-emotional and soft skills, their effects on career success and vary considerably within and across countries [2].

Soft skills refer to a broad set of skills, competencies, behaviors, attitudes, and personal qualities that enable people to effectively navigate their environment, work well with others, perform well, and achieve their goals with complementing hard skills. Soft skills are regarded as a combination of people social skills, communication skills, character of personality traits, career attribute, social intelligence and emotional intelligence quotients among others. The Collins English Dictionary defines the term «soft skills» as «desirable qualities for certain forms of employment that do not depend on acquired knowledge: they include common sense, the ability to deal with people, and a positive flexible attitude» [4].

Researches L. H. Lippman, R. Ryberg, R. Carney and K. A. Moore have distinguished the key soft skills for workforce success. There are five critical skills most likely to increase odds of success across all outcomes and which employers expect employees to have: social skills; communication; and higher-order thinking skills (including problem solving, critical thinking, and decision-making); supported by the intrapersonal skills of self-control and positive self-concept [1, p. 56].

Social skills help people get along well with others. This ability includes respecting others, using context appropriate behavior, and resolving conflict; they are universally important. *Communication skills* refer to the specific types of communication used in the workplace, and include oral, written, non-verbal, and listening skills. Strong general communication skills contribute to the development of other soft skills, like social skills. There is evidence that communication skills are related to three of the workforce outcomes studied for youth, they are the most frequently sought skill among employers, and they were strongly endorsed by stakeholders in this project. *Higher-order thinking* consists of problem solving, critical thinking, and decision making. At a basic level, this includes an ability to identify an issue and take in information from multiple sources to evaluate options in order to reach a reasonable conclusion. *Self-control* refers to one's ability to delay gratification, control impulses, direct and focus attention, manage emotions, and regulate behaviors. Self-control is an intrapersonal skill, foundational to many others: it enables successful decision-making, resolution of conflict, and coherent communication. *A positive self-concept* includes self-confidence, self-efficacy, self-awareness and beliefs, as well as self-esteem and a sense of well-being and pride. *Hard work and dependability, responsibility, and self-motivation* are also highly valued by employers and supported by a strong base of research

evidence, placing them in the top supported skills. The field is building more evidence that these can be improved through interventions among youth and young adults, and it is expected that, in time, they may emerge with as much support as those above enjoy.

Those who are competent in these soft skills are effective in their job searches and interviews and thus are more likely to be hired. They are more likely to be productive, retained on the job, and promoted, and thus they tend to earn more than those less competent in soft skills [1].

Education systems need to prepare students for their future. Social and emotional skills develop and change with age, and are affected by a combined influence of biological and environmental factors, life events, and changes in self-perception. On average, levels of conscientiousness, emotional stability, social dominance and agreeableness generally increase with age. But the most comprehensive studies prove that systematic interventions can change the social skills of a person in desired directions. Those intervention programmes which used a coherent and co-ordinated set of activities, with a focus on the development of particular soft skills rather than a general skillset, are shown to have strong effects. The evidence indicates that continuing to learn after finishing formal education, e.g. learning in the workplace, can have a significant influence on people's soft skills.

Thus, in an increasingly fast-changing and diverse world, the role of soft skills is becoming more important. Soft skills refer to the abilities to regulate one's thoughts, emotions and behaviour. They are dependent on situational factors and responsive to change and development through formal and informal learning experiences. Soft skills determine how well people adjust to their environment and how much they achieve in their lives. The ability of citizens to adapt, be resourceful, respect and work well with others, and to take personal and collective responsibility is increasingly becoming the hallmark of a well-functioning society.

References

1. Lippman, L.H., Ryberg R., Carney, R., Moore, K.A. (2017). Workforce connections: key «soft skills» that foster youth workforce success: toward a consensus across fields. Washington, DC: Child Trends. 56 p.
2. Sackett, P.R., Walmsley, P.T. (2014). Which personality attributes are most important in the workplace? *Perspectives on Psychological Science*. Vol. 9(5). P. 538–551. URL: <http://doi.org/10.1177/1745691614543972>.

3. Silber, K.H., Foshay, W.R. Handbook of Improving Performance in the Workplace, Instructional Design and Training Delivery. John Wiley & Sons, 2009.

4. Soft Skills. URL: <https://www.dictionary.com/browse/soft-skills>.

Vasiuta Yuliia,

Researcher Higher Education Degree
Master 1st year of the Educational and
Scientific Institute № 1 of the National
Academy of Internal Affairs

Supervisor:

Professor of the Department of Legal
Linguistics of the National Academy of
Internal Affairs, Candidate of Law,
Associate Professor **Haldetska I.**

FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF POLICE OFFICERS

Police officers being in the front line of public order situations, directing traffic, providing guidance or advice to citizens, tourists or simply visitors to their country need to be well prepared to react not only in their mother tongue, but in a foreign language as well. To be able to master a foreign language, continual possibilities to develop it are necessary. According to the Charter of Fundamental Rights of the EU “Everyone has the right to education and to have access to vocational and continuing training” [6]. Constant language training of officers in the field of their profession makes them more professional, raises the credit of the police force and the trust of the public.

At present, foreign language teaching is based on the Communicative Approach (CA) or Communicative Language Teaching (CLT). The approach emerged in the early 1980’s after Dell Hymes published his work «On Communicative Competence». It was a period known as the age of methods due to the fact that new methods would come out and disappear very quickly [1, p. 241].

Interactive technologies can help bring variety and a learner-centered material which can prompt learners’ interest and motivation to develop their language competence. When effectively applied in accordance with a needs analysis it can be a very useful tool in the language development as well as in the independence development of the learner. Above all, the analysis of the application of the e-module and the evaluation of foreign language learning efficiency led to the

formulation of some suggestions and recommendations: 1) to design higher level e-learning language modules, 2) to design more e-learning language modules focusing on some other areas of policing, 3) to give police officers working in frontline policing space and time for their language development at police stations, 4) to provide researchers with a new software – Articulate [1, p. 250–251].

How to teach police officers: phrases and roleplaying activities [5]:

1. Pulling People Over

One of the most common things that police officers will do when on car patrol or speed patrols will be to pull people over for various traffic offences. You can work through some roleplaying exercises with them where you pretend to be the driver who was pulled over and have them approach the car correctly. They will normally have training that teaches them the proper etiquette for pulling someone over and you can have them bring in the training manual given to them and work on the phrases given in the book.

2. Interrogation and Solving Crimes

Another excellent roleplaying exercise which you can use to involve the students and get them to practice their English and deductive skills, will be to solve a mock crime. You can assign roles to different people, then have a team of your police students solve the crime. The roles of witnesses will be assigned to some students and you can have the police team question the witnesses and figure out «who done it».

3. Helping Tourists

Police officers are also very commonly regarded as people who are trustworthy to talk to and reliable when it comes to getting information from them. For this reason, tourists will often ask police officers for directions and for information about other things and problems they may have encountered. It is important that you let your students know about this and have them prepare for it by doing some simple roleplaying exercises with answering questions that tourists may ask. It is also important that they are fluent when it comes to giving directions to local hotels, landmarks, embassies, etc.

4. Getting ID's

Police officers will often need to ask for some form of identification so it is important that you teach them about the different types of identification card they may encounter, especially if they work somewhere with many tourists since every country has their own forms of identification. In some countries, people will carry a social security card, or a driver's license, while in others people are required to use a

national ID card, and in other countries, people will need to carry their voter's registration cards. Some of the useful questions that you should teach your students include the following:

May I see your passport please?

Can I have your driver's license and car registration?

Are you here on holiday? How long have you been here?

Do you have another form of identification?

Can I see some form of photo identification?

5. Vocabulary

It is very important to remember that when you are teaching English for Specific Purposes that there will always be vocabulary lists that you will need to assign to your students. It is a great resource to assign homework from to encourage the students to personalize and internalize the information.

When students, be they police officers or not, are witnesses of an accident or crime abroad they should be able to report about the health condition of injured people, it means to summarize fundamental information, and to give the first aid with assistance of emergency call, which assumes them to hold a telephone conversation and use effectively their listening skills. The emphasis should be put on good knowledge of vocabulary and basic phrases which enables to improve student speaking and listening skills [4, p. 17].

Having language skills also helps solve crimes more effectively. When a victim or witness doesn't speak English, valuable time is lost waiting for an interpreter rather than apprehending the suspect. While departments attempt to hire more bilingual officers and utilize telephone interpretation services to bridge the communication gap, in quickly developing situations even basic foreign language skills, like understanding descriptive terms and directions, can help [2].

The Federal Bureau of Investigation relies on foreign language capabilities to quickly and accurately inform operations and its executives. The success of the FBI's mission is dependent upon high-quality language services and the ability to translate and analyze information in a timely manner. Language Services Section (LSS) is responsible for the organization's entire Foreign Language Program. LSS supports the FBI's mission by providing quality language services to the FBI, law enforcement communities, and the Intelligence Community (IC) as a whole. The FBI currently employs almost 1,400 linguists who provide critical services at 114 offices in the United States and abroad [7].

Police statement taking is problematic in many multilingual legal systems.

In some countries, like Australia, forensic linguists have been employed to work alongside the police, helping officers to capture statements and training them on best practice models.

Elsewhere – for instance in Belgium and the Canadian province of New Brunswick, police officers are trained bilingually. They are then deployed to areas based on their linguistic competencies. Not only are statements captured in two languages: judicial officers must be fluent in those languages, too. So these languages are prioritised at each step of the justice process [3].

Within the greater field of criminal justice, police officers act on the front lines of the law to maintain authority and keep us safe. They are on the streets, at the borders, and in our airports, seaports, parks, and prisons. When officers are able to speak the same language as the individuals they encounter, they enhance communication, promote safety, and prevent dangerous misunderstandings. Crime occurs in all languages, and an ability to communicate with people who speak other languages is an asset to police officers and federal agents. Speaking a foreign language well can open the doors to more advanced and higher paying jobs in law enforcement.

References

1. E-Learning Module For Traffic Police To Develop The english Language. URL: <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/15078/Feren%C4%8Dikova.pdf?sequence=1&isAllowed=y> c. 250-251.
2. Education Connect Article. URL: <https://www.fopconnect.com/education-connect-articles/learning-a-foreign-language-whats-in-it-for-you/>.
3. South African cops need linguistic training – urgently. URL: <https://theconversation.com/south-african-cops-need-linguistic-training-urgently-140075> July 5, 2020 9.41am BST.
4. Kryštofová, S. (2015). English for Specific Purposes - First Aid for Policemen. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta Pedagogická, Katedra anglického jazyka a literatury. Počet stran 52. Vedoucí práce Mgr. Naděжда Vojtková. C. 53.
5. Teaching English for Specific purposes can sometimes be a difficult task, however it does not always need to be. URL: <https://busyteacher.org/16311-teach-esp-for-police-officers.html>.
6. Charter of Fundamental Rights of the EU. Official Journal of the European Communities, C. 364/1, 18.12.2000, www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf.
7. Why is a foreign language important with a criminal justice degree? Federal Bureau of Investigation. URL: <https://www.degreequery.com/why-is-a-foreign-language-important-with-a-criminal-justice-degree/>.

Ващук Анастасія Олександрівна,
викладач кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ: МЕТОДИ, ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

Протягом останніх десятиліть надзвичайно широкого використання набули технології та мультимедіа для дистанційного навчання іноземних мов.

Проблемою використання сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі ВНЗ займалися такі вчені як О. Андрєєв, Є. Белова, А. Бернадський, В. Тихомиров, Т. Кашицин, П. Майер, В. Солдаткін, Т. Ящур, тощо.

Мета статті – розглянути можливості та подальші перспективи використання інноваційних технологій дистанційної освіти у викладанні іноземних мов у немовному ЗВО.

Термін «дистанційне навчання» виник через потребу суспільства і за такий короткий період часу встиг об'єднати всі переваги використання новітніх технологій у навчальному процесі. Зазначимо, що українське законодавство та освітні установи у всьому світі підтримують розвиток дистанційної освіти.

Нова реальність диктує нам свої правила. Реалії сьогодення такі, що постає необхідність не лише оновлення змісту та методів застосування інноваційних підходів до викладання іноземної мови за професійним спрямуванням, а ще й впровадження платформ для проведення занять дистанційно.

З цією проблемою ми вперше масово стикнулися навесні 2020 року. Таким чином, окрім впровадження інноваційних підходів, перед нами постала ще одна задача: робота на базі платформ ZOOM, Classroom, Moodle, тощо.

Все це відіграло неабияку роль у житті як студентів, так і викладачів. Ми мали пристосуватися до сучасних умов викладання. Формування іншомовної комунікативної компетенції у вищеназваних умовах потребувало оновлення та використання нових матеріалів, розробки більш різноманітних і методично-доцільних прийомів та опанування нових технологій.

Розробка дистанційних курсів є надзвичайно корисною як в умовах навчання студентів на період карантину, так і для забезпечення доступу до навчальних матеріалів для всіх студентів у зручний для них час, особливо це актуально для

працюючих студентів, або для тих, що навчаються паралельно в інших вузах.

Глобальна мережа Інтернет є абсолютно унікальним середовищем, що надає чудові інформаційні та дидактичні можливості для вивчення іноземних мов.

Наприклад, у навчанні майбутніх фахівців з права, слід виділити наступні ефективні методи, що можна практикувати за допомогою Інтернету:

1. Участь у всеукраїнських та міжнародних Інтернет-конференціях, що дає змогу підвищити рівень володіння мовою, розвинути кругозір, отримати знання з певної галузі.

2. Участь у конкурсах, олімпіадах, тестуванні. У такий спосіб можна отримати об'єктивну оцінку знань, самоствердитися, підготуватися до іспитів, участі в інших видах конкурсів та олімпіад.

Слід зазначити, що більшість студентів сприймає позитивно участь у подібних заходах онлайн, у них відсутній негативний психологічний момент та почуття страху, що властиві студентам в реальних ситуаціях.

3. Вивчення лексики, виконання лексичних завдань.

4. Відпрацювання вимови, робота над діалогічним та монологічним мовленням.

5. Вивчення граматики та виконання граматичних вправ і тестових завдань.

6. Створення презентацій у програмному середовищі Microsoft PowerPoint.

В цілому, для підвищення ефективності навчального процесу слід використовувати як класичні методи навчання, так і інноваційні. Сучасні заняття з використанням інноваційних технологій є більш персоналізованими, вони націлені на інтереси та здібності кожного студента.

В сучасних умовах дистанційного навчання широко використовуються методи інтерактивного навчання. За таких умов викладач не просто викладає матеріал, а стає активним учасником дискусії, направляючи її у потрібне русло.

Серед основних методів інтерактивного навчання можна виділити наступні: ділові ігри, дискусії, конференції та диспути, що імітують проблемні ситуації, притаманні реальній професійній діяльності фахівця.

Мотивацією щодо вивчення іноземної мови слугує професійна потреба студента стати висококваліфікованим фахівцем з умінням спілкуватися іноземною мовою. Інноваційні

методи навчання іноземних мов спрямовані саме на розвиток та самовдосконалення студента як особистості, на розкриття його можливостей та потенціалу. Основними принципами сучасних методів навчання є наступні:

орієнтація занять на студента; цілеспрямованість та змістовність занять; інтеграція мови та засвоєння її за допомогою знань з інших галузей наук.

Важливим є впровадження індивідуальної, парної та групової роботи студентів.

Загалом, за останні роки навчання перейшло від підходу з ведучої ролі викладача до ведучої ролі студента. Якщо раніше викладач виступав в якості основного джерела інформації, то сьогодні він перетворюється на консультанта, керівника, експерта або модератора.

Основними задачами викладача іноземної мови є наступні:

1. формування і розвиток умінь та навичок читання текстів за професійним спрямуванням;

2. робота над удосконаленням монологічного та діалогічного мовлення студентів ЗВО;

3. удосконалення умінь та навичок перекладу текстів за професійним спрямуванням;

4. розширення словникового запасу студентів, ознайомлення з загальною та фаховою лексикою іноземної мови;

5. повторення граматичних тем, робота над часами англійського дієслова;

6. формування вміння аудіювання на основі адаптованих та автентичних текстів;

7. комунікативне спрямування занять.

Останнє є дуже важливим, бо специфіка іноземної мови як навчального предмета полягає в тому, що спілкування є не тільки кінцевою метою навчання, а і засобом її досягнення. Навчальний матеріал краще засвоюється, якщо студент не пасивно сприймає інформацію, а залучається до обговорень та активно діє під час вивчення матеріалу.

Через це, певні односторонні системи для вивчення іноземних мов у вигляді відеозаписів, презентацій або власне виконання письмових домашніх завдань піддавалися критиці, оскільки вони не передбачали двосторонньої взаємодії.

Відсутність безпосередньої взаємодії студента з викладачем, що характеризує багато сучасних програм дистанційної освіти, суперечить цілям викладання іноземної

мови. Отже, найкращими платформами для проведення занять з іноземної мови можна вважати Zoom та Skype, що передбачають безпосередню взаємодію між учасниками освітнього процесу, представляючи собою заняття з використанням відеозв'язку в необхідний або зручний для вас час.

Виходячи з вищевикладеного матеріалу, можна виокремити такі переваги дистанційної освіти при вивченні іноземних мов:

1. Гнучкість – студенти або курсанти в основному не відвідують регулярних занять, а навчаються в зручний для себе час та в зручному місці.

2. Технологічність – використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій.

3. Велика аудиторія і соціальна рівність – рівні можливості отримання освіти для кожного студента.

4. Оновлення методів та змісту навчання.

5. Роль викладача – дистанційна освіта розширює й оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, що повинен координувати освітній процес, постійно оновлювати матеріали курсів, які він викладає, підвищувати кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій.

6. Позитивний вплив на студента – підвищення творчого та інтелектуального потенціалу студента ЗВО, що отримує дистанційну освіту, за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, а також використання сучасних інформаційних технологій.

Усе більше викладачів знайомляться з сучасними технологіями, використовують їх у процесі навчання, а потім створюють власні сучасні методи навчання. Отже, використання системи дистанційної освіти – це великий прорив у сучасному навчанні студентів.

Список використаних джерел

1. Ажель Ю.П. Особенности внедрения Интернет-технологий в организацию самостоятельной работы студентов при обучении иностранным языкам в неязыковом вузе: электронный ресурс. URL: http://www.intelros.ru/pdf/gumnauka/2011_03/11.pdf.

2. Горбунова Л.И., Субботина Е.А. Использование информационных технологий в процессе обучения // Молодой ученый. – 2013. – № 4. – С. 544–547.

3. Использование Интернет-ресурсов в обучении иностранным языкам: электронный ресурс. URL: <http://www.efl.ru/>.

4. Клевцова Н. Методико-дидактические принципы создания и использования мультимедийных учебных презентаций в обучении иностранному языку / Н.И. Клевцова. – Курск, 2003.

5. Маслюк Ю.А. Проблеми використання інформаційних та комунікаційних технологій у навчальній діяльності // Інновації в освіті. – 2006. – № 1. – С. 117–123.

6. Ставицька І.В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1103>.

Галдецька Ірина Григорівна,
професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ОСНОВНІ СКЛАДНИКИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ПРАВНИКА

Оскільки на сьогодні держава висуває до представників правової сфери нові вимоги, сформовані під впливом сучасних суспільних умов, – актуальним постає питання якісної підготовки майбутніх правників. Юрист як професіонал сучасної держави повинен забезпечити потреби країни як на державному, так й на міжнародному рівнях.

Безперечно, поряд з іншими фаховими якостями, правник, щоб відповісти на запити суспільстві, повинен мати передусім високий рівень професійно-комунікативної культури, що реалізовується в мовленнєвій практиці передусім через укладання документів, тлумачення правових текстів, виголошення промов, ведення діалогів та ін. Саме тому в аспекті загальної професійної підготовки мовленнєва культура юриста відіграє ключову роль, актуальності у процесі опанування фахом, так і безпосередньо у фаховій практиці.

У наукових публікаціях сучасних дослідників (О. Коваленко, Ю. Короткова, Л. Мацько, Н. Марусич, І. Плотницька, О. Юрчук та ін.) висвітлено різні аспекти мовної і мовленнєвої підготовки правників з огляду на ефективність комунікації в професійній сфері. Попри зростання наукових розвідок досліджуване питання засвідчує на сьогодні значне зростання інтересу науковців до мовної, мовленнєвої та комунікативної компетентностей фахівця в галузі

юриспруденції і, безумовно, лишається актуальним з-поміж інших важливих завдань сучасної науки.

Уважаємо за доцільне почати аналіз зазначеної наукової проблеми, власне, із визначення найістотніших ознак цього визначуваного поняття, яке є ключовим у таких словосполученнях, як «мовна компетентність», «мовленнєва компетентність», «комунікативна компетентність». Так, академічний тлумачний словник (узагальнюючи основні загальні ознаки аналізованої категорії) репрезентує таке значення лексеми «компетентність»: *«Властивість за значенням компетентний (де останнє означає «Який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний»)»* [4].

При цьому В. Семиченко наголошує, що компетентність – це «атрибут особистісного рівня, система тих засвоєних засобів, за допомогою яких людина має можливість вирішувати ті чи інші завдання своєї життєдіяльності. Будь-яке знання, окремі навички або вміння тільки тоді стають дієвими, коли інтегруються в цю загальну систему засобів, вступають у зв'язки з іншими структурними елементами, ієрархізуються, творчо модифікуються, гнучко використовуються відповідно до цілей і умов діяльності або міжособистісної взаємодії» [5, с. 254].

У нормативних актах сучасного законодавства України також зазначено щодо дієвості та динаміки цього поняття. Компетентність визначено як відповідну властивість особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність через реалізацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей [3].

Тлумачення аналізованого поняття дає підстави, з огляду на його значення, інтерпретувати наведені вище словосполучення, де ключовим елементом лексичної валентності є слово «компетентність». Так, *мовна компетентність*, відповідно, буде мати семантику: певна сукупність досвіду мовної діяльності та мовної рефлексії, а також знань, умінь і навичок, що регулюють професійну мову й визначають її спрямованість, індивідуальну специфіку і відповідність ситуації спілкування. Інакше кажучи, мовна компетентність «полягає у володінні мовою в межах нормативної граматики та літературного словника, тобто знання мовного коду, знання та усвідомлення комунікативних законів і умов здійснення акту спілкування, а також способів і засобів їх застосування чи утримання від них» [6].

Щодо *мовленнєвої компетентності*, то вона, зі свого боку, означатиме: уміння застосовувати набуті знання про мову (мовну компетентність) в мовленнєвій практиці. Тобто мовленнєва компетентність «виявляється в основних видах мовленнєвої діяльності – слуханні, говорінні, читанні та письмовій діяльності; умінні планувати свою мовленнєву поведінку». Зрозуміло, що для фахівців-правників важливим є практичне володіння професійною лексикою, і в усному, і в писемному варіантах, здатність використовувати мовні засоби, адаптуватися в конкретній ситуації спілкування. Отже, «мовленнєва компетентність гіпотетично повинна наближатися до елітарного рівня володіння мовою» [6, с. 45] .

Комунікативна компетентність – одна із головних компетентностей майбутнього представника правової сфери, оскільки це та здатність особистості встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми: певна сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування [1]. На думку В. Жаворонкової, комунікативну компетенцію слід розглядати як здатність людини розуміти та відтворювати іноземну мов, зокрема й іноземну, «... не тільки на рівні фонологічних, лексико-граматичних і країнознавчих знань та мовленнєвих умінь, а й відповідно до різноманітних цілей та специфіки ситуації спілкування» [2, с. 195]. Жаворонкова В.В. Дослідниця вважає, що це динамічна категорія, у якій відбивається єдність мови і мовлення особистості. Недостатньо лише знати систему мови на всіх її рівнях, володіти правилами породження речень, сконструйованих відповідно до граматичних норм, але й необхідно, крім того, адекватно завданням і ситуації спілкування здійснювати свій вплив на співрозмовника і відповідно до цього вживати мовленнєві висловлювання [2, с. 195].

Описані компетентності дають підстави стверджувати, що *мовна компетентність* – це знання мови, *мовленнєва компетентність* – це володіння мовою, *комунікативна компетентність* – користування мовою. Зазначені категорії взаємозалежні і взаємомотивуючі. Так, *комунікативна компетентність* правника не реалізовується без вироблення *мовленнєвої компетентності*, яка, у свою чергу, не можлива без наявності *мовної компетентності*. Небезпідставно першим елементом у цьому ланцюгу є *мовна компетентність*, адже без знання мови (без якої неможливо впроваджувати фахову діяльність), без теоретичного підґрунтя, обізнаності щодо мовних норм та засобів не може здійснюватися ні мовленнєва,

ні комунікативна діяльність фахового напрямку. При чому, варто наголосити: чим вищий рівень опанування **мовної компетентності**, тим вищий рівень **мовленнєвої та комунікативної компетентностей** правника.

Отже, проведений аналіз надав можливість схарактеризувати вимоги представника правової сфери у сучасному суспільстві в аспекті **мовної, мовленнєвої та комунікативної**. Визначено, що ці компетентності як складники формування професіоналізму правника – взаємообумовлені, і можуть функціонувати лише у тісному взаємозв'язку і взаємодії. Наявність цих професійних категорій сприяє конкурентоспроможності юриста на сучасному етапі розвитку нашої держави.

Список використаних джерел

1. Беляев Б.В. Психологические основы усвоения лексики иностранного языка: пособие. М.: Просвещение, 1964. 136 с.
2. Жаворонкова В.В. Формування комунікативної компетенції в студентів філологічних факультетів. *Вісник Запорізького національного університету*. № 2 (13). 2010. С. 194–197.
3. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
4. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/>.
5. Семиченко В.А. Формування психологічної компетентності студентів у процесі вивчення курсу психології. *Актуальні проблеми психології*. 2001. Вип. 21. С. 250–257.

Галка Юлія Михайлівна,

викладач кафедри іноземних мов
Факультету права та міжнародних
відносин Київського університету
імені Бориса Грінченка

АНГЛІЙСЬКА ДЛЯ НЕАНГЛОМОВНОЇ АУДИТОРІЇ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ДІЄСЛІВ РУХУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Порівняльне вивчення різносистемних мов здійснюється на базі виділення актуальних проблем, серед яких найбільш пріоритетним, на мій погляд, є дієслово і дослідження його багатоаспектної системи.

Усі семантичні різновиди дієслова, в тому числі і дієслова руху, викликають великі труднощі в процесі оволодіння системою

англійської мови. В цьому відношенні вивчення дієслів руху в порівняльному плані виявляється актуальним, перш за все тому, що різна типологічна приналежність мов, специфіка їх лексичного складу визначають і специфіку функціонування лексичних та граматичних засобів передачі характеру руху.

Метою цього дослідження є аналіз дієслів руху в українській та англійській мові, на підставі якого можна запропонувати їх класифікацію з урахуванням лексико-семантичних особливостей зазначеної групи дієслів.

Дієслова руху належать до найбільш уживаних дієслів, вважаються дієсловами широкої семантики, несуть у собі доволі високий ступінь абстракції, завдяки чому можуть вступати в найрізноманітніші зв'язки з іншими словами [6, с. 23]. За основу виділення дієслів цієї групи була покладена ознака руху – механічне переміщення у просторі. За цією ознакою в семантичній структурі кожного з виділених дієслів була виявлена одна спільна сема – переміщення у просторі.

Відповідно до характеру руху в досліджуваному мікрополі дієслів руху виділяються:

- 1) дієслова поступального руху;
- 2) дієслова коливального руху;
- 3) дієслова обертального руху.

З усієї кількості форм руху, що сприймаються органами відчуття, першочергово фіксуються поступальні форми. Аналіз матеріалу показав, що основними елементами дієслів поступального руху є лексеми *move* та *shift* в англійській мові, та лексеми *рухатися* та *переміщуватися* в українській мові. Ці дієслова характеризуються цілісністю дії, що може відбуватися як у горизонтальному, так і вертикальному напрямках.

Матово біла дощова коса, повільно, мов грандіозна завіса, рухаючись над полями, ще не дійшла туди (О. Гончар)

My ears were hurting and I could hardly move my fingers at all. (Jerome Salinger)

Поступальний рух, в свою чергу має розмежування на семи «віддалення», «приближення» – поступальний горизонтальний рух, та «підйом», «спуск» – поступальний вертикальний рух [3, с. 101].

Семантика віддалення в українській мові реалізується такими дієсловами: *відходити*, *від'їжджати*, *відлітати*, *відпливати*; в англійській мові: *to abandon*, *to back*, *to desert*, *to leave*.

Семантика наближення реалізується в українській мові такими дієсловами: *входити*, *в'їжджати*, *влітати*, *вбігати*,

підбігати, підходити, причалювати тощо. В англійській мові «наближення» реалізується такими дієсловами: *to advance, to arrive, to approach, to come, to reach*.

Як бачимо, дериваційна продуктивність українських дієслів виявляється в здатності приєднувати до твірних основ словотвірні префікси (в- (*у-, вві-, уві-*), *ви-, від- (віді-), до- (ді-), з- (зі-, с-), за-, на-, над- (наді-), об- (обі-), пере-, під- (піді-), по- (пі-), при-, про-, роз- (розі-)* в англійській мові, компенсація якої відбувається прийменниково-прислівниковими мовними засобами: *step back, drive off, come closer, move backwards, move towards, run into, sail to, crawl up* та ін.

Семи «підйом» та «спуск» деталізують спрямованість такими дієслівними формами: в українській мові це такі дієслова, як: *залазити, зринати, випірнати, підніматися, опускатися, надати, осідати, валитися, осувати*, тощо.

В англійській мові маємо такі дієслова: *to rise, to ascend, to climb, to mount, to land, to fall, to knee, to descend*. Проте для англійської мови більш природними і широко вживаними є складні дієслівні прийменниково-прислівникові комплекси: *to take off, to go down, to move upwards, to walk up*.

До групи дієслів коливального руху належать лексеми с суфіксом на -ся: *бовтати(ся), вихляти(ся), гойдати(ся), калатати(ся), коливати(ся), колисати(ся), колихати(ся), колотити(ся), трусити(ся)*, а також дієслова без цього суфіксу: *дрижати, майоріти, махати, скакати, стрибати та тремтіти*.

В англійській мові коливальний рух позначають наступні лексеми: *to budge, to dodder, to tremble, to oscillate, to rock, to shake, to shiver, to shudder, to sway, to swing, to twitch, to vibrate*.

До дієслів обертального руху в українській мові належать такі дієслова: *вгвинчуватися, вертітися, витися, вихоритися, котитися, кружляти, крутитися, обвивати, обертатися, повертатися*. *Козаков став крутити цигарку. (О. Гончар)*

В англійській мові обертальний рух показано лексемами *to circuit, to encircle, to rotate, to whirl, to turn around, to roll, to trundle, to mill around, to spin, to weave, to curl, to snake, to wheel, to wind, to frizzle. The door buzzed loudly and began to rotate. (Dan Brown)*

У результаті дослідження дієслів руху та їх основних семантичних підтипів доведено, що між окремими групами не завжди можна встановити чітку межу. Одне дієслово може належати до кількох груп з тонкою диференціацією значень. Тому вихідним пунктом у такій класифікації є актуалізація значення дієслова у момент мовленнєвих актів.

Список використаних джерел

1. Апресян Ю. Д. Избранные труды. Т. 1: Лексическая семантика. [2-е изд., испр. и доп.]. М.: Школа, РАН, 1995. С. 25–27.
2. Апресян Ю. Д. Исследования по семантике и лексикографии. Т. 1.: Парадигматика. М.: Языки славянских культур, 2009. С. 27–31.
3. Іваницька Н. Б. Дієслівне вираження мікрокатегорії «Рух» в українській та англійській мовах. Наукові записки: Зб. наук. праць. Серія: Філологічні науки. 2009. № 86. С. 92–105.
4. Логинова И. В. Способы моделирования пространственно-направительной глагольной семантики: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. Ставрополь, 2006. 22 с.
5. Словник української мови. В 10-ти томах / [ред. І.К. Білодід]. К.: Наук. Думка, 1975.
6. Шпенюк І. Є. Семантичне поле дієслів руху з прихованим локативним компонентом. Матеріали всеукраїнської наукової конференції «Проблеми зіставної семантики». К.: КДЛУ, 1995. С. 23–24.
7. Longman dictionary of contemporary English. / [Summers, Della]. L.: Pearson Education Limited, 2006.

Герасимов Артем Євгенович,
курсант 2-го курсу Факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Безсмертна Н. В.

ЗАЛУЧЕННЯ ФАХІВЦІВ ЯК ПЕРЕКЛАДАЧІВ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

У результаті свого поступового розвитку Україна як сучасна європейська демократична держава має змогу давати можливість для навчання, працевлаштування та проживання на своїй території майже кожному іноземцю. Це позитивно впливає на розвиток економіки нашої держави, встановлення дружніх

відносин із багатьма міжнародними країнами світу. Але також слід зазначити, що збільшення іноземців на території України вимагає неабиякої лінгвістичної підготовки фахівців державних установ, насамперед, правоохоронних органів. Хотілося б розглянути основні проблемні питання залучення таких фахівців (перекладачів) під час здійснення кримінального провадження за участю іноземців.

Згідно ст. 26 Конституції України іноземцям надаються такі ж самі права та свободи, і вони несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України. Деякі особливості існують, але вони зазначені у Конституції, законах України чи міжнародних договорах України. Тобто під час кримінального провадження справ за участю іноземців вони мають такі ж можливості для ефективного правового захисту в суді як і громадяни України. Законодавством передбачено право іноземця на залучення перекладача для більш ефективного та якісного здійснення кримінального процесу [1].

Частина 3 статті 29 Кримінально-процесуального кодексу (далі КПК) України забезпечує можливість учасникам кримінального процесу, якщо вони зовсім не володіють або недостатньо володіють державною мовою, реалізувати право давати показання, подавати скарги, заявляти скарги та виступати в суді рідною чи іншою мовою, якою вони володіють, користуючись послугами перекладача в порядку, передбаченому КПК України. Стаття 68 КПК регламентує права та обов'язки перекладача, що залучається до кримінального провадження. При виборі такого фахівця найважливішим аспектом є його незацікавленість у результатах справи. Суд, слідчий суддя або інша сторона, що залучила такого перекладача, повинна встановити обставини, які виключають наявність спільних інтересів, а саме: стосунки з обвинуваченим, підозрюваним, потерпілим чи свідком. Також перекладач не може бути задіяним у кримінальному провадженні, якщо він виступає в цьому провадженні як заявник, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, слідчий суддя, захисник, спеціаліст або експерт, що встановлено статтею 77 КПК України [2].

Слід зазначити, що Європейський суд з Прав Людини неодноразово розглядав справи, де містилися ознаки порушення права особи на справедливий суд. Під час кримінального провадження не надавалася можливість залучити перекладача,

бо особа, за участю якої воно відбувалося, розуміла мову провадження на базовому рівні. Тобто національні суди визнавали це достатнім для ефективного та якісного розгляду справи (*Vizgirda v. Slovenia* (заява № 59868/08)). Ця позиція національних суддів є такою, що порушує права особи, закріплені багатьма міжнародними країнами, у той же час, вона не надає особі повне право на правовий захист унаслідок чого сторона, яка захищається, має менші перспективи [3].

Пропонується створення центрів з надання допомоги перекладачами або принаймні формування таких центрів на базі інших центрів, які пов'язані з наданням вторинної правової допомоги. Це б стало поштовхом для полегшення пошуку перекладачів і підвищення рівня процесуальних гарантій щодо дотримання прав і законних інтересів учасників кримінального провадження відносно мовного питання та дотримання принципу незалежності судів. Це б дало змогу приймати участь у кримінальному провадженні кваліфікованих фахівців-перекладачів у випадках, що передбачені КПК, а саме: при залученні їх слідчим, слідчим суддею, прокурором чи судом при досудовому розслідуванні чи в судовому засіданні для здійснення перекладу [4].

Отже, хоч і залучення перекладача до кримінального провадження з першого погляду здається дуже простим та легким процесом, все одно воно пов'язане із багатьма проблемами, що виникають під час кримінального процесу. У більшості випадків такі проблеми стосуються непрофесійності та безграмотності фахівців, які потребують дуже ґрунтового дослідження. Одним із варіантів рішення такої проблеми ми бачимо впровадження практики підписування особами контрактів із фірмами, які спеціалізуються на перекладі, або ж приватними особами. Ще одним варіантом є надання можливості правоохоронним органам оголошувати тендер на обслуговування установи під час процесу перекладу, це б додало впевненості, вільного часу та зняло б навантаження із слідчих, які б стали займатися своїми основними безпосередніми функціями.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. № 254к/96-вр. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс: Закон України від 13.04.2012. № 4651-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Європейський суд з Прав Людини: рішення. Візгірда проти Словенії. № 59868/08. Страсбург, 28 серпня 2018 р. URL: <https://www.echr.com.ua/wp-content/uploads/2018/12/rishennia-u-spravi-vizgirda-proty-slovenii.pdf>.

4. Про залучення перекладачів у кримінальному провадженні : рішення Ради суддів України від 09.06.2016 № 48. Рада суддів України : сайт. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/events/view/risenna-rsuno-48-vid-09062016-pro-zalucenna-perekladaciv-u-kriminalnomu-provadzenni>.

Горбач Оксана Василівна,
доцент кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ТЕХНІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Необхідність та перспективність часткового (а за певних умов – повного) впровадження дистанційного формату у навчальний процес вже не є таким проблематичним, як здавалося його учасникам на початковому етапі, оскільки вчителі та викладачі давно звикли до постійних змін та реформ своєї галузі, а також навчилися пристосовуватися та оволодівати новими знаннями, вміннями та навичками, викликаними сьогоденням.

Метою виступу є бажання поділитися певними напрацюваннями, сформульованими у процесі проведення дистанційних занять зі здобувачами вищої освіти денного та заочного відділень.

На етапі планування, а згодом і проведення занять у дистанційному форматі треба з'ясувати, у яких позааудиторних умовах перебувають наразі здобувачі освіти: чи мають вони робочі місця, які навчальні матеріали та технічні засоби мають (або можуть мати) у розпорядженні. І найважливіші питання: чи мають вони доступ до мережі Інтернет та чи є Інтернет-з'єднання стабільним.

Ефективною альтернативою до паперових підручників, яких може не бути (або бути в обмеженій кількості) у здобувачів

освіти, є електронні підручники. Що стосується вивчення та викладання іноземних мов, слід зазначити, що більшість всесвітньовідомих видань навчальної літератури мають електронні варіанти найбільш популярних підручників. Проте, на превеликий жаль, існує проблема з наявністю електронних підручників з фахових іноземних мов.

Поєднані з самостійним навчанням Online-Meetings дають можливість вчителю/викладачу спілкуватися синхронно з усіма здобувачами освіти та викладати матеріал, з'ясовувати проблемні питання, давати рекомендації щодо виконання завдань, дискутувати на тему заняття, ділитися презентаціями. Використання певних налаштувань дозволяє позбутися сторонніх шумів у процесі комунікації.

Цікавим та корисним у дистанційному форматі навчання може бути використання вчителем/викладачем або самим здобувачем освіти додатків (Apps) за фахом. Що стосується вивчення іноземних мов, то у мережі Інтернет є велика кількість цікавих додатків (деякі навіть не потребують попередньої реєстрації користувача), які дозволяють у будь-який зручний час як вивчити новий граматичний або лексичний матеріал, так і повторити або актуалізувати вже вивчену інформацію до теми. Використання додатків, зокрема виконання завдань у ігровій формі) урізноманітнює та розвантажує початковий процес, а також сприяє поверненню працездатності учнів та студентів і підвищує їх мотивацію при вивченні необхідного матеріалу.

Якщо дозволяє навантаження викладача та розклад занять здобувача освіти, ефективним є проведення Online-Meetings, орієнтованих на індивідуальні навчальні потреби кожного студента, за гнучким графіком.

Слід зазначити, що навчальний процес лише у дистанційному форматі без підтримки занять offline був і є на сьогодні для здобувачів освіти досить новим випробуванням та досвідом, який може призвести до певного інформаційного, технічного та фізичного перенасичення і перевантаження, які жодним чином не сприятимуть бажанню вчитися та успіхам у навчанні.

Заровецький Василь Володимирович,
судовий експерт сектору
дактилоскопічного обліку відділу
криміналістичних видів досліджень
Тернопільського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України;

Грабовська Вікторія Володимирівна,
студент 401 навчальної групи
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку науки в Україні відбувається реформування навчального процесу у вузах відповідно із загальноєвропейськими вимогами до якості освіти. В умовах реформування вищої школи мають змінюватися також і освітні методи викладання іноземних мов.

Для співробітників Національної Поліції України знання іноземної мови є важливою навичкою, адже відповідно до своєї роботи, поліцейському потрібно взаємодіяти не лише з громадянами України, але й з іноземцями.

На жаль, рівень володіння іноземною мовою у майбутніх правоохоронців залишається ще досить низьким, а їх іншомовна підготовка потребує значного удосконалення, а процес здійснення мовної підготовки має бути максимально наближеним до майбутньої професійної діяльності.

Подібні знання формуються у майбутніх правоохоронців під час вивчення іноземної мови на різних етапах професійної підготовки: первинному, у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, післядипломної освіти та службової підготовки.

Основними методами навчання іноземних мов вважають комунікативний, конструктивістський та когнітивно-комунікативний методи.

Комунікативний метод викладання іноземних мов базується на створенні умов, близьких до реального процесу спілкування. Сама назва методу свідчить про те, що він спрямований на оволодіння відповідною комунікативною компетенцією, що саме вільна комунікація є метою навчання. Тексти та вправи, що пропонуються на подібних заняттях,

повинні мати дискусивний характер та спонукати студентів до дискусії та висловлення думок.

Конструктивістський метод базується на спрямованості учбового процесу на дію, наближену до реалій життя. Позитивною рисою конструктивістського методу є можливість для студентів наблизитися до реальних життєвих ситуацій, «пережити» їх, користуючись іноземною мовою, та бути готовими спілкуватися іноземною мовою у реальних подібних ситуаціях у майбутньому.

Когнітивно-комунікативний метод викладання іноземних мов має в своїй основі принцип усвідомлення під час навчання. Згідно цього методу, вивчення будь-якого лінгвістичного явища повинно спиратися на розуміння його виникнення та використання у мові. Вправи когнітивно-комунікативного характеру повинні захоплювати увагу студентів, підштовхувати їх пошукову зацікавленість у подальшому засвоєнні, вчити аналізувати, порівнювати, узагальнювати, відшукувати взаємозв'язки [1, с. 242–247].

Метод рольової гри є також активним методом навчання, засобом розвитку комунікативних здібностей студента. Цікава рольова гра мотивує до навчальної діяльності, виступає активним способом навчання практичного володіння англійською мовою як іноземною. Цей популярний інтерактивний метод допомагає подолати мовні бар'єри, значно підвищує обсяг комунікативної практики молоді. До кожної гри розробляються завдання, на меті яких – забезпечити взаємодію між партнерами. Таким чином, сформовані соціально-рольові відносини учасників, вимагають від них правильно вирішувати поставлені завдання і зіграти свою соціальну роль.

ESP (English for specific purposes) – це підхід до навчання англійської мови або ж один із напрямів ELT (English Language Teaching). ESP – англійська для спеціальних цілей, це не готова методика, це гнучкий підхід до вивчення англійської мови, заснований на потребах цільової аудиторії.

ESP не є навчанням певного «виду» англійської мови. Те, що англійська вивчається для спеціальних потреб, не зумовлює її поділ на «підвиди», цей метод передбачає засвоєння англійської мови в цілому, а не лише її спеціалізованої частини. Англійська для спеціальних цілей не відрізняється від інших форм навчання іноземної мови у плані методики.

Різниця між навчанням ESP та General English полягає у змістовому наповненні навчання, у темах, лексемах і

граматичних конструкціях, що мають особливе значення, однак це не передбачає ігнорування загальної комунікативної компетентності.

Незважаючи на те, що викладання ESP фокусується на практичних, фахово спрямованих методах та аплікаціях, цей процес включає також базові знання природи мови, основні методи та форми викладання. Творче поєднання традиційних методів викладання та новітніх технологій, що включає використання віртуального середовища для заохочення мотивації студентів, стає пріоритетним серед найбільш дієвих методів викладання ESP [2, с. 1–15].

Необхідно зазначити, що вивчення мови студентами неможливе без використання сучасних освітніх технологій. Інноваційні технології – це професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, створення проєктів, застосування телекомунікаційних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами з іноземних мов, дистанційна форма навчання мови, створення презентацій в програмі PowerPoint, використання інтернет-ресурсів, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта), новітні тестові технології. Використання комп'ютерних технологій при вивченні іноземної мови відкриває перед студентами доступ до нових джерел інформації, підвищує їх мотивацію до отримання інформації іноземною мовою, підвищує ефективність самостійної роботи, дає нові можливості для творчості [3].

Важливим моментом є також те, що у 2016 році за підтримки Британської Ради спільно з Посольством США в Україні було створено курси англійської мови для поліцейських. Завдяки цьому проєкту поліцейські мають можливість безоплатно вивчати англійську мову. За допомогою курсу патрульні зможуть краще спілкуватися англійською та надавати допомогу іноземним гостям Києва. Навчальна програма передбачає 120 годин роботи в класі та завдання для самостійного виконання вдома. Курс націлений не лише, щоб покращити рівень англійської мови загалом, але й розвинути уміння використовувати спеціалізовану професійну лексику в життєвих ситуаціях.

Отже, надзвичайно важливо впроваджувати нові методи та залучати інноваційно-технологічні системи для формування у свідомості поліцейського, прагнення до вивчення іноземної мови та прогресивного впровадження її у своїй діяльності. Поліцейський повинен вміти не тільки правильно формулювати думки, а й дотримуватися культурної норми, прийнятої у носіїв мови.

Список використаних джерел

1. Альошина О. М. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов у ВНЗ / О. М. Альошина // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О.Г. РОМАНОВСЬКИЙ. – Харків : НТУ «ХПІ», 2012. – Вип. 30–31 (34–35). – С. 242–247.

2. Butler-Pascoe M. E. English for Specific Purposes (ESP), Innovation, and Technology / M. E. Butler-Pascoe // English Education and ESP. – 2009. P. 1–15.

3. Якименко С.С. Інноваційні освітні технології у вивченні англійської мови, СІП № 17, м. Харків. <http://journal.osnova.com.ua/article/52127>.

Dramaretska Larysa,

Senior Instructor of the Chair of Legal
Linguistics of the National Academy
of Internal Affairs

ON THE PROBLEMS OF TEACHING OF LISTENING

Despite its obvious significance to language learning, the listening skill was for a long time relegated to a minimal place in foreign language curricula. With the advent of communicative language teaching and the focus on aptitude, the learning and teaching of listening started to receive more attention. It is especially relevant to play emphasis during on-line mode of studying. However, listening is not yet fully integrated into the curriculum and needs to get more time. To make the integration of listening into studying efficient it is necessary to evaluate and try to solve the problems of both learners and teachers.

Addressing listening in the language classes constitutes some challenges for teachers. One of a language teacher's tasks is to develop a vision of where listening fits within teaching. Then, it is necessary to think of how listening activities might be planned and what goals and expectations to set for learners. To integrate listening into curriculum some general questions related to this skill should be considered and answered by a teacher: Is listening a passive skill, as it is referred to sometimes? To what extent is listening comprehension dependent on the listener's ground and prior knowledge?, What other type of processing do learners employ to comprehend a listening text? What kind of listening input is needed to develop listening proficiency in students? To what extent should

input in listening be based on authentic texts? Should we use simplified texts or authentic texts with simplified tasks for the lower levels of proficiency? To what extent do you think we can utilize group work in doing listening activities? What can we do with students who still don't get anything from a listening passage after listening multiple times?

Many teachers state that for learners listening presents difficulties for different reasons, among which are the following:

- Listening includes the interpersonal and interpretive types of communication. It requires the listener to assume either a participative role in face-to-face conversations, or a non-participative role in listening to other people speak.

- Listening includes various levels of colloquialism. The listener foreign-language students are not familiar enough with clichés and collocations in English to predict a missing word or phrase. Students who have been exposed mainly to formal or bookish English may not be familiar with these expressions.

- Listening includes shortened language forms. Also liaison (the linking of words in speech when the second word begins with a vowel) and elision (leaving out a sound or sounds) are common phenomena that make it difficult for students to distinguish or recognize individual words in the stream of speech. They are used to seeing words written as discrete entities in their textbooks. In spontaneous conversations people sometimes use ungrammatical sentences because of nervousness or hesitation. They may omit elements of sentences or add something redundant. This may make it difficult for the listener to understand the meaning.

- Listening includes different, sometimes «uncomfortable», speeds of information delivered. Many learners find it more difficult to listen to a taped message than to read the same message on a piece of paper, since the listening passage comes into the ear in the twinkling of an eye, whereas reading material can be read as long as the reader likes.

These factors often create stress among learners and obviously influence the understanding. Lack of sociocultural, factual, and contextual knowledge of the target language can also present an obstacle to comprehension because language is used to express its culture.

To help students master the difficulties teacher can at least provide the students with suitable listening materials, background and linguistic knowledge, enabling skills, pleasant classroom conditions, and useful exercises to help them discover effective listening strategies. There are some clues: grade listening materials

according to the students' level; design task-oriented exercises to engage the students' interest; provide students with different kinds of input, such as radio news, films, announcements, everyday conversation, interviews, English songs, and so on; try to find visual aids or draw pictures and diagrams associated with the listening topics; make students aware of different native-speaker accents; provide background and linguistic knowledge.

Teaching of listening is not only playing the tapes and testing the students' comprehension. Many various activities are to be employed by teachers during the classes to improve students' skills.

References

1. The Challenges and Difficulties in Teaching Listening: URL: <https://www.researchgate.net/publication/316502226>.

2. Challenges in Teaching Listening. URL: <https://coerll.utexas.edu/methods/modules/listening/01/challenges.php>.

3. Listening: Problems and Solutions. URL: https://valrc.org/trainings/courses/ESOLBasicsdocs/Listening_a.pdf.

Заверуха Юлія Григорівна,

старший викладач кафедри іноземних
мов Факультету права та міжнародних
відносин Київського університету імені
Бориса Грінченка

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Зміни в освітньому процесі ведуть до змін технологій навчання. Технології дистанційного навчання представляють собою багато нових можливостей для викладання іноземних мов, що дозволяють ще більше розширити спектр навчальних прийомів. Важливим є перегляд варіантів дистанційного навчання, щоб розрізнити їх можливості, оскільки ці системи мають різні обмеження в навчальному процесі. Наприклад, односторонні системи, що використовують лише презентації, піддавалися критиці, оскільки вони не передбачали нічого іншого, як систему розподілу відео, яку можна було б відтворити, надсилаючи студентам відеозаписи. Відсутність безпосередньої двосторонньої взаємодії, що характеризує багато програм дистанційної освіти, суперечить цілям викладання іноземної мови. Проте, використовуючи цю взаємодію, дистанційні

технології можуть підтримувати цілісність викладання іноземної мови для студентів юридичних спеціальностей. Навчальні стратегії, які заохочують до діалогу між студентом та викладачем і автономію студентів [5, с. 107] у ситуаціях дистанційного навчання, повинні бути включені в навчання.

В умовах дистанційного навчання важливо необхідним є створення Е-курсів (електронних курсів) для студентів, що вивчають іноземну мову, а саме студентів юридичних спеціальностей. Водночас використання лише електронного курсу не є ефективним при вивченні іноземних мов. Поєднання курсу із відео конференціями принесе бажаний результат.

В умовах глобальної комп'ютеризації навчального процесу неможливо не зважати на технології Інтернет-освіти, які дозволяють одержати будь-яку необхідну інформацію, провести пошук статей із різних журналів іноземною мовою, судових рішень, перегляд судових засідань іноземною мовою. Ця інформація, звичайно, аутентична, працюючи з нею, можна отримати необхідні дані, над якими працює група. Специфіка використання даної технології стосовно формування професійної іншомовної компетентності студентів в процесі вивчення іноземних мов полягає в тому, що все обговорення проводиться іноземною мовою, а отже йдеться про створення мовної сфери та умов для формування потреби у використанні іноземної мови як засобу реального спілкування в процесі взаємодії. Аналіз різновидів моделей організації спільної діяльності показує, що найвищою продуктивністю характеризується форма спільної діяльності, де відбувається процес спільного розв'язання творчих завдань. Це реалізується за рахунок підвищення інтелектуальної складності і соціальної значимості продуктивних завдань. Надання провідної ролі на всіх етапах навчання продуктивним завданням, що випереджають рішення репродуктивних задач у співробітництві з викладачем, змінює психологічну структуру навчально-виховної ситуації в цілому, тому що створюється система внутрішньої стимуляції самого широкого спектра взаємодій, відносин, спілкування, як між викладачем і студентами, так і між самими студентами. Як показує практика, в результаті систематичної та цілеспрямованої роботи в співробітництві вдається не тільки значно збільшити час усної та мовної практики кожного студента, але й сформувати навички з критичного усвідомлення отриманої інформації, аргументувати та робити висновки, вирішувати проблеми, що виникають. Як

відомо існує десять базових юридичних навичок [6, с. 325], якими повинен володіти кожен юрист, щоб досягти успіху. Тож такий підхід дозволить сформулювати деякі з них, а саме:

- Критичне мислення.
- Критичне читання.
- Критичне слухання.

Необхідно підкреслити також значимість діалогового характеру вивчення матеріалу, спільного пошуку рішення навчальних задач педагогом і студентами, необхідність опори на внутрішню мотивацію навчання, переживання студентами почуття успіху, задоволення від результатів своєї діяльності, що в свою чергу забезпечує формування аксіологічного блоку професійної іншомовної компетентності майбутніх представників юридичної галузі. Як відзначають науковці, одним з ефективним засобів навчання використання іноземної мови, а отже й формування професійної іншомовної компетентності студентів, є рольова ситуація (гра) [2, с. 135], що визначається як «діяльність, яка дає можливість виявити свої особистісні здібності, використовуючи засвоєний мовний матеріал в конкретній ситуації. При цьому в навчання вносяться елементи природності та непередбачуваності, які супроводжують реальні ситуації спілкування» [1, с.16]. Рольова ситуація в значній мірі забезпечує вибір мовних засобів, сприяє розвитку мовленнєвих навичок і вмінь, дозволяє моделювати спілкування студентів у різних мовленнєвих ситуаціях, включаючи й ситуації професійної діяльності. Як засоби, що використовуються для забезпечення формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів в процесі професійної підготовки, слід відзначити наукові та науково-популярні тексти за фахом, що узгоджуються з лекційними курсами за спеціальністю. Систематичне вивчення іншомовної лексики підпорядковане провідній меті – забезпечити наукову та професійну комунікації. Зміст матеріалів суттєво розширює і поглиблює професійну компетентність майбутніх фахівців, дозволяє їм порівнювати правову систему своєї країни з іншомовною, вивчати досвід у досягненні успіхів в правовій сфері, знайомитися з новими тенденціями і моделями розвитку правової системи, сучасними теоріями та явищами тощо. У процесі використання іноземної мови з метою формування професійної іншомовної компетентності юристів слід широко використовувати аудіо- та відеозаписи, що підвищують зацікавленість студентів у вивченні мови та наближають їх до практичних умов роботи. Значну роль у покращенні мовної підготовки студентів відіграють

такі види роботи, як: конференції, зустрічі дискусійних клубів, спілкування з носіями мови тощо. Впровадження педагогічних умов формування іншомовної компетентності майбутнього юриста базується на таких принципах:

- особистісна спрямованість – прагнення враховувати особливості учасників експериментальної роботи на основі визнання індивідуальності кожного, забезпечення необхідних умов для їх розвитку, їхнього іншомовного досвіду і принцип співробітництва, що припускає спільну розвиваючу діяльність кожного з суб'єктів освітнього процесу – педагога і студента (що забезпечує створення сприятливого соціально-психологічного клімату в освітньому середовищі в процесі формування іншомовної компетентності) [3, с. 101];

- поліфункціональність іноземної мови в процесі професійної підготовки майбутніх юристів, що вможливило міжпредметну координацію у навчанні іноземної мови і фахових дисциплін як засобу подолання меж між окремими системами знань, що засвоюються студентами в процесі вивчення різних дисциплін, організації виховної і самостійної діяльності. Реалізація такої координації передбачала цілеспрямоване використання всього арсеналу форм, методів, засобів, що допомагають виявити нові можливості їх використання у викладанні різних дисциплін (з особливою увагою на забезпечення іншомовної професійної спрямованості процесу професійної підготовки студентів юридичних навчальних закладів: навчання, виховання й організації самостійної роботи студентів) [3, с. 102];

- динамічність, гнучкість у пошуках нових форм і засобів реалізації іншомовної освіти студентів на засадах інноваційної освіти в умовах дистанційного навчання [3, с. 103].

Отже, як педагогічні умови формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів необхідним є забезпечення іншомовної професійної спрямованості процесу навчання, виховання й організації самостійної роботи студентів вищого юридичного навчального закладу; створення сприятливого соціально-психологічного клімату в освітньому середовищі в процесі оволодіння студентами іноземною мовою; використання особистісно-орієнтованих діалогових, ігрових технологій у процесі формування професійної іншомовної компетентності студентів – майбутніх юристів.

Список використаних джерел

1. Афендікова Л.А. Рольова гра в навчанні курсантів вузів МВС України іноземної мови // Іношомовний аспект підготовки фахівців для органів внутрішніх справ України: матеріали міжнародної практ. конф., (Харків, 20–21 травня 1999 р.) / Ун-т внутр. справ. – Х.: Ун-т внутр. справ, 1999. – С. 15–17.
2. Ганніченко Т.А. Використання сучасних ігрових технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців індустрії дозвілля до іношомовного спілкування / Т.А. Ганніченко // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т.42. Вип. 29. Педагогічні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П.Могили, 2005. – С. 135–140.
3. Демченко Д.І. Формування професійної іношомовної компетентності майбутніх юристів засобами іноземної мови у фаховій підготовці: [монографія] / Д.І. Демченко. – Х. : Видавець Іванченко І. С. , 2014. – 213 с.
4. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: a learning centred approach / T.Hutchinson, A.Waters. – Cambridge University Press, 1987. – 184 p.
5. Autonomy and independence in language learning / Edited by Phil Benson and Peter Voller. – London and New York: Longman, 1997. – 270 p.
6. Neil W. Hamilton & Verna Monson, Legal Education's Ethical Challenge: Empirical Research on How Most Effectively to Foster Each Students Professional Formation (Professionalism), 9 ST. THOMAS L. REV. 325, 337 (2011).
7. Revell J. Teaching Techniques for Communicative English. – London, 1979.
8. Richards J.C., Rogers T.S. Approaches and methods in language teaching: A description and analysis. – Cambridge University Press, 1986. – 171 p.
9. Rucher Dominique S. Key Competencies for a Successful Life and Well- Functioning Society. – Germany: Hogrefe & Huber Publishers, 2003. – 206 p.
10. Taylor J., Walford R. Simulation in the Classroom. – Harlow, 1981.
11. Yakhontova T. Textbooks, contexts and learning // Englisch for Specific Purposes. – 2001. – No. 20. – P. 397–415.

Zapotichna Roksolana,

Lecturer of the Department of Foreign
Languages and the Culture of Professional
Communication of Lviv State University of
Internal Affairs, PhD (Economics)

PROS AND CONS OF DISTANCE LANGUAGE LEARNING

The study is aimed at determining both advantages and disadvantages of distance language learning and recommending potential areas of research for future studies. To this end, selected publications on the issue are overviewed.

There is no doubt that developments in educational technologies have spread to online or distance language learning and teaching field. Opportunities to learn languages through online or distance education are presented by private courses, colleges, schools, and higher education establishments. The introduction of distant learning resources has recently become crucial for higher educational establishments due to the increased interest of the undergraduates in e-learning and boost in the electronic device market.

According to the research by Ekmekçi, distance language course generally meets undergraduates' expectations. However, some skills such as listening, speaking and writing are evaluated as weak parts by most of the undergraduates. It is considered that presenting and integrating language skills in face-to-face language courses needs to be planned well beforehand. When it comes to distance language learning courses, it is more challenging. The negative perceptions of undergraduates about effective teaching of language skills may be attributed to this challenge. Providing feedback is another issue which is negatively evaluated. This may be because of the time limitation in the synchronous courses as synchronous courses provide undergraduates with almost the only opportunity to get feedback from the instructors. Assignments, grading techniques and clarity of undergraduates' responsibilities are also criticized by most of the undergraduates. Semi-structured interview verifies these results since almost half of the undergraduates state that assignments and exams are among the ones they like least about the course. Actually, it seems to be difficult to organize assignments in distance language courses, but when it is planned well, the reactions will be probably better. The study yields not only negative aspects but also some positive findings about the distance language course. For instance, a great majority of the undergraduates enjoy distance language course since it enables them

to follow the lesson independent from time and place. This flexibility can be regarded as one of the main strongest aspects of the distance course. This study deals with only one distance education program in a one state-funded university. A wider and more comprehensive study can be conducted by comparing two or three programs with more undergraduates in the further research. It is hoped that this case study will give some hints about the nature of distance language courses and their improvements for the following programs [1, p. 396].

Akimova, Bobyreva, Palutina, Pomortseva systematize pros and cons of distance language learning. According to the authors, it offers pedagogic, administrative and economic advantages: interactivity (instead of passive acquiring information), enhanced undergraduate-teacher and undergraduate-undergraduate communication, more individual time for undergraduates, individual flexible optimization of undergraduates' progress; better monitoring of undergraduates and better administration of educational processes; more undergraduates can be involved into the learning process with fewer labor hours, reuse and modularization. Among the disadvantages they mention the following aspects: time limitations, level of tasks is higher than of those done in classes, lack of information (glossaries, lectures, additional materials [2, p. 350].

Faramarzi, Elekaei, Koosha investigate the major areas of research in distance language learning by analyzing previous works and recommending potential areas of research for future studies. The authors mention that distance language learning offers a great opportunity for people living in developing countries who cannot afford real classes. They can benefit from high quality education with a much lower cost comparing to traditional ones. However, in many situations the price of providing internet connection and the proper materials can easily hamper many people to participate in distance education programs. Local and international foundations should be active enough to support and encourage undergraduates by financially assisting undergraduates in this regard [3, p. 201].

Kudlay analyzes methodical aspects of the distance teaching of foreign languages in professional training of future lawyers. The research concludes that distance teaching foreign languages for future lawyers can help to better master the knowledge of legal disciplines and orientation in the international legal space in the context of the selection of appropriate methodological recommendations for the effective use of multimedia learning complexes during distance learning in foreign languages [4].

The lack of scientific researches on the problem of distance learning of foreign languages in the process of training future law enforcement specialists indicates that topic being addressed continue to remain the highest priorities.

References

1. Ekmekçi E. (2015). Distance-education in Foreign Language Teaching: Evaluations from the Perspectives of Freshman undergraduates. *Social and Behavioral Sciences*, № 176. p. 390–397.

2. Akimova O., Bobyрева N., Palutina O., Pomortseva N. (2015). Distance Language Education. *Social and Behavioral Sciences*, № 199. p. 348–356.

3. Faramarzi S., Elekaei A., Koosha M. (2015). New Insights into Distance Language Learning. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*. Volume 2, Issue 8. p. 191–207.

4. Kudlay O. (2018). Dystantsiynе navchannya inozemnykh mov u protsesi profesiynoyi pidhotovky maybutnikh yurystiv [Distance learning of foreign languages in the process of professional training of future lawyers]. *Humanitarnyy chasopys* (Humanities Journal), №1. p. 73–78.

Zastelo Olha,

Associate Professor of Special Foreign
Language Training Academy of Foreign
Intelligence of Ukraine, candidate of
pedagogical sciences

DEVELOPMENT OF STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE SELF-DIRECTED LEARNING COMPETENCE IN THE ELECTRONIC ENVIRONMENT

Modern society needs not just highly qualified specialists who are able to resist the threats to the national security, but professionals who are ready to innovate and have the potential for constant self-development in the dynamic world. Thus, the life-learning process at the Academy of the Foreign Intelligence of Ukraine also needs to be radically modernized turning post-graduate students from passive learning into active agents who can independently upgrade their levels of foreign language communicative competence, acquire the necessary professional knowledge, and effectively organize their self-directed learning activities [1]. In order to perform their duties, a qualified national security specialist is obliged to possess a good command of a foreign language that implies constant vocabulary

upgrading as new topics appear in drastically changing global social, political, economic and other spheres of life. For example, some current legal topics are government responses to disinformation, initiatives to counter fake news, freedom of expression during covid-19, virtual civil trials, government access to encrypted communications, etc [2].

Together with it, not all students have sufficient skills in self-directed learning activity and do not know how to properly organize their independent work, and regularly perform tasks. If in other disciplines students study material in their native language and can quickly replenish the necessary knowledge, then in the case of a foreign language, some problems arise, since the students themselves consider it a difficult discipline and cannot independently control the correctness of mastering the material.

Up-to-date electronic educational environment enables a foreign language teacher to effectively organize the space for student`s independent work and self-directed learning, as well as the development of self-control skills, the formation and development of time management skills both in a foreign language and in other disciplines. Outside the electronic environment, student`s independent work, as a rule, is of an irregular nature, since students are not able and not ready to work independently without teacher`s supervision. This issue becomes extremely urgent regarding the pandemic when distance work skills [3] are indispensable for successful solution of professional daily tasks.

With the help of the electronic educational environment the students can quickly get answers to their questions not only from their teacher, but also from other course participants. The teacher has the opportunity to see how student`s independent work is going, can correct and guide the student`s work, adding the necessary theoretical materials, tasks to work out that caused difficulties, give recommendations and comments, conduct individual consultations. Thus, the independent work in the electronic environment is more effective and transparent, visible to both the teacher and the student.

Moreover, the students develop their skills in planning self-directed learning activities, assuring regularity of their implementation and meeting the deadlines. Every topic proposed for independent work contains lectures, video/audio materials, exercises for memorizing, consolidating vocabulary and working out grammatical material, tasks for self-control and final testing on the topic, which are evenly distributed during the foreign language course.

Creating their own electronic work plan calendar, which will remind them to complete the assignments, significantly contributes to development of student's planning their self-directed learning activities. Every student takes an individual comfortable pace of work, but at the same time, the ability to keep within the established deadlines develops, which is important for their future professional activities, when it is necessary to constantly advance and acquire the necessary knowledge on their own. When organizing independent work in an electronic educational environment, both a teacher and a student have the opportunity to see directly the process of work and its result, and analyze what was successful or not and why so.

It is worth mentioning that organizing student's independent work in an electronic environment presents some professional challenges to a foreign language teacher. It requires teacher's constant professional development on how to manage such environments, keeping up-to-date with the most urgent topics their students need to master, regularly creating / modernizing the language educational materials and so on. As far as a foreign language teacher doesn't have a degree in national security or judicial disciplines, students-teacher cooperation can benefit both sides.

To sum it up, the organization of independent work in an electronic environment at the initial stages of foreign language training contributes to the development of students' self-directed learning competence, forms the skills and abilities of self-directed learning activity, both in the electronic environment and outside it, contributes to the development of time management skills, regularity and a responsible attitude to work, performed independently. As a result, the quality of post-graduate education increases, which is vital for students' further professional activity, when it is necessary to constantly develop and independently acquire the necessary knowledge in order to correspond to the level of modern technologies advancement.

References

1. İlkay Aşkin Tekkol, Melek Demirel. An Investigation of Self-Directed Learning Skills of Undergraduate Students. *Front. Psychol.*, 23 Nov. 2018. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02324>.
2. Current Legal Topics. URL: <https://www.loc.gov/law/help/current-topics.php>.
3. Mathewson Tara García. 'Self-directed learning' skills are key to making remote instruction work. 2020. URL: <https://hechingerreport.org/self-directed-learning-skills-are-key-to-making-remote-instruction-work/>.

Калинюк Наталія Валеріївна,
доцент кафедри іноземних мов
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького, кандидат
педагогічних наук

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

На тлі сучасних освітньо-культурних змін доволі часто обговорюються шляхи розвитку навчально-виховного процесу, його варіативні зміни відповідно до положень Болонського процесу та створення єдиного простору вищої освіти. Вкладання і формування в майбутнього професіонала своєї справи загальнолюдських якостей, норм та принципів поведінки, практичних навичок та здатності конкурувати на ринку праці є результатом імплементації та активного використання розроблених проектів та програм. Педагоги, апробовуючи різні інноваційні технології, враховуючи сучасні інформаційні можливості сходяться на думці, що саме через застосування ними вищезазначених сучасних інформаційних технологій доцільно зробити висновок, що інтерактивне навчання в недалекому майбутньому повинне стати тим ключовим важелем, котрий забезпечить покроковий перехід від традиційної методики до активної взаємодії та налагодження продуктивної співпраці студента і викладача в процесі їх розумного і логічного поєднання та модернізації.

Інтерактивні методи відіграють вагомую роль у сучасному навчальному процесі вивчення англійської мови. Дана метода заснована на особистісно орієнтованому підході до курсанта, скерована на розвиток не лише творчого потенціалу, але й на покращення комунікаційних навичок та здатності мислити та аналізувати. Слово «інтерактив» (пер. з англійської «inter» – взаємний, «act» – діяти) означає взаємодіяти. «Інтерактивне навчання» можливо трактувати як взаємодію викладача та курсанта в процесі спілкування навчання та спілкування з метою вирішення комунікативних завдань та лінгвістичних аспектів. Налагодження продуктивної взаємодії та взаєморозуміння (вирішальні аспекти для кожного учасника навчального процесу), розвиток діалогічного мовлення є головними складовими інтерактивної діяльності. У результаті активного використання

методів інтерактивного навчання на заняттях з іноземної мови було помічено наступну тенденцію, що працюючи в групі, у курсантів виникає покращення комунікативних навичок, проявляється як характеристики лідера окремих індивідуумів так і командний дух. Себто, відбувається процес створення умов для персонального самовираження всередині групи, розвивається дух суперництва, вміння діяти як нерозривна ланка одної команди, мотивація курсантів до здобуття нових знань та покращення комунікативних навичок та словесного закріплення своїх позицій.

Досвід, який існує сьогодні в Україні та за кордоном переконливо засвідчує, що імплементація інтерактивних технологій дає поштовх інтенсифікації та оптимізації навчального процесу. Інтерактивних технології надають можливість здобувачам вищої освіти навчитись правильно виражати свою думку, доводити свою точку зору, навчитись поважати іншу думку; шукати компроміси, уникати конфліктів, будувати діалогічне спілкування; розширювати та урізноманітнювати власний соціальний досвід через практичні ситуації.

Використання інтерактивних технологій у навчанні підвищує активність роботи на заняттях, увагу, мотивує курсантів. Учасники відчують себе не пасивними слухачами. Курсанти мають можливість почуватися у якості активних гравців заходу, розвивають в собі вміння пояснювати логічність та послідовність своїх думок англійською мовою, використовуючи термінологію професійного спрямування.

Виходячи з вищезазначеного аналізу щодо використання інтерактивних форм та методів в реалізації особисто орієнтованого підходу та викладанні англійської мови можна зробити висновок, що дана метода дає змогу практично збільшити кількість розмовної практики на занятті, допомагають засвоїти матеріал та використати його у подальших заняттях, є вкрай цікавими для курсантів, виконують дидактичні та різні розвивальні функції. Тому, викладач займає місце своєрідного куратора самостійної учбово-пізнавальної та творчої діяльності курсантів, сприймаючи кожного крізь призму особистісного підходу.

Козубенко Ірина Володимирівна,
викладач кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

Реформування системи правоохоронних органів підвищують вимоги до здійснення фахової підготовки майбутніх поліцейських. У процесі впровадження в усі сфери діяльності новітніх інформаційних технологій особливого значення в підготовці майбутніх правоохоронців набуває проблема формування їхньої інформаційної та комунікаційної компетентності, в тому числі іншомовної, як запоруки ефективного виконання надалі професійної діяльності.

Сучасні мультимедійні засоби навчання (МЗН) за цільовим призначенням класифікують таким чином: пояснювально-ілюстративні (мультимедіа-презентації, аудіо- та відеододатки), демонстраційно-моделювальні (інтерактивні моделі, засоби тривимірної графіки), інформаційно-довідникові (мультимедійні посібники, довідники, енциклопедії та бібліотеки), тренувальні (мультимедійні тренажери, симулятори, навчальні ігри), контрольні (мультимедійні додатки, що призначені для перевірки якості знань, умінь та навичок). Серед дидактичних можливостей МЗН слід виокремити такі: підвищення мотивації навчання, урізноманітнення типів навчальних завдань; забезпечення негайного зворотного зв'язку, індивідуалізації та діалогізації навчального процесу; розширення поля самостійності курсантів.

Проілюструймо це прикладом застосування МЗН на бінарному практичному занятті з кримінального права та англійської мови, присвяченому темі «Types of crimes» Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів («Види злочинів»). На початку заняття курсанти ознайомилися з новим лексичним матеріалом з поданої теми, який було представлено на мультимедійній дошці: – drug smuggling – контрабанда наркотиків; – pick pocket(ing) – кишенькова крадіжка; – assault – напад, образа; – armed robbery – озброєне пограбування; – shop-lifting – крадіжка в крамниці; – fraud – шахрайство; – arson – підпал; – theft – крадіжка; – homicide – вбивство тощо. Надалі курсантам було запропоновано

переглянути мультимедійну презентацію у додатку Photodex ProShow Producer щодо мотивів, сутності та видів злочинів. Після перегляду слухачі відповідали на запитання стосовно змісту презентації: • What is a crime? – Що таке злочин? • What types of crime do you know? – Які види злочинів ви знаєте? • How are crimes classified in Ukraine? – Як класифікують злочини в Україні? • What is a felony? – Що таке тяжкий злочин? • What is a misdemeanor? – Що таке делікт? • What types of forgery do you know? – Які види фальсифікації ви знаєте? На наступному етапі практичного заняття було застосовано інформаційно-довідковий МЗН. Так, курсантам було запропоновано за допомогою електронного словника Multitran та програми Learn Words перекласти виділені курсивом лексичні одиниці та обрати правильний варіант відповідно до контексту: 1. If you don't want someone to burgle / steal your house, you should keep the doors and windows locked (якщо ви не хочете, щоб ваш будинок пограбували, тримайте зачиненими двері та вікна). 2. He keeps his bicycle securely chained so that no one will steal / rob it (він надійно тримав свій велосипед прикутим так, щоб ніхто не зміг його вкрасти). 3. As the woman left the shop, the store detective stopped her accusing of mugging / shoplifting (як тільки жінка вийшла з магазину, охоронець зупинив її, звинувачуючи в крадіжці). 4. The cleaner was caught pilfering / smuggling towels from the hotel (прибиральницю піймали на крадіжці рушників в готелі). 5. It would be easy to burgle / rob this house as the owner always leaves his bedroom window open during the day (пограбувати цей будинок було б дуже легко, оскільки власник завжди залишає відкритим вікно спальні). З метою закріплення лексичного матеріалу з теми було використано додаток WhatsApp.

Отже, майбутні правоохоронці почали спілкування у груповому чаті додатку. Група отримувала повідомлення з дефініцією того чи іншого виду злочину англійською мовою (наприклад, unlawful killing of another human being without justification). Курсанти мали надіслати правильну відповідь (murder). У ході виконання завдання враховувались правильність відповіді, орфографія та швидкість. Надалі майбутнім поліцейським було запропоновано описати англійською мовою місце злочину. З цією метою було використано навчальне віртуальне середовище. Один із курсантів виступав як свідок: він переглядав відеозображення у VR-форматі через окуляри віртуальної реальності Samsung Gear VR та коментував усе, що бачить на місці злочину. За описом

«свідка» решта курсантів уявила місце злочину, знаряддя вбивства, визначила вид вчиненого злочину та виявила речові докази. Надалі майбутні правоохоронці взяли участь в обговоренні мотивів вбивства, активно використовуючи лексичний матеріал з теми.

На завершальному етапі заняття курсанти створювали фоторобот небезпечного злочинця за допомогою програми Faces з англійським інтерфейсом, вивели готовий фоторобот на мультимедійну дошку та розповідали про розшукові заходи. Завдання виконувалось у групах по 5 осіб у кожній. Зазначимо, що у ході занять з англійської мови із застосуванням МЗН курсанти завжди виявляють інтерес та зацікавленість, творчі здібності, оригінальність мислення.

Отже, МЗН є інструментарієм, який дає змогу удосконалити процес вивчення англійської мови за професійним спрямуванням, розширити можливості щодо диференціації завдань за рівнем складності відповідно до рівня знань курсантів, активізувати навчальну роботу курсантів та посилити їх роль як суб'єкта навчальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Демченко Д. Процес професійної підготовки майбутнього представника юридичної професії. Молодь і ринок. – 2015. – № 2. – С. 84–89.

2. Жилавий М.М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови під час читання та аудіювання. Таврійський вісник освіти. – 2013. – № 4. – С. 219–223.

3. Марченко Ю.Г. Комунікативна компетентність студентів-юристів як фактор розвитку культури їхнього професійного мовлення. Вісник наукових досліджень: актуальні регіональні проблеми економіки, права, управління і соціальної сфери. – 2005. – №2. – С. 92–94.

4. Капінус О.Л. Використання комп'ютерних програм для вивчення англійської мови у ВНЗ. Науковий вісник Донбасу. – 2012. – № 2. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2012_2_16.

5. Співаковська Є.О. Використання нових інформаційних технологій у вивченні студентами англійської мови. Інформаційні технології в освіті. – 2013. – Вип. 15. – С. 221–228.

6. Лапіна В.О. Психологічні особливості навчального діалогу, які впливають на ефективність процесу формування мовленнєвої компетентності студентів під час вивчення іноземних мов. Педагогіка вищої та середньої школи.

Корчинська Наталія Миколаївна,
доцент кафедри спеціальної мовної
підготовки Академії зовнішньої
розвідки України, кандидат
педагогічних наук

ЕКЛЕКТИЧНИЙ МЕТОД У ВИКЛАДАННІ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

Як доводить практика викладання іноземної мови, жоден із методів навчання іноземній мові не є бездоганим. Саме тому вже в кінці минулого століття починають з'являтися методики синтезуючого характеру, які пропонували взаємодію найрізноманітніших методів відповідно до конкретної ситуації і мети навчання. Еклектичний метод передбачає взаємодію різних методів навчання і стимулює викладачів на створення своєї власної методики, яка заснована на вже визнаних методах і авторських підручниках.

Протягом багатьох років питання вибору методів для формування основних мовленнєвих навичок у студентів стало найважливішим для тих, хто працює у галузі викладання іноземних мов. Багато методів застосовується у навчанні іноземних мов паралельно із напрацюваннями методології минулого та сьогодення. Хоча метою використання кожного методу є найбільше ефективне і доступне викладання мови, жоден з цих методів сам по собі не може повністю задовольнити цю потребу [1, с. 2776]. Тому замість того, щоб під час заняття покладатись лише на один конкретний метод, виникла ідея використання відповідного методу в залежності від навчальної ситуації і потреб. Даний метод отримав назву еклектичний і являє собою комбінацію методів [2, с. 18]. Еклектичний метод – це метод навчання мови, який поєднує різні підходи та методи навчання мови залежно від цілей курсу та можливостей тих, хто навчається. Вперше він був використаний у 1920–30-ті роки англійськими лінгвістами (Генрі Світ та Гарольд Палмер). На початку двохтисячних років Ларсен-Фріман та Мелло почали використовувати термін «принциповий еклектизм». На їх думку, принцип деклектизму є бажаним, послідовним та плюралістичним методом навчання мови. Еклектичний метод – це поєднання різних методів та підходів викладання та навчання. Він є ефективним методом для студентів будь-якого віку та рівня. Навчання є цікавим та інноваційним завдяки унікальній структурі процесу. Водночас еклектичний метод є

досить демократичним, оскільки дає викладачам шанс на вибір. Еклектичний метод поєднує елементи традиційних та когнітивних методів, тим самим посилюючи їх за рахунок інтеграції змісту, структурування інформації, зменшення упереджень, застосування принципів педагогіки рівності. Цей метод називається еклектичним методом, оскільки поєднує найефективніші елементи різних методів. Викладач самостійно обирає метод, який він буде використовувати, відповідно до потреб та мети. Наприклад, застосовувати когнітивний метод у викладанні граматики, а аудіолінгвальний та комунікативний методи можуть використовуватись при формуванні навичок говоріння та слухання.

Еклектичний метод має ширшу область застосування у порівнянні з іншими методами. Це більше, ніж метод – це техніка вибору методу. Для того, щоб утворився новий метод, необхідно поєднувати інформацію після етапу відбору, тобто синтезу. Проте викладачі, які його застосовують, повинні мати широкий кругозір, бути обізнаними в методах і методиках викладання, вивчати лінгвістику та психологію. В іншому випадку їм важко буде вирішити, які аспекти методів є хорошими, які – неадекватними, який метод є найбільш зручним для них.

При обранні методів викладання іноземної мови в рамках еклектичного методу слід звертати увагу на наступні принципи [3, с. 150]:

- викладання іноземної мови має проводитись цільовою мовою. Проте, за необхідності, рідна мова студента також може використовуватись;

- слід брати до уваги взаємозв'язок між мотивацією та результатами навчання студентів, коли вони не мають бажання вивчати мову або обмежені в часі;

- слова мають вивчатись в контексті;

- не витрачати час на механічні повторення, а проводити на занятті орієнтовану на спілкування діяльність;

- викладання мови повинно відповідати інтересам студента і особливостям його фаху;

- під час заняття мають практикуватись всі чотири мовні навички;

- викладати слід бути від легкого до складного і від конкретного до абстрактного;

- не слід забувати, що між студентами існують індивідуальні відмінності.

Отже, еkleктичний метод вимагає від викладачів широких знань різних навчальних стратегій, методів і прийомів та здатності робити правильний вибір. Усі ці вимоги спричиняють надмірну залежність якості викладання від викладача, а для навчального закладу – труднощі в пошуках викладача, який володіє цими навичками. Крім того, широке застосування цього методу у навчальних закладах із великою кількістю викладачів може призвести до плутанини в навчальному процесі. Тому викладачі мають узгоджувати із колегами використання тих чи інших методів чи методик.

Список використаних джерел

1. Çiçek Y. Method Problem in Foreign Language Teaching / Yılmaz Çiçek. // International Journal of Languages' Education and Teaching. – 2015. – С. 2774–2787.
2. Demirel Ö. Foreign Language Teaching in Universities / Özcan Demirel. // Contemporary Education. – 1988. – № 13. – С. 17–21.
3. İscan A. The Use of Eclectic Method in Teaching Turkish to Foreign Students / Adem İscan. // Journal of Education and Practice. – 2017. – № 8. – С. 149–153.

Кравець Віталій Михайлович,
завідувач кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент;
Павлишин Олег Володимирович,
професор кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, доцент

**ПОЄДНАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
ТА ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНИХ ЗНАЙ
ПРАВООХОРОНЦІВ У СПІЛКУВАННІ
З ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ**

Як відомо, розвиток теоретичного світогляду та формування загальної культури здійснюються у процесі вивчення дисциплін світоглядного циклу [1, с. 172–176]. Так, культура поведінки об'єднує всі сфери зовнішньої та внутрішньої культури людини: етикет, правила поведінки з

людьми і поведінки у громадських місцях, культуру побуту, що включає характер особистих потреб та інтересів, відносини людей поза роботою, організацію особистого часу, гігієну, естетичні смаки, вираз обличчя і характер жестів, рухів тіла, культуру мовлення, вміння грамотно, ясно й чітко висловлювати думки, не вживаючи вульгарних виразів тощо. Для правоохоронця ця культура має свої важливі професійно-етичні [2] та деонтологічні виміри [3, с. 21–31; 7], які повинні бути враховані під час взаємодії з іноземними громадянами, адже в кожній країні є свої традиції та звичаї, але стандарти правоохоронної діяльності мають загалом універсальний характер.

Насамперед зазначимо, що іноземні громадяни не мають привілеїв у порівнянні з громадянами України відповідно до професійно-етичного принципу неупередженості, який тісно пов'язаний із дотриманням свобод і прав людини та вимогою недискримінації. Так, згідно ст. 24 Конституції України не може бути обмежень чи привілеїв для громадян за ознаками релігійних та інших переконань, етнічного та соціального походження, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Крім того, відповідно до ст. 26 Конституції України іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами, а також мають такі самі обов'язки, що й громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України. Разом із тим, спілкування з іноземцями має свою мовну та професійно-етичну специфіку, тому саме поєднання спеціальних знань у цих двох сферах покликане дати позитивний ефект.

Зрозуміло, що взаємодія з іноземними громадянами пов'язана для працівників правоохоронних органів з особливою відповідальністю та недопущенням проявів морально-професійної деформації [див.: 4], адже кожен контакт представника державної влади з іноземцями позначається на тому враженні, яке складається у них про нашу країну та її громадян [5, с. 228; 6, с. 327]. Професійно-етичний і громадянський обов'язок правоохоронця – продемонструвати іноземцям кращі якості людини: патріотизм, гуманність, чесність, доброзичливість, солідарність, взаємодопомогу, ввічливість і тактовність, викликати у них повагу та інтерес до нашої держави та нашого народу, його культури та способу життя.

Принциповими моментами спілкування працівника поліції з іноземними громадянами є вміння розуміти співрозмовників і

приймати рішення з урахуванням традиційної для людини системи координат. Ці професійно-етичні аспекти є необхідним компонентом усіх вмінь, що визначають ефективність спілкування.

Зокрема, необхідно не тільки неухильно керуватися законодавством України під час спілкування з іноземцями, але й ставитися до них доброзичливо, уважно, з почуттям поваги до їхньої гідності. У службових відносинах з іноземними громадянами слід бути зразком чемності, тактовності, зовнішньої охайності і внутрішньої дисциплінованості, культури спілкування, у т.ч. мовної культури, передбачати моральні наслідки своїх вчинків і попереджати небажані з них, всіляко сприяти підвищенню авторитету правоохоронних органів України.

Під час спілкування з іноземцями слід постійно пам'ятати про високу відповідальність за виконання свого службового обов'язку, відтак бути бездоганно коректним і ввічливим. Якщо до працівника поліції звернулися іноземні громадяни з будь-якими питаннями, необхідно уважно вислухати його та спробувати дати вичерпну відповідь. Однак при цьому у взаємовідносинах з іноземцями працівнику Національної поліції України варто вступати тільки у межах здійснення своїх службових повноважень. У випадку звернення іноземця з питаннями, які не належать до компетенції поліції, слід порекомендувати йому звернутися до відповідної установи.

Таким чином, при зверненні іноземців необхідно уважно вислухати їх, зрозуміти сенс питання, роз'яснити, як потрібно вчинити, в який бік попрямувати або яким транспортом скористатися для пересування. Якщо працівник поліції володіє відповідною іноземною мовою, необхідно дати потрібну відповідь цією мовою, при цьому відповісти якомога більш просто та ясно.

При зверненні до працівників поліції громадян іноземних держав, які не повною мірою володіють українською мовою або іншими доступними для правоохоронця мовами спілкування, необхідно, попри це, їх уважно вислухати і спробувати зрозуміти, адже іноді вимова, зокрема, навіть англійської мови істотно відрізняються у представників окремих націй. У свою чергу, якщо відповідь поліцейського на поставлене запитання виявиться незрозумілою, не варто дратуватися чи підвищувати голос, слід повторити її та роз'яснити зміст сказаного. Необхідно врахувати, що запальність не зробить пояснення більш зрозумілим [5, с. 228–229]. У разі ж, якщо немає

можливості відповісти на дане питання, то варто пояснити, куди можна звернутися для його вирішення.

Як уже відзначалося вище, хоча під час спілкування з іноземцями дійсні ті ж норми професійної етики, комунікативної компетентності та культури поведінки, що і при виконанні звичайних службових обов'язків [див.: 2], однак працівник Національної поліції України повинен враховувати, що іноземні громадяни не завжди достатньо точно знають правила поведінки у громадських місцях, прийняті у нашій країні. Саме тому при порушенні іноземцем публічного порядку працівник поліції не повинен ігнорувати цей факт, за що часто стає об'єктом критики з боку наших співвітчизників, але повинен ретельно роз'яснити порушнику неприпустимість подібних дій, і в тому випадку, якщо порушення вчинене ненавмисно і не спричинило істотних наслідків, обмежитися зауваженням і попередженням.

Навіть попри мовні бар'єри та інші складні обставини, приміром, якщо іноземець веде себе не зовсім коректно, знаходиться у нетверезому стані тощо, варто бути максимально стриманим. Спочатку слід голосно, щоби чули оточуючі, вимагати від такої особи припинити порушення порядку. Якщо ж це не допомагає, необхідно після роз'яснення відповідальності, яку тягне за собою його поведінка, вжити заходів щодо припинення порушення публічного порядку. При цьому відчуття обов'язку, відповідальність, стриманість і такт завжди повинні бути притаманними працівникові поліції, при цьому особлива увага часто звертається саме тоді, коли він спілкується з іноземними громадянами.

Працівник поліції не має права ставитися безвідповідально до спілкування з людьми [див.: 7], коли ж ідеться про іноземців, то важливим фактором ефективності спілкування є, з одного боку, іншомовна підготовка, а з іншого – професійно-етична підготовка, а також вивчення і врахування психологічних особливостей індивіда та специфіки його поведінки в конкретній ситуації. Тому комунікативна, етична та соціально-психологічна компетентність працівника поліції, які формуються в процесі розвитку теоретичного світогляду в ЗВО [1, с. 172–176], не лише визначає його вміння впливати на людину шляхом спілкування, але є основною передумовою успішного вирішення професійних завдань.

У взаємовідносинах з іноземцями необхідно завжди пам'ятати про те, що вони відвезуть у свою країну те враження,

яке у них склалося від зустрічі з працівником поліції, тому дуже важливо, щоб це враження було позитивним. Не слід забувати, що виконання викладених вище простих правил є важливим і в процесі взаємодії зі співвітчизниками, які не повинні почуватися чужими у власній державі та вправі очікувати на цивілізовані світові зразки діяльності поліцейських. Лише поєднання знання інших мов із комунікативною компетентністю, володінням навиками культурного спілкування та реалізацією професійно-етичних стандартів у діяльності працівника правоохоронних органів забезпечить необхідні передумови для досягнення означеної мети.

Список використаних джерел

1. Кравець В. М., Павлишин О. В. Виховання національної свідомості та розвиток теоретичного світогляду як завдання української правової освіти. *Митна справа*. 2011. № 2 (74). Частина 2. С. 172–176.

2. *Основні принципи професійної етики поліцейського* : пам'ятка / В.М. Кравець, Т.А. Кумеда, О.В. Павлишин, Г.М. Петрова та ін. ; за наук. ред. академіка М.В. Костицького, 2020. 48 с.

2. Павлишин О.В., Кравчук О. В. Професійно-етичні та деонтологічні засади діяльності поліцейського у сфері забезпечення правопорядку. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2020. № 1. С. 21–31. doi: 10.33270/02201901.21

3. Павлишин О. В., Кравчук О. В., Лев О. Р. Антропологічно-правові виміри професійної деформації моральної свідомості працівників Національної поліції України. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2019. № 2 (18). С. 71–80. doi: <https://doi.org/10.33270/02191802.71>.

4. Павлишин О.В., Петрова Г.М. Етика спілкування працівників поліції з іноземними громадянами. *Міжнародна поліцейська енциклопедія* : У 8 т. / В. В. Черней, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко, Ю. І. Римаренко. К. : Атіка, 2014. Т. VIII. Інформаційно-аналітична, освітня та наукова діяльність, психологічні засади поліцейської служби; міжнародне співробітництво. С. 228–229.

5. Павлишин О.В., Петрова Г.М. Імідж працівника поліції як представника державної влади. *Міжнародна поліцейська енциклопедія* : у 8 т. / В. В. Черней, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко, Ю. І. Римаренко. К. : Атіка, 2014. Т. VIII. Інформаційно-аналітична, освітня та наукова діяльність,

психологічні засади поліцейської служби; міжнародне співробітництво. С. 327.

6. Петрова Г. Деонтологічні засади службової діяльності: службовий етикет правоохоронця (поліцейського): пам'ятка Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 100 с.

Краснопольський Володимир Едуардович,
завідувач кафедри іноземних мов
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка,
доктор педагогічних наук, професор

АСНІМ В УДОСКОНАЛЕННІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

У процесі входження українських ЗВО в європейський освітній простір, яке передбачає академічне і професійне визнання вітчизняних дипломів на міжнародному рівні, високий рівень компетентності з іноземної мови необхідний не тільки студентам-філологам, а й фахівцям немовного профілю.

Традиційний підхід до навчання іноземної мови, домінуючий на міжфакультетських кафедрах різних закладів вищої освіти, основу якого спочатку складають викладач, підручник і деякі технічні засоби навчання, також не здатний повною мірою задовольнити зростаючі запити прискореного темпу міжкультурної взаємодії з огляду на об'єктивного часового обмеження.

Стрімко розвиваються інформаційно-комунікативні технології, які в змозі компенсувати існуючий розрив, поки ще не знаходять належного застосування в процесі викладання іноземних мов в начальних закладах.

Сучасні навчальні системи здебільшого є статичними. Основою таких систем є робота зі статичним навчальним курсом, повна структура якого розробляється викладачем і потім, без будь-яких змін, пропонується студенту для вивчення. Основною метою розробника курсу є забезпечення максимального засвоєння матеріалу цільовою аудиторією. Такий підхід пов'язаний з певними проблемами:

- ігноруванням індивідуальних психофізіологічних особливостей студентів під час заняття;
- розробкою навчального матеріалу, розрахованого на «усередненого» студента;

- слабким зв'язком між різнотипними елементами навчального курсу (наприклад, між тестами та практичними заняттями);

- при опитуванні окремих студентів решта академічної групи практично не включена в роботу і не діє;

- витратою викладачем більшої частини робочого часу на перевірку письмових завдань;

- відсутнім зворотним зв'язком між викладачем і студентом;

- проміжним контролем, який проводиться нерегулярно;

- студенти зацікавлені отримувати оцінки, але при цьому мають низький рівень мотивації до одержання нових знань.

З метою подолання зазначених вище недоліків завідувачем кафедри іноземних мов ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка Краснопольським В. Е. спільно проректором ЛНУ імені Тараса Шевченка Меньяйленко О. С. розроблена адаптивна система навчання іноземних мов студентів нефілологічного профілю на основі освітніх Web-технологій (АСНІМ), яка включає наступні елементи:

1) *зниження рівня тривожності та технологія емоційної підтримки за рахунок нейтралізації деструктивних емоційних станів учнів.* Досягаються описані впливи за рахунок: використання комп'ютерного поліграфа для контролю психоемоційного стану студентів; надання навчальних завдань, що відповідають рівню знань студентів; використання заохочувальних реплік, які супроводжують виконання проміжних і підсумкових комп'ютерних тестів; музично-функціональної комунікації з допомогою інструментальної релакс-музики, розміщеної на спеціалізованих сайтах; колірної комунікації, що базується на вимогах стосовно оформлення мультимедійних презентацій; щирих бесід зі студентами про користь використання Web-технологій при вивченні іноземних мов; перемикавання на емоційно позитивні думки, образи.

2) *визначення домінантного каналу сприйняття інформації засобами комп'ютерного голосового поліграфа* дозволяє розділити студентів на групи відповідно до каналів сприйняття інформації – аудіали, візуали кінестетики;

3) *оцінювання нервово-емоційного стану студентів у процесі навчання іноземних мов на основі розробленої комплексної методики за допомогою методів електроенцефалографії, багаторівневого голосового та комп'ютерного поліграфного обстеження;*

4) методика контролю успішності студентів на основі адаптивних Web-тестів, що мають блокову адаптацію (вар'ювальною розгалуженою стратегією), який розміщений на спеціалізованому сайті <https://test.aim2.top>.

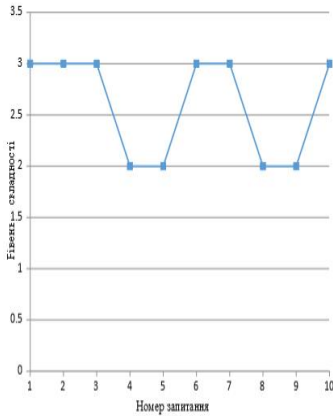

Рис. 1. Схема подання завдань при блоковій адаптації (О – помилкова відповідь, В – правильна відповідь)

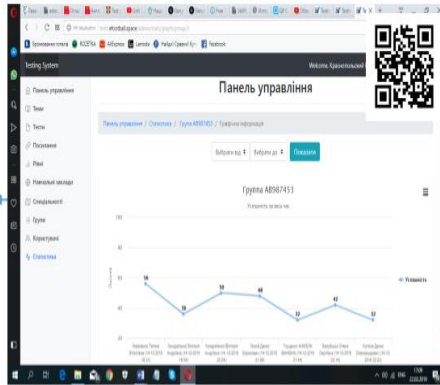

Рис. 2. Скріншот екрану монітора зі статистичними даними успішності групи, після виконання адаптивного тесту.

У процесі проходження адаптивного тесту студенти з високим рівнем знання іноземної мови отримують більшу кількість складних завдань, з низьким рівнем знання – більшу кількість легких. Кількість правильних відповідей у деяких студентів збігається, але з урахуванням рівня складності запитань кожен набирає бали в рамках певного мовного рівня.

Для кожного студента комплект завдань є індивідуальним, у результаті чого мінімізується можливість підказок, запам'ятовування правильних відповідей тощо. При повторному проходженні тесту студенти виконують нові завдання, що зменшує вплив ефекту тренуваності. Оскільки банк завдань містить 800 запитань, що охоплюють всі мовні рівні, це значно зменшило вплив ефекту вгадування на результати тестування.

Ухвалення рішення про зміну порядку виконання тестів здійснюється після аналізу результатів обробки спеціального блоку завдань і дозволяє студенту, що знаходиться в будь-якій точці світу, надати завдання, відповідні його рівню знань.

Експериментальне дослідження підтвердило ефективність розробки системи адаптивного навчання студентів нефілологічного профілю підготовки на основі освітніх Web-технологій. Порівняльний кількісний і якісний аналіз отриманих у результаті педагогічного експерименту даних і статистично значущі збільшення розробленого показника ефективності іншомовної підготовки показали, що після використання АСНІМ кількість студентів експериментальної групи з рівнем знання іноземної мови А1 зменшилася на 15,21 %, з рівнем А2 – збільшилася на 6,88 %, з рівнем знань В1 – збільшилася на 6,16 %, з рівнем знань В2 – на 2,54 %, при зменшенні кількості студентів з рівнем знань А1 на 6,14% у контрольній групі. Кількість студентів з рівнем А2 збільшилася на 1,44 %, з рівнем знань В1 – на 3,61 %, з рівнем знань В2 – на 0,36 %. Показник ефективності іншомовної підготовки студентів нефілологічного профілю (перейшли на наступний рівень – А1 → А2 → В1 → В2.) збільшився на 30,79 %.

На основі проведеного дослідження ми дійшли висновку, що використання АСНІМ уможливорює її використання як інтегрованої частини іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців, особливо у форматі змішаного навчання.

Крижна Анастасія Євгенівна,
студент 1-го курсу навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем протидії
злочинності навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук ***Бурак М. В.***

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ЮРИСТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ КРАЇН ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ: ШВЕЦІЯ ТА ФІНЛЯНДІЯ

Об'єктивною реальністю розвитку України сьогодні є розширення міжнародних зв'язків й інтеграція до європейської спільноти. За таких умов володіння фахівцями іноземними мовами набуває особливого значення і стосується всіх сфер

життя, де навички іншомовної комунікації є ключовими для розвитку міжнародних відносин, проведення різноманітних заходів, культурного обміну між представниками різних країн тощо. Багатомовність і полікультурність вважаються необхідними умовами життєдіяльності громадян нової Європи і, відповідно, України. Потреба сучасного суспільства у фахівцях, які вільно володіють іноземною мовою, зумовлює необхідність пошуку нових конструктивних ідей для вирішення проблеми оптимізації та інтенсифікації формування іншомовної професійної компетентності й у студентів юридичного профілю.

Європейська інтеграція України спричинює значні зміни в усіх сферах суспільства, зокрема в галузі права. Звідси необхідними видаються зміни в юридичній освіті, оскільки сучасна європейська держава потребує висококваліфікованих фахівців, здатних до ефективної професійної діяльності з урахуванням міжкультурної комунікації. Такі вимоги включають в себе знання європейських мов і розвинену здатність до спілкування іноземною мовою відповідно до умов європейської інтеграції. У Європейському просторі вищої освіти існує стандарт володіння на достатньому рівні принаймні однією іноземною мовою, що входить до переліку обов'язкових компетентностей сучасного фахівця з вищою освітою; тому значення іншомовної підготовки студентів-юристів не може бути переоцінене, а прискорення процесу гармонізації національної правової системи до вимог Європейського Союзу видається викликом для українського суспільства [1].

Розвиток іншомовної підготовки у вищій професійній освіті обумовлений цілеспрямованою державною політикою України щодо європейської інтеграції та реформування вищої освіти.

Отже, на прикладі розвинених північноєвропейських країн, як Швеції та Фінляндії розглянемо ключові фактори іншомовної підготовки фахівців права.

Шведські університети часто потрапляють до списку найкращих університетів світу.

Наприклад, у рейтингу світових університетів за версією Times Higher Education Стокгольмський університет зайняв 134 позицію в списку кращих університетів світу.

Юридичний факультет цього університету є найбільшим у Швеції як за кількістю науковців, так і за кількістю студентів (біля 3500). Навчання в бакалавраті триває 4, 5 років і завершується юридичним екзаменом й, за умови його успішного

складання, отриманням ступеня магістра права. Це стандартна схема підготовки юриста в Швеції. Факультет є єдиним у Швеції, який має авторитетних фахівців у галузях права інформаційних технологій і права європейської інтеграції (обидва предмети є обов'язковими для вивчення). Стандартна програма бакалаврату складається з обов'язкових курсів, які викладаються протягом шести з половиною семестрів. Протягом останнього року, перед завершенням курсової роботи під керівництвом викладача, студент повинен обрати один з-поміж 60-ти спеціалізованих курсів. Приблизно чверть цих курсів англomовні. Цікаво, що іноземні студенти мають можливість обрати курс, що викладається шведською мовою. Майже всі курси завершуються складанням письмового іспиту. На факультеті не існує підсумкового іспиту при завершенні магістратури, однак для присудження їм ступеня магістра студенти мають отримати з усіх предметів оцінки, не менші за «В». У разі не зовсім успішного завершення навчання для студентів існує велика кількість можливостей для перескладання тих чи інших предметів.

Університет Стокгольма має в своєму розпорядженні значну кількість програм студентського обміну й щороку до нього приїжджає біля 100 іноземних студентів з університетів - партнерів з усього світу. Іноземні студенти можуть відвідувати курси юридичної англійської мови (просунутий рівень – advanced level). Також для таких студентів факультет пропонує 26 англomовних дисциплін: «Шведське право в контексті», «Конституційне право Європейського Союзу», «Право та інформаційно-комунікаційні технології», «Процесуальне право ЄС», «Права людини в глобальній перспективі», «Сучасні підходи до правової аргументації», «Порівняльне право», «Банківське право та право фінансової інтеграції», «Право ЄС та управління», «Європейське право інтелектуальної власності», «Верховенство права», «Міжнародні договори», «Морське страхування» тощо.

Що стосується навчання в магістратурі, то тут для майбутніх магістрів права запропоновано 5 повністю англomовних програм: «Право навколишнього середовища (екологічне право)», «Європейське право інтелектуальної власності», «Європейське право», «Міжнародне комерційне арбітражне право» та «Право й інформаційні технології» [2]. Особи, які бажають навчатися за цими програмами й для яких англійська не є рідною мовою, повинні надати підтвердження

свого рівня володіння нею; як правило, це сертифікати з результатами тестів TOEFL (комп'ютерна версія) не менше 250 балів або IELTS не менше 6.0. Шведські студенти можуть надати альтернативний документ про трирічне вивчення англійської мови в старшій школі або еквівалент докторського ступеня з англійської мови.

Докторська підготовка на юридичному факультеті триває чотири роки (денне навчання, стаціонар), завершується отриманням ступеня «доктор права» (LL.D) й здійснюється, як правило, шведською мовою. Під час вступу до аспірантури не вимагається жодних документів про знання (шведської) мови. Однак, у вимогах до аспірантів зазначається, що вони повинні володіти на високому рівні як шведською, так і англійською мовами, а також, що дисертація може бути написана однією з цих мов [2].

Гельсінський університет – один із найбільших університетів Фінляндії.

На юридичному факультеті Університету Гельсінкі навчаються близько 2300 студентів [3]. На додаток до цього кожного року на факультеті проходять стажування близько 120 студентів з обміну з усього світу, й приблизно половина здобувачів ступеня «магістр» здійснює стажування за кордоном.

Навчання в магістратурі може здійснюватися фінською, шведською або англійською мовою. Юридичний факультет розпочав підготовку магістрів англійською мовою ще в 1991 році й вдосконалює та розвиває її до теперішнього часу. Наразі факультет пропонує солідний вибір англійських курсів на першому, другому та третьому циклах вищої освіти. Разом із фінським ступенем бакалавра й магістра права факультет пропонує чотири міжнародні англійські магістерські програми: «Демократія й глобальні трансформації» («Democracy and Global Transformations»), «Економіка, держава й суспільство» («Economy, State and Society» (Erasmus Mundus)), «Європейські студії» («European Studies») та «Міжнародне ділове право й публічне міжнародне право» («International Business Law and Public International Law»). Докторська підготовка може здійснюватися трьома мовами: фінською, шведською та англійською.

Юридичний факультет задіяний у багатьох видах діяльності по співробітництву з метою подальшого зміцнення міжнародних аспектів викладання та наукових досліджень, а також підвищення рівня знань і навичок випускників для роботи

в міжнародному та полікультурному середовищі в самій Фінляндії та за її межами.

Таким чином, аналіз іншомовної підготовки студентів-юристів у шведських та фінських університетах дозволив виявити такі її особливості: 1) для розглянутих університетів характерно, починаючи вже з першого циклу вищої освіти, викладання деяких юридичних дисциплін англійською мовою; 2) у всіх описаних університетах функціонують англomовні магістерські програми з різних галузей права. Крім того, в аспірантурі вказаних університетів дозволяється написання та захист наукових робіт англійською мовою. У деяких навчальних закладах для участі в англomовних програмах вимагаються сертифікати про рівень володіння цією мовою.

Список використаних джерел

1. Нітенко О. В. Іншомовні компетентності фахівців права: європейський досвід та українські реалії / О. В. Нітенко // Вища освіта України. Темат. вип. Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу». К.: Ін. вищ. освіти НАПН України, 2013. –С. 196-200.

2. Courses and programmes URL: <http://www.jurinst.su.se/english/education/courses-and-programmes/master-s-level>.

3. University of Eastern Finland. URL: <http://www.uef.fi/en>

Кушевська Наталя Миколаївна,
старший викладач кафедри іноземних
мов Факультету права та міжнародних
відносин Київського університету
імені Бориса Грінченка

TEEN COURT PROGRAM – ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНА ПРОГРАМА ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПРАВНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У МЕЖАХ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ

У багатьох країнах світу (США, Великобританії, Бельгії, Франції, Німеччині, Японії), на відміну від України, судочинство у справах про злочини неповнолітніх здійснюється спеціалізованими судами різних модифікацій.

Ювенальна юстиція – це система захисту прав і законних інтересів неповнолітніх, яка об'єднує навколо спеціалізованого суду у справах неповнолітніх соціальні служби (органи і установи державної системи профілактики бездоглядності та

правопорушень неповнолітніх), громадські організації. У ювенальній юстиції акценти в роботі з неповнолітніми правопорушниками переносяться з карального і репресивного на виховний і реабілітаційний. При цьому пріоритет таких заходів забезпечується судом у взаємодії з соціальними службами. Міжнародна правова практика передбачає мобілізацію всіх можливих державних і суспільних ресурсів, щоб забезпечити справедливе і гуманне поводження з підлітком, конфліктуючим з законом.

Слухаючи справи дітей – правопорушників, ювенальний суд розглядає дитину не як об'єкт для репресій, а як суб'єкт для перевиховання [1].

Система ювенальної юстиції вирішує проблему конкретної дитини в конкретній життєвій ситуації, що в кінцевому підсумку дозволяє вирішувати проблеми дітей взагалі. Судове рішення спеціалізованого ювенального суду, розглянутого у спеціалізованому судовому засіданні стає підставою для виконання вироку, що враховує суспільну значимість виховання дитини та її подальшої долі.

В Україні не існують спеціалізовані суди у справах неповнолітніх, але створення цих судів передбачено Концепцією судово-правової реформи, схваленою постановою Верховної Ради України 28 квітня 1992 р. [4].

На противагу ще не існуючим судам у справах неповнолітніх є чудова нагода розширити тематику роботи юридичної клініки, створивши так звані «Teen Courts». Teen Court (Суд для підлітків) – це «суд однолітків», для неповнолітніх правопорушників, які вперше вчинили проступок чи неправомірне діяння. Одночасно «Teen Court Program» – це освітня програма. Підлітки-добровольці та студенти правничих спеціальностей разом із суддею та викладачами, юристами-волонтерами, проводять судові слухання у справах неповнолітніх у формі рольової гри [2].

Застосування такого заходу як «Teen Court» - це можливість для підлітків уникнути офіційної судової системи, і все ж таки нести відповідальність за скоєні правопорушення. На слуханнях обвинувачені неповнолітні правопорушники мають можливість випробувати іншу сторону процесу, беручи участь у «Teen Court» у якості присяжних та приймати рішення щодо винуватості інших підлітків. При цьому підлітки-волонтери та студенти мають унікальну можливість побачити внутрішню роботу судового засідання.

У судовому засіданні за версією «Teen Court» відповідачами є неповнолітні, які уперше скоїли незначне правопорушення, що погодилися на виконання наступних вимог:

- відповідачі повинні визнати свою вину, добровільно погодитися співпрацювати з програмою;

- направлення на розгляд справи у такому суді приймаються від шкіл, державних адвокатів, місцевих правоохоронних органів або судді;

- підсудний зустрічається зі своїм адвокатом-підлітком або студентом правничих спеціальностей перед слуханням, щоб обговорити справу та надати відповідну інформацію для свого захисту;

- відповідач та батьки беруть участь у судовому засіданні, в якому дитина даватиме свідчення (разом з іншими свідками) і їй буде призначено покарання за скоєне правопорушення однолітком або студентом правничої спеціальності.

Суду присяжних (зі складу однолітків) надаються вказівки щодо покарання за їх рішенням, які включають мінімальні та максимальні вимоги до покарання. Такими покараннями можуть бути:

- громадські роботи;

- листи із вибаченнями до жертв;

- дослідницькі проекти / есе;

- екскурсії до виправних установ;

- присутність на судових засіданнях інших неповнолітніх правопорушників;

- громадська діяльність;

- запровадження комендантської години для порушника.

Дослідження науковців вказують, що підлітки, які пройшли процедуру освітньої програми «Teen Court», набагато рідше повторюють правопорушення, ніж підлітки, засуджені за традиційним судовим процесом [3].

Крім того, судовий процес є чудовим полігоном для навчання та розвитку аналітичних та словесних навичок студентів-волонтерів, які його проводять. Для юридичних закладів освіти це є основою практико-орієнтованого навчання.

Практико-орієнтований підхід – це метод викладання і навчання, що дозволяє студентам поєднувати навчання у вищому навчальному закладі з практичною роботою. На практичних заняттях з англійської мови студенти юридичних спеціальностей можуть ознайомитися з роботою «Teen Court Program» та застосовувати у рольовій грі отримані знання.

Отже, вивчення іноземної мови допомагає студентам правничих спеціальностей отримувати знання з досвіду роботи судової системи різних країн та впроваджувати набуті навички у розвиток національної судової системи.

Список використаних джерел

1. Tracy Godwin, National Youth Court Guidelines, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, Department of Justice (2000), at vi.

2. M.E. Fisher, Training of youth court volunteers, IN SESSION, National Youth Court Center (2001).

3. Creating a Youth Court in Your Community: The California Model Placer County Peer Court (June 2004).

4. Концепція судово-правової реформи в Україні. Про Концепцію судово-правової реформи в Україні: Постанова Верховної Ради України від 28 квітня 1992 року // (*Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1992, N 30, ст.4.

Lemeshko Olha,

Deputy Head of the Foreign languages
Department of Bohdan Khmelnytskyi
National Academy of the State Border
Guard Service of Ukraine, PhD in
Pedagogics, Associate Professor

DEVELOPMENT OF THE LAW BACHELORS' COMMUNICATIVE LANGUAGE ABILITY

According to the Educational program of the first (bachelor's) level of higher education in Specialty 081 «Law» the main purpose is to provide education on the first (Bachelor's) level of higher education in field 08 “Law” in specialty 081 «Law», which provides employment in the State Border Guard Service of Ukraine at the positions of tactical level officers who are competent in the implementation of law enforcement functions in the management of the border guard units. The main focus of the educational program is on forming the ability to perform service activities of the unit for working with foreigners and administrative proceedings, of the district inspectors of the border guard service, of the operational and search unit.

Teaching and training is conducted by problem-based and context training, activity and competency-oriented technologies, practical implementation of educational and applied tasks, practical training and daily activities.

Forms of control are oral and written questioning, tests (including computer testing), and results presentation of practice, reports for individual tasks, modular tests, credits, differentiated credits, examinations, and certification. Assessment of educational achievements is carried out as: current control – according to the four-point scale («excellent», «good», «satisfactory», «unsatisfactory»), verbal scale («credited», «not credited»); the final control – according to the four-point scale («excellent», «good», «satisfactory», «unsatisfactory»), ECTS scale («A», «B», «C», «D», «E», «FX», «F»); 100-point scale; verbal scale («credited», «not credited»).

Program competencies include Integral competence, General competencies and Professional competencies in specialty.

Integral competence is ability to solve complex specialized tasks and practical problems of law enforcement in the border guard area or in the learning process that involves the application of legal doctrines and principles and is characterized by complexity and uncertainty of the conditions.

General competencies are ability to act socially and consciously on the principles of patriotism and statehood, to have a public position based on democratic beliefs, humanistic and ethical values; ability to oral and written business communication in the state and foreign languages for communication in professional and socio-cultural spheres, knowledge of professional terminology. Ability to consciously replenish and expand communicative skills in the professional area throughout life; ability to abstract thinking, analysis, synthesis and prediction; ability to identify, set and solve problems, to apply knowledge in the process of professional activity in practical situations, to understand and use ideas and thoughts as well as generate new ones; skills of using information and communication technologies, the ability to learn and master modern knowledge; Ability to work in a team with the use of interpersonal skills, ability to communicate with representatives of other professional groups of different levels (with experts from other fields of knowledge / types of economic activity); ability to search, process and analyse information from various sources; ability to realize equal opportunities and gender issues; ability to adapt and act in a new situation, be critical and self-critical, ability to carry out safe activities, preservation of the environment; ability to work autonomously, evaluate and ensure the quality of the performed work; ability to plan and manage time, make reasoned decisions.

Professional competencies in specialty are knowledge of the fundamentals of the theory and philosophy of law, the structure of the legal profession and its role in the society, the history of law and the state institutions, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, as well as the case law of the European Court of Human Rights; knowledge of the principles and doctrines of the national law, as well as the content of the legal institutions of such fundamental branches of law as: constitutional law, administrative law and administrative procedural law, civil and civil procedural law, labour law, criminal and criminal procedural law, etc.

One of the program learning outcomes in specialty is to apply interaction and cooperation with other law enforcement agencies, including the ones dealing with work with foreigners. So National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine provides training of the discipline «English for Specific Purposes». It consists of 8 European Credits Transfer System. There are 4 modules (each consists of 2-4 themes). Educational activity is conducted at 240 hours: 182 hours of practical lessons, 20 hours – individual work, 20 hours – self-guided work, test – 8, 10 hours – exam.

During the lesson we use foreign language training exercises, such as filling in the gaps, multiple choice, rearranging, and also tasks that require a certain amount of knowledge from officers' future activities: interview, role game, briefing etc. A role-playing game requires a special organization, where it is necessary to take into account the following methodological aspects: to give clear and unambiguous instructions; to check that students know what they are going to do; to give timing for tasks and stick them; always give feedback on performance.

The lesson includes five-stage plan: introduction, input, practice, production and conclusion. While introduction we state lesson objectives, conduct warming up and review homework. Input is the main stage of the lesson at which new language is presented as a model. Practice stage is opportunity to get to grip with new language. At the production stage the focus is on use and communication. At the final stage we revise the objectives for the class, set home tasks and look forward to the next lesson.

Ломакіна Ірина Русланівна,
курсант Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
Науковий керівник:
старший викладач кафедри іноземних мов
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, кандидат
педагогічних наук, доцент *Мищинська І. В.*

НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ

Вивчення англomовної професійної лексики як невід'ємного компонента професійної компетенції майбутніх фахівців є запорукою успішного навчання іноземної мови як засобу спілкування з іноземними партнерами у професійній діяльності в умовах адаптації до стандартів ЄС. Від рівня володіння фахівців англomовною професійною лексикою буде залежати швидкість та якість спілкування при виконанні професійних завдань.

Оволодіння мовою передбачає вивчення фонологічного, морфемного, лексичного та граматичного рівнів мови; засвоєння системно-семантичних законів її будови; опанування її стилістичними та художніми засобами – до вільного сприйняття, спілкування, використання фахової термінології, розуміння та використання мови на практиці.

В. І. Карабан, стверджує, що термін – це «мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки» [2, с. 54]. За визначенням І. С. Квитка, «термін – це слово чи словесний комплекс, що співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки), що вступають у системні відносини з іншими словами та словесними комплексами й утворюють разом з ними в кожному окремому випадку та в певний час замкнену систему, яка характеризується високою інформативністю, точністю та експресивною нейтральністю» [3, с. 15].

Засвоєння фахової термінології є невід'ємною складовою у професійній діяльності, яка спрямована на вивчення іноземної мови для подальшої співпраці з іноземними партнерами. В залежності від отриманого рівня термінології буде залежати майбутнє спілкування в професійній діяльності.

Терміни, які використовуються в певній галузі, мають конкретне значення, представлене у спеціальних словниках, довідниках. При виконанні професійних обов'язків слід застосовувати у мовленні професійну термінологію, зазначену у словниках, щоб уникнути неправильного сприйняття словосполучень, виразів, речень.

Однією з умов успішного вивчення іншомовної термінології є використання інформаційних технологій. Для кращого засвоєння матеріалу потрібно використовувати інформаційні технології на усіх етапах вивчення, що допоможе швидкому засвоєнню, зробить період вивчення цікавим, легким, індивідуальним, за допомогою комунікації покращить наявні і отримані навички.

При вивченні іноземної мови за фаховим спрямуванням велику роль відіграє підбір лексики, розподіл і обсяг матеріалу на період вивчення. Від поданого матеріалу залежить успішність, ефективність, досконалість та результативність, які отримує кожен студент/курсант. Адже успішна людина прагне досягти особистісних і соціально значущих результатів.

В умовах дистанційного навчання, впровадженого під час пандемії, велику кількість часу ми приділяємо онлайн спілкуванню, використанню веб-сайтів, соціальних мереж, потокового відео, блогів, подкастів і wikis, ми можемо налагодити зв'язок з носіями мови через листування, участь у текстових і голосових чатах, читання гіпертекстової інформації за фахом, використання онлайн словників. Стрімкий розвиток інтернет технологій надає можливість оволодіння не лише професійною лексикою, але й покращення розмовної іноземної мови. Сьогодні українські студенти мають змогу спілкуватися з іноземними студентами, що сприяє отриманню лексики, набуттю комунікативної компетенції та мотивації [1].

Для вивчення термінологічної лексики з дисциплін професійного спрямування, слід використовувати різноманітні способи (дискусії, перегляд відеоматеріалів на тему правоохоронної діяльності, перегляд фільмів, обговорення у парах, виступи, рольові ігри, використання інтернет ресурсів та інше).

Дискусії надають студентам/ курсантам можливість проаналізувати питання які винесені на тему обговорення, здійснити обмін ідеями, дійти єдиної спільної думки. Використання лексики під час обговорення забезпечить швидке засвоєння матеріалу.

Викладач підбирає для студентів/курсантів відеоматеріал, фільми професійного спрямування, що надає можливість сприйняття матеріалу на слух, обговорення термінологічної лексики після перегляду, виконання завдань згідно викладеного матеріалу.

Обговорення у парах, рольові ігри між студентами/курсантами надають можливість розкрити креативне мислення, перебороти страх висловлення думки на іноземній мові. Під час ігор викладач має можливість виправити вимову студента, дати логічну підказку, оскільки мета гри – розвиток мовленнєвих навичок і умінь тих, хто навчається. Ігри допоможуть самотвердитися студенту, надати йому відчуття себе впевнено, перебороти страх виступу перед аудиторією, виконати різні ролі у різних ситуаціях. Застосування таких комунікативних ситуацій створює позитивний емоційний настрій, підвищує працездатність і зацікавленість, викликає бажання перемоги, здійснюється перевірка набутих знань та набуття великого досвіду у спілкуванні.

Один з видів гри на занятті є «What's my problem?». Кожен студент/курсант отримує листок на якому записує проблему пов'язану з використанням лексичного матеріалу, потім листочки роздаються у хаотичному порядку студентам. Здійснюється обговорення, задаються питання один одному: Where should I go? What should I do to solve this problem?

Робота у командах може бути представлена у вигляді підготовки проектів на теми: «Розгляд цивільної справи у суді», «Спілкування з іноземними представниками», «Європейський Союз», «Судочинство в англomовних країнах». Проекти здаються у визначений термін, кожен студент / курсант з групи повинен представити свою доповідь у вигляді презентацій, власних відеороликів, у ході представлення проектів слухачі можуть задавати питання по матеріалу доповіді.

Один з різновидів доповідей є презентація новин – *current events*. За допомогою опрацювання новин, які розміщені на офіційних англomовних сайтах, забезпечується збільшення словникового запасу і обговорення актуальних проблем чи подій у світі.

Отже, за допомогою досвідченого педагога ми можемо оволодіти іноземною мовою, професійною термінологією. Наполеглива самостійна праця, бажання отримання певного рівня мови, правильний підбір лексичного матеріалу, який отримує студент/курсант, раціональне поєднання колективних

та індивідуальних форм і способів навчальної роботи, оцінювання результатів роботи є критеріями, які визначають формування мовної та комунікативної компетенції.

Список використаних джерел

1. Дроздович Н. Ю. Використання соціальних мереж для вивчення англійської мови технічного спрямування. *Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов: матеріали IX Міжнар. наук.-прак. конф.*, Київ, 2014. URL <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1258>.

2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Учебний посібник. – Вінниця. Видавництво «Нова Книга», 2001. – 303с.

3. Квитко И. С. Термин в научном документе. – Львов: Вища школа, 1976. – 128 с.

Loputko Olena,

Associate Professor of the Chair of the
Legal Linguistics of the National Academy
of Internal Affairs, Ph.D in Pedagogics,
Associate Professor

MIND MAPPING TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

Contemporary level of the society and its institutions' development creates the necessity in changing the paradigm of the specialists' formation in the sphere of higher education. The peculiarities of the cadets' process of study strongly underlines the increasing *actuality* of making a research in the sphere of choosing such methods and technologies of teaching them the foreign languages which will benefit the final result – their possessing such skills and abilities which make possible professional communication on all the necessary levels. One of the possible ways of achieving this complex task is teaching of the mind mapping techniques during the English language study. Grounded on the abovementioned, the main *purpose* of this paper may be defined as: the usage of the mental mapping technologies while teaching cadets English for specific purposes.

At the beginning of the study it is worth to define the term “a mind map”. Although, the backgrounds of the concept can be followed through centuries, the beginner and popularizer of the mental mapping technologies is considered to be Tony Buzan, an American psychologist, who introduced this method to the mass

practical usage. He defines a mind map as a powerful graphic technique, which activates both hemispheres of the brain and supports all its functions and, therefore, increases the cognition process greatly [1,59].

While giving some practical advice T. Buzan recommends to include the following rules of s mind map's creation [1]:

1. Start in the centre with an image of the topic, using at least 3 colours.

2. Use images, symbols, codes and dimensions throughout your mind map.

3. Select key words and print using upper or lower case letters.

4. Each word/image must be alone and sitting on its own line.

5. The lines must be connected, starting from the central image.

6. The central lines are thicker, organic and flowing, becoming thinner as they radiate out from the centre.

7. Make the lines the same length as the word/image.

8. Use colours – your own code – throughout the mind map.

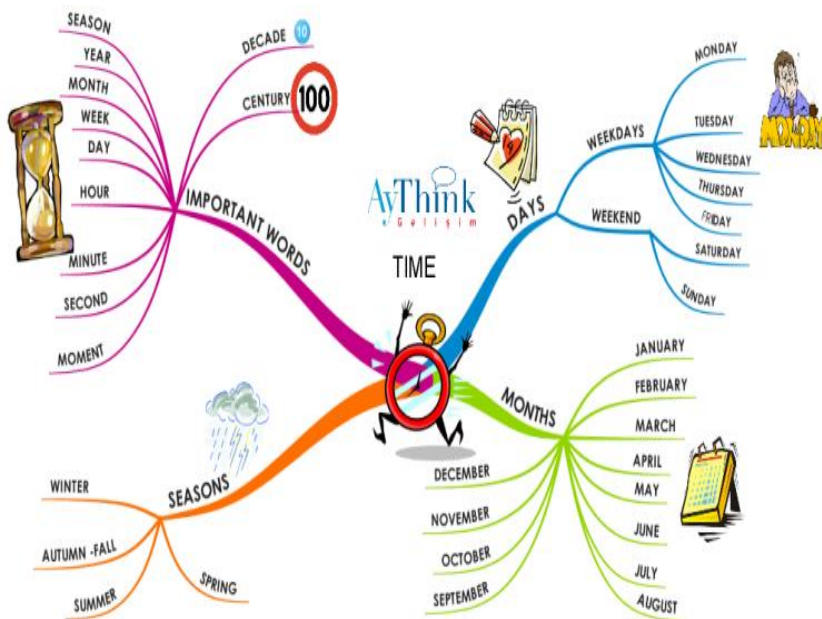
9. Develop your own personal style of mind map.

10. Use emphasis and show associations in your mind map.

11. Keep the mind map clear by using radial hierarchy, numerical order or outlines to embrace your branches.

It also must be cleared, that the process of formation of mind mapping skills must be gradual and correspondent to the language knowledge and cognitive skills of the cadets. So, the whole process of the technology's implementation must be divided into three periods: initial, semi-productive and creative.

1. Initial period is introduced with the beginning of the educational discipline English for specific purposes' study. It is characterized by revision of lexical and grammar material, which the following introduction of the specific law enforcement content. The main task of the period is the usage of the prepared schemes and patterns on the specific contextual material and awareness of further independent or collective usage of the method. Picture 1 of the example is taken from the net and illustrates revision of the common nouns, connected with the expression of time and may be introduced while presenting the topics, connected with a working day, a daily routine, basic duties, study and other.

Picture 1

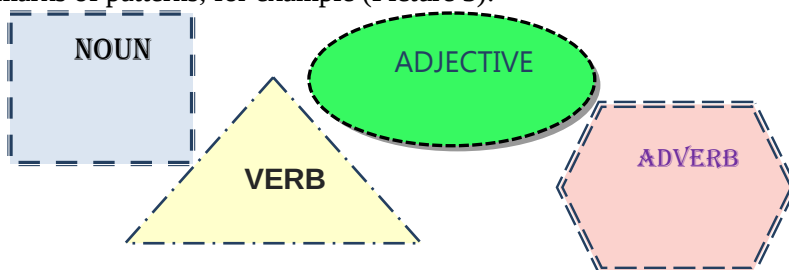
This period is to be short and include 5–10 practical lessons due to the peculiarities of the cadets' cognitive abilities.

2. The following semi-productive period is introduced by the guided creative work of the cadets. At this stage the cadets are to demonstrate their creative abilities according to the given topic. Here only the sketch is to be presented by the teacher. More complex character of the content and relations between them are to be introduced. The example of the work may be shown by the net example «Police» (Picture 2):

Picture 2

On this level the teacher may recommend the Pictures and marks of patterns, for example (Picture 3):

Picture 3

The choice of marks, lines, icons depend on the teachers and cadets personally and may vary according to the topics, main tasks of the lessons and personal peculiarities of the participants of the

educational process. After the second period cadets are to be able to analyze the text and give the mental map of it under the direct supervision of the teacher.

The 3-rd period is to be introduced by the productive level of the cadets' work. Here the high level of motivation is to be supported by the sufficient knowledge of the subject and the highly developed cognitive skills. It must be stated that not all the cadets and study groups will satisfy the whole amount of demands, introduced on it. At the beginning of this stage the sketches of logical relations (Table1), may be introduced:

is a word for	pertains to	causes
is a kind of	participle	derivation
is an instance of	attribute	theme
is a member of	opposes	space
is a part of	verb group	time
is a substance of	entails	aim
is similar to	also see	usage

At the *conclusion* of the article it must be stated, that the work which is held whilst researching of this question includes the analysis of the papers of foreign and native authors with the aims of the term «a mental map» definition, work on the development of its modification and content, the possibilities and results of its implementation into the educational process of the higher law enforcement educational establishments, the benefits of its usage during languages' study organization. It may be stated, that implementation of the mind mapping technique into the process of study of the foreign languages will increase not only the languages' skills and abilities, but also will be beneficial to the cognitive skills and abilities, necessary for performing future professional duties, formation. The restricted volume of the article gives no opportunity to research all the features and possibilities of the technology. The most competitive fields of the further researches are seen in the spheres of the careful planning of the work with this method and in the work with online maps' constructors, the results storage and sharing.

References

1. Buzan T., Buzan B. (1994) The mind map book. Dutton, New York, 1994 – 322 p.
2. Hopper C.H. Practicing College Learning Strategies (2012). Wadsworth Cengage Learning (6-th edition), 2012 – 320 p.

3. Kontseptsia rozvytku anglijskoyi movy v universitetah (2019) [Concept of development of the English language in universities] [E-Reader Version]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-stvorilo-koncepciyu-rozvitku-anglijskoyi-v-universitetah-u-dodatku-riven-v1-obov'yazkova-umova-vstupu-v2-vipusku-vikladannya-profilnih-disciplin-inozemnoyu-ta-movni-skriningi>.

4. Learning technologies. Mind maps. (2020). URL: <https://www.pnw.edu/learning-technologies/mind-maps/>.

Lukomska Alina,

Researcher Higher Education 2nd year
Faculty Training for Pre-Trial Investigation
Dnipropetrovsk State University of Internal
Affairs

Supervisor:

Senior Lecturer, Department of Ukrainian
Studies and Foreign Languages,
Dnipropetrovsk State University of Internal
Affairs ***Bolkareva O.***

FRAME APPROACH TO FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Teaching a foreign language at the present stage is based primarily on the pragmatic application of factual material embedded in the linguistic framework. The task of the teacher is to expand the horizons of local lore concepts in the picture of the world of the pupil or student and to teach the possibilities of their language design. If we consider such a process from the point of view of linguistic discourse, we are dealing with a comprehensive approach to the study and training of a foreign language through frame links between individual areas of its application. Y. Karaulov uses the term frame in a specifically concretized sense, based on its main semantics: frame (English: frame) – lexical composition, frame, scheme, structure, as well as the situation, the way of combining tokens. This term, borrowed from the field of cognitive psychology, according to the researcher, is a kind of grid or scheme of conceptual structures («semantic supports») [3].

C. Fillmore considers the frame to be the most important type of language structure associated with a certain part of a whole (schemes, situations, scenes). Under the concept of frame

C. Fillmore means «a set of words, each of which means part of a conceptual or aspectual whole» [8]. The structural basis of frames is the presence and manifestation of a large number of logical connections – frame connections. «Frames are a structure of facts to show stereotypical situations», says M. Minsky. According to him, there are mainly two types of frames: static (or just frames) and dynamic (scenarios), they can be imagined «in the form of a network consisting of nodes and connections between them». However, frames are special networks, networks with levels. The upper level of the frame is occupied by a concept (meaning), which is clearly defined and optimally fair in relation to the situation described by the frame. Lower level nodes are called terminals. They are usually not filled with specific concepts. Such filling occurs in the attachment of the frame to a specific situation [4].

According to I. Bekhta, researching a foreign text from the point of view of frame semantics, it is important to determine «adequate forms of representation of the results of the process of individual cognition». According to I. Halperin, the methodological outline of one of the possible variants of solving this problem is the concepts of model and modeling used in modern science. The concept of model and awareness of the concept of modeling – one of the most important achievements of general scientific methodology today, and in the methodology of teaching a foreign language is manifested in a common technique – modeling the situation. The concept of modeling is used both in a broad, general cognitive sense, and in a narrow, special. In the first case, «modeling expresses a certain general aspect of the cognitive process. In the second case, with increasing complexity and scope of modeling tasks sometimes becomes the only effective way to solve them» [2].

A constructive group of models is formed by frames. Currently, according to E. Popov, artificial intelligence systems use two main methods of representation (representation) of semantic content or knowledge: declarative and procedural representation [5]. Declarative representation (at the level of consciousness) is the representation of certain knowledge in the form of facts without indicating how these facts can be applied. Semantic networks are a typical form of declarative representation. Each frame is associated with several types of information. This is, for example, information on how to use this frame, what to expect in the next moment, what to do if these expectations are not confirmed [6].

Summarizing the basic properties of frames, O. G. Belyaevskaya emphasizes that «the frame includes a full set of knowledge about the situation or about the object that exists in this historical period in this society»; in addition, «it is very difficult, if at all possible, to list all the features that are part of the frame. Such frames are always open in the sense that they can be supplemented by clarifying features not included in the primary list» [1]. I. Bekhta distinguishes the properties of frames, in particular, first, the relationship and interpenetration. The second property is «the ability to focus a person's attention on any part of the frame», the third – «a certain typed mental representation, stereotype of an object or situation». Thus, the frame as a structure of consciousness, expressed through language and in language, represents different types and amounts of knowledge, uniting them into a single system and organizing their understanding.

References

1. Belyaevskaya EG Cognitive bases of studying the semantics of the word / E.G. Belyaevskaya // Structures of knowledge representation in language. – M., 1994. – P. 87–110.
2. Petrova V.V.; under ed. YOU. Герасимова; introduction. Art. Yu.N. Karaulova and V.V. Petrova. – M., 1989. – 312 p.
3. Halperin I.R. Text as an object of linguistic research / I.R. Halperin. – 2nd ed. – M.: Editorial URSS, 2004. – 144 p.
4. Karaulov Yu.N. Russian language and linguistic personality / Yu.N. Караулов. – M., 1987. – 264 p.
5. Minsky M. Frames for the presentation of knowledge / M. Minsky. – M., 1979. – 153 p.
6. Popov EV Communication with a computer in a natural language / E.V. Popov. – M., 1982. – 360 p.
7. Fillmore Ch. On the organization of semantic information in the dictionary / Ch. Fillmore // New in foreign linguistics. – M., 1983. – Issue. 14. – P. 23–60.

Масько Іван Віталійович,
курсант Факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Болкарьова О. В.

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Найголовнішим аргументом для реформ дистанційного навчання є стрімкий потенціал студентів, які не мають доступу до традиційних методів викладання чи спеціалізованих курсів, та їх бажання здобути знання, незважаючи на місце навчання або фінансові обмеження. За останні десятиліття використання технологій та мультимедіа для дистанційного навчання мов швидко розширилося.

На початку створення систем дистанційного навчання це означало можливість створювати онлайн-курси, завантажуючи файли як матеріали для аудиторії та надсилаючи електронні листи, намагаючись досягти того самого типу взаємодії викладача та учня, що і в особистому класі. Однак сьогодні роль, яку відіграють технології в освіті, не обмежується лише цим [1].

Викладачі іноземної мови, які працюють із сучасними студентами, усвідомлюють, що ці студенти міркують інакше, ніж попередні покоління. Ці студенти народились у світі інформаційних технологій; вони проводять багато часу в соціальних мережах, на різних веб-платформах та в Інтернеті загалом, і вони більше довіряють ідеям веб-простору, ніж підручникам. Цифрове покоління займає значну частину людства. Ці молоді люди потребують особливого підходу зі сторони викладачів та відповідної технологічної платформи для набуття відповідних навичок та знань.

Дистанційне навчання значно полегшує навчання для більшості студентів, одночасно збалансовуючи їх робочі та сімейні обов'язки. Більшість програм дистанційного навчання дозволяють студентам працювати на своєму місці та у вільний час. З більшою гнучкістю студент стає більше відповідальним.

Студенти повинні навчитися добре працювати самостійно і без постійного керівництва та нагляду інструктора, що робить дистанційне навчання викликом для тих, кого не легко мотивувати [2].

Цікавим прикладом є такий інтерактивний інструмент, як веб-портал дистанційного навчання як MIA Osvita, який можна віднести до обох категорій: синхронного та асинхронного електронного навчання. У разі участі студентів у онлайновому веб-сайті та прослуховування лекції викладачі в режимі реального часу та запитання його через чат, ми маємо справу з синхронним навчанням. Якщо запис веб-семінару було завантажено з сайту деякий час назад, то в цьому випадку ми використовуємо асинхронний тип вебінару та електронного навчання.

Вебінари дуже зручні, оскільки слухачі та учасники можуть зайти на освітню платформу, якщо їм це цікаво, або стежити за записами вебінару, якщо вони не беруть участі в режимі реального часу. Таким чином, учні вчаться раціонально використовувати свій час і самостійно планувати все заздалегідь. Відеозв'язок може дати студентам можливість справжнього спілкування іноземною мовою та створення мотиваційних заходів для вивчення мови. За допомогою інструментів для відеоконференцій, таких як Zoom та Вебінар MIA Osvita, студенти можуть завантажувати плани занять, відео та навчальні посібники.

Відеоконференції як засіб поліпшення спілкування можуть бути предметом дискусії для багатьох наукових досліджень, а також для самого навчального процесу. Перші системи відеоконференцій з'явилися в середині 1990-х. Відтоді вони широко використовуються організаціями, що надають послуги дистанційного навчання.

За даними психологічних досліджень, в середньому близько 20 % інформації сприймається під час телефонної розмови; в особистому спілкуванні майже 80 % усього сказаного засвоюється, а в сеансі відеозв'язку цей показник сягає 60 %. Більше того, якщо розмову доповнює неоднорідна візуальна мова (жести, міміка) на аудіоканалі, цей візуальний супровід покращує та підвищує ефективність сприйняття інформації співрозмовника [3].

Однак для забезпечення ефективної відеорозмови в освітньому процесі недостатньо просто побачити і почути лише

одного співрозмовника. Необхідно організовувати відеоконференції між кількома учасниками, забезпечуючи обмін та передачу додаткової інформації (презентації, документи, відеозображення з додаткових камер, також вести чати з учасниками, тощо).

Враховуючи зазначене, ми хочемо сказати, що використання системи дистанційного навчання під час викладання іноземної мови є великим проривом у навчанні студентів, які не мають можливості з поважних причин бути присутніми в аудиторіях та отримувати знання в традиційній способом.

Використовуючи такі інформаційні ресурси, студенти розвивають навички читання, письма, аудіювання, вдосконалюють монологічне та діалогічне мовлення, значно збільшують свій словниковий запас, формують соціокультурну компетентність та мовленнєвий етикет.

Подальший розвиток інформаційних технологій, інтеграція української дистанційної освіти у світову освітню спільноту, віртуалізація університетів є неминучою, вони здійснюють діяльність у галузі дистанційної освіти, приведуть дистанційне навчання іноземних мов до обов'язкового вивчення не лише в контексті самостійної дисципліни, але також разом з різними курсами.

Вважаємо доцільним продовжувати шукати нові технології, психолого-педагогічні умови, які сприятимуть розвитку інформаційних технологій для викладання іноземної мови в українських університетах.

Список використаних джерел

1. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання: умови застосування. Дистанційний курс : навч. пос. / В. М. Кухаренко, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко. – Х: НТУ «ХПІ», «Торсінг», 2002. – 320 с.

2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні року: Постанова від 20 грудня 2000 / Міністерство освіти і науки України. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.

3. Українська наукова інтернет-спільнота. // Блог української наукової інтернет-спільноти. URL: <http://www.nauka-online.orgnauka-online.orgnw.nauka>.

Mohylevska Vira,
EFL teacher at the National Academy
of Internal Affairs

LEARNING IN ACTION

The pace of world change is so rapid that the jobs of tomorrow might not yet have been imagined [1]. In the last 20 years, technology has completely transformed what is possible. Given this pace of change, educators can only hypothesize what newly invented jobs will exist 20 years from now. Therefore, education should not be solely the ingestion of information, but the development of skills so students can adapt to an uncertain world.

The new approach to learning STEAM – science, technology, engineering, arts and mathematics is an interdisciplinary method aimed at helping students develop vital transferrable skills and learning across subjects, through experimentation, trial and error and creativity. The cross-functional approach to STEAM exemplifies how students can be prepared for the real world. It works on the premise that the world is complex and messy; that there is no such thing as a problem that can be solved through knowledge of chemistry or forensic science alone. Challenges are multifaceted and the thinking needed to find a solution must be as dynamic as the world around us. STEAM is therefore not only about preparing our students for the future – it also can act as a potential catalyst to accelerate learning [2].

The world we live in will only continue to become more complex, and it's up to us to adjust to its complexities. STEAM is based on the understanding that innovation is often found where different subjects intersect. By learning these subjects at the same time, students consider a wider range of perspectives when solving a particular problem. Whereas traditional learning develops fact-based knowledge, STEAM course will develop the skills needed to thrive – flexibility, critical thinking, creativity and communication. Active participation and freedom to explore and express ideas with others while solving these real-world and open-ended challenges is proven to enhance learning [3]. Teaching students to think “outside of the box” causes them to approach tasks differently. They learn to be creative by using a wide variety of thought processes and skills throughout a classroom day.

Approaches grounded in visual art, drama, and creative writing give students hands-on training in delivering a message and doing so with confidence. When combined with science,

mathematics, and technology-based topics, students learn to tackle tough subjects with self-assurance.

Learning new skills, whether technical or artistic, teaches students to approach new, potentially challenging situations with a positive attitude. Using STEAM, teachers can help students solve problems creatively using a variety of methods.

STEAM classrooms are highly collaborative, with students working together to grasp new information using multiple access points. They learn to share responsibility and compromise by working on group projects that incorporate multiple disciplines.

At the National Academy of Internal Affairs, we aim to inspire our students through excellence by challenging them to reach for their dreams and to be active participants in the world around them. We encourage ambition and curiosity and prioritize the development of real-world skills so that they will go into the world, ready to learn and discover, keen to be challenged, able to thrive. Explorations in problem-based STEAM inquiries take time and require students to synthesize ideas and work collaboratively to solve real-world problems; as such, engaging in these types of learning environments complements the goals for twenty-first-century learning. The power of STEAM teaching and learning derives from the aim to improve life and solve problems through innovation, design, and creative thinking [4].

References

1. Immerman, S. D. (2011). Letting off STEAM at Montserrat College of Art. *New England Journal of Higher Education*.
2. Miller, J., & Knezek, G. (2013). STEAM for student engagement. *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference*.
3. Kim, S. & Song, K. (2013). Gifted students' perception changes toward computer science after STEAM-based CS education. *Journal of Convergence Information Technology*;
4. Swe Khine, M. & Areepattamannil, S. (2019). STEAM Education: Theory and Practice. URL: <https://ua1lib.org/book/4981113/627c0d?dsourc=recommend>.

Назаренко Наталія Степанівна,
доцент кафедри іноземних мов
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького,
кандидат педагогічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК НАПИСАННЯ НАУКОВОГО ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ В МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

Сучасний розвиток суспільства, співпраця України з країнами-членами НАТО визначають нові тенденції щодо подальшого розвитку та вдосконалення системи підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників. Навчання іноземної мови за професійним спрямуванням є необхідною складовою сучасної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників.

Згідно зі стандартом мовної підготовки STANAG 6001 – Standardized Agreement військовослужбовці в країнах-членах НАТО можуть мати наступні рівні володіння англійською мовою: перший – мінімальний рівень, що дозволяє військовим у складі багатонаціональних сил НАТО розумітися англійською мовою; другий – функціональний рівень, що дозволяє у загальному вигляді розуміти англійську мову, вести спілкування на командному рівні, вести службову документацію та проводити обмін інформацією з використанням загальновстановлених протоколів і процедур НАТО; третій – професійний рівень, необхідний усім офіцерам і генералам у штабах та командуваннях багатонаціональних сил НАТО [3].

Тому, вміння усно та письмово висловлюватися англійською мовою з професійних питань набуває особливої значущості під час виконання майбутніми офіцерами-прикордонниками службових обов'язків. А це, в свою чергу, вимагає систематичного коригування та покращення процесу навчання, розвитку творчих вмінь курсантів, заохочення їх до написання наукових робіт, формування професійної компетентності.

Отже, для курсантів, як майбутніх офіцерів-прикордонників, актуальним є оволодіння основами академічного англійського писемного мовлення, а саме написання наукового проблемно-тематичного повідомлення (НПТП).

Під науковим проблемно-тематичним повідомлення ми розуміємо письмове повідомлення експозитивної (нерозповідної) форми, де досліджується певна фахова проблема, аналізуються різні джерела і систематизуються матеріали, факти, інформація, здійснюється належним чином оформлення та презентація. Навчання написання НПТП відповідає викликам сучасної освіти – брати до уваги дослідницьку модель навчання, що спонукає курсантів до творчого мислення, самостійного планування пошукової роботи, пошуку різних варіантів вирішення завдань, способів та засобів їх виконання [1].

Алгоритм написання НПТП має відображати чотири етапи вирішення комунікативного завдання: орієнтації – добір та опрацювання літератури з теми дослідження; планування – вивчення стильових характеристик англійського академічного писемного мовлення, вимог щодо оформлення цитат, виносок, бібліографії, типових характеристик НПТП; ознайомлення зі стандартами документації, яка використовується при оформленні НПТП; обговорення варіанта, написаного курсантом; конкретизація теми, формулювання тези дослідження, складання плану; реалізації – написання власне тексту НПТП та укладання анотації; контролю – перевірка та редагування тексту і написання кінцевого варіанту НПТП. Формування навичок і розвиток умінь щодо реалізації академічного писемного мовлення та для створення НПТП англійською мовою зокрема, відбувається на всіх рівнях [2].

На етапі орієнтації розвиваються вміння знаходити інформацію, дослідницькі вміння, вміння мислити та вміння вільного використання англійської мови, а саме: самостійно здійснювати пошук й працювати з необхідною літературою; вміти користуватися різними джерелами інформації; занотовувати; вивчати, співвідносити, надавати оцінку, систематизувати й узагальнювати; аналізувати та робити висновки [1; 2].

На етапі планування формуються:

- навички техніки письма, оскільки курсанти виконують вправи на вживання пунктуації, великої літери, курсиву та підкреслення, абревіатур, оформлення цитувань, посилань, бібліографії;

- лексичні навички завдяки вправам на розрізнення академічних і неакадемічних лексичних одиниць, вживання загальнонаукової лексики, термінів, кліше, вставних слів і зворотів, засобів міжабзацного зв'язку;

– граматичні навички, тому що використовуються вправи на вживання повних дієслівних форм, пасивних та інфінітивних конструкцій, дієприкметникових і герундіальних зворотів, клішованих зворотів і словосполучень з певними граматичними формами, означеного артикля [1; 2].

Також на цьому етапі розвиваються вміння академічного мовлення, читання, вміння досліджувати проблему та вміння мислити: цитувати та здійснювати посилення на джерела інформації у тексті, складати бібліографію; укладати анотацію; укладати роботу у відповідному форматі, за певним обсягом, використовуючи певну кількість джерел інформації; вміння оформляти роботу згідно з чинними вимогами, правильно формулювати тему дослідження, тезу; здійснювати пошук інформації на доведення тези; розрізняти головну та другорядну інформацію; складати план; визначати предмет, тему, адресата і мету дослідження; читати, розуміти та аналізувати НПТП; планувати та аналізувати процес написання; поєднувати речення в абзаци, текст; писати вступ, основну частину та висновки; представляти власні коментарі; детально описувати факти та оформляти згідно з вимогами до написання НПТП; пояснювати дані за допомогою коментарів до діаграм та таблиць [1; 2].

На етапі реалізації розвиваються вміння академічного писемного мовлення та дослідницькі вміння графічної реалізації тексту дослідження у відповідному лексикографічному оформленні з урахуванням норм англійської мови, чинних вимог до тексту цього жанру та стандартів системи документування [1].

На етапі контролю розвиваються методичні вміння виправляти орфографічні, лексичні, граматичні та пунктуаційні помилки, самостійно редагувати та створювати кінцевий варіант власного НПТП; виправляти помилки, редагувати та надавати оцінку іншим НПТП [2].

Даний алгоритм був реалізований в створеному нами комплексі вправ для навчання курсантів третього та четвертого курсів факультету безпеки державного кордону написання НПТП англійською мовою.

Отже, навчання майбутніх офіцерів-прикордонників наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою слід проводити з урахуванням його жанрових особливостей. НПТП було класифіковано за визначеними критеріями, на основі чого було представлено визначення НПТП як конкретного жанру академічного стилю з встановленням

мовних особливостей НПТП, кількісних параметрів його написання та стилю оформлення. Укладено перелік навичок та вмінь, на формування яких спрямований процес навчання написання НПТП. Навчання написання НПТП здійснюється на основі спеціально розробленого комплексу вправ, який складається з двох груп: вправ для формування мовленнєвих навичок написання НПТП (техніки письма, лексичних і граматичних навичок) і вправ для розвитку мовленнєвих умінь написання НПТП.

Список використаних джерел

1. Васильєва Е.В. Методичні рекомендації з навчання студентів-філологів написання наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою. К.: Вид. центр КНЛУ, 2005. 42 с.
2. Тарнопольський О. Б., Кожушко С. П. Методика навчання студентів письма англійською мовою. Вінниця: Нова книга, 2008. 288 с.
3. NATO standardization agreement. Language proficiency levels STANAG 6001. URL: http://www.extra-muros.ch/docs/mil_stanag_engl_original_zf.pdf.

Подворчан Алла Зеновійвна,
старший викладач кафедри
українознавства та іноземних мов
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВАЖЛИВІСТЬ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ: ТРЕНД ЧИ ВИМОГА ЧАСУ?

Двадцять перше століття є століттям глобалізації – процесу всесвітньої політичної, економічної, культурної та релігійної інтеграції. Англійська мова стала частиною цього процесу. Англійську ми вивчаємо в школі, у закладах вищої освіти, щодня стикаємося із запозиченими словами (блог, дефолт, лізинг, маркетинг, троллейбус), що увійшли в активний ужиток. Світ не стоїть на місці, він розвивається. У такому світі виникає інше питання: яку мову обрати і як зробити вивчення більш якісним. «Do you speak English?» – зараз це питання задають не тільки вчителі в ігрових діалогах, але і рекрутери багатьох компаній. Знання іноземної мови – це, в першу чергу,

конкурентна перевага при влаштуванні на роботу. Знання однієї або декількох мов істотно розширить для вас список робочих вакансій навіть у межах однієї спеціальності, вибір географічної локації і, зрозуміло, рівень заробітної плати.

Для наукових співробітників і тих, хто поглиблює свої знання в якій-небудь конкретній дисципліні, необхідно бути завжди в курсі передових успіхів і процесів розвитку, щоб звести до мінімуму витрати і не витратити сили на те, що вже створено. Отже, потрібно вміти читати і шукати інформацію на іноземній мові. Для того, щоб спілкуватися з колегами і обмінюватися досягненнями, їздити на конференції і симпозіуми, отримувати гранти потрібно мати і розмовні навички, крім того, вивчення іноземної мови розвиває пам'ять і мислення, збагачує внутрішній світ людини, допомагає краще зрозуміти національну культуру і особливості рідної мови. Розширюється кругозір, руйнуються стереотипи. Зі звичайного предмета у переліку шкільних дисциплін іноземна мова перетворилась на важливу «цеглинку» у формуванні гармонійної особистості та стала засобом самореалізації.

У світі нараховується більше ніж 7 тис. мов, серед них 40 мов є найбільш розповсюдженими й на них розмовляють приблизно 60 % населення світу. Англійська займає друге місце в світі за кількістю носіїв на ньому людей. Приблизно п'ята частина земної кулі володіє англійською мовою. У всьому світі ми можемо побачити папери і документи, заповнені англійською мовою. Саме англійською мовою ведуться засідання провідних світових спільнот: Європейського Союзу, Генеральної Асамблеї ООН, ОПЕК та ряду інших організацій.

Сьогодні деякі здобувачі вищої освіти, які навчаються в закладах вищої освіти структури МВС запитують, чи потрібна англійська мова у вищих навчальних закладах структури МВС. Ми вважаємо, що вивчення англійської мови для майбутніх поліцейських є надважливим та необхідним.

Дисципліни «Іноземна мова» та «Іноземна мова професійного спрямування» є дисциплінами базової частини гуманітарного циклу та вивчаються упродовж усього періоду навчання. Ці дисципліни володіють значними можливостями для формування умов особистісного, професійного, культурного становлення фахівця, що володіє іноземною мовою в побутовій, загальнокультурній і професійній сферах. Англійська мова необхідна сучасним фахівцям, що працюють у сфері

юриспруденції та поліції. Тому англійську мову потрібно вивчати, як упродовж всіх років навчання, так і на курсах перекваліфікації та професійної підготовки. У відділах внутрішніх справ повинні проводитися заліки на знання англійської мови не рідше ніж один раз на рік. Крім цього, сучасні фахівці повинні володіти навичками перекладу і складання різних юридичних документів, що вимагає від них знання граматики і юридичної термінології англійської мови. Саме поліцейські, частіше за інші професії, взаємодіють з англомовними громадянами і тому повинні володіти мовою не гірше, ніж бойовими прийомами і зброєю, щоб іноземні громадяни, які приїжджали до України, говорили про високий рівень володіння англійською мовою українськими поліцейськими, здатними надати допомогу в будь-якій ситуації.

Освіта для майбутніх правоохоронців повинна стати добре організованою, стійкою і досить ефективною системою, функціонування якої обумовлено завдяки державній та громадській підтримці, конкурсним принципом відбору найбільш здібних та інтелектуально розвинених кандидатів на поліцейську посаду, практичною спрямованістю освітньої діяльності.

Метою професійної освіти майбутніх правоохоронців є формування та розвиток компетенцій та професійно-практичних навичок здобувачів вищої освіти у процесі практико-орієнтованого навчання на основі наукових знань і методів, що дозволяють їм компетентно вирішувати конкретні та очікувані завдання співробітників поліції.

У виконанні головного завдання освітніх організацій – підготовці компетентного, відповідального співробітника поліції, орієнтованого в суміжних областях діяльності, здатного до ефективної роботи за фахом на рівні міжнародних стандартів, – важливу роль відіграє формування мовної культури, розвиток навичок грамотного використання іноземної мови в реальному житті як засобу професійного спілкування.

Курс іноземної мови носить комунікативно-прагматичний і професійно орієнтований характер, та має на меті не тільки освоєння майбутніми співробітниками правоохоронних органів навичок спілкування іноземною мовою, а й придбання ними спеціальних знань за обраною спеціальністю, тобто підвищення їх професійної компетентності. Вивчення іноземних мов покликане розширювати загальний кругозір, розвивати культуру спілкування,

мислення курсантів, міжкультурну компетенцію на базі засвоєння спеціальної термінології та інтернаціональної лексики.

Такі явища в сучасному світі, як інтернаціоналізація права, боротьба з тероризмом, організованою злочинністю, зокрема у сфері поширення наркотиків, вимагають спільних та узгоджених дій представників правоохоронних органів різних країн.

Це неможливо без володіння іноземною мовою у сфері професійної діяльності та наявності певних професійно-орієнтованих соціокультурних знань. Володіння іноземною мовою дає можливість майбутньому офіцерові поліції знайомитися з закордонним досвідом роботи в правоохоронній діяльності, дізнаватися про досягнення юриспруденції в зарубіжних країнах, відкриває шлях до самовдосконалення, розширює можливості професійного зростання в спеціалізації в обраній області. Іноземна мова є ефективним засобом формування особистості сучасного фахівця як носія культури власної країни, зразка толерантного ставлення до інших народів і прикладу дослідника у своїй професійній області з урахуванням світових досягнень.

Володіння іноземною мовою є обов'язковим компонентом професійної підготовки сучасного фахівця будь-якого профілю, а високий рівень володіння повинен забезпечувати можливість використовувати іноземну мову не тільки з професійною метою, але і для задоволення наукових і пізнавальних інтересів, реалізації особистих контактів і подальшої самоосвіти та самовдосконалення.

Громадяни хочуть бачити розумного, компетентного співробітника поліції, який допоможе в будь-якій життєвій ситуації. Тому професійну іншомовну комунікативну компетентність як інтегративну здатність майбутнього фахівця здійснювати мовну діяльність іноземною мовою у межах конкретної професійної сфери слід вважати вимогою часу. При цьому головною умовою успішності такої діяльності вважають високий рівень володіння іноземною мовою та готовність до міжкультурної професійної взаємодії, обумовленої сучасними міжнародними інтеграційними процесами.

Романов Ігор Ігорович,
завідувач кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
педагогічних наук

РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНОГО ТА СОЦІОКУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТІВ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

В сучасних умовах цифрової трансформації, мережевого спілкування та інших, безперечно, позитивних й водночас невідоротних процесів для нинішнього світу, одного знання іноземної мови вже абсолютно недостатньо. Окрім цього, світова пандемія теж пришвидшила процес цифрового трансформувannya суспільства. Ми можемо спостерігати це майже у всіх сферах діяльності держави та державних органів, бізнесу та навіть у справах кожного окремого громадянина. Звісно, такі зміни не могли пройти повз освітню діяльність й залишитися непоміченими. В усьому світі це призвело до все більшого застосування мережевої, або так званої дистанційної форми навчання й відходу від стандартного очного навчання. Іноземна мова це той засіб спілкування, який дозволяє людині безперешкодно комунікувати по всьому світу, але як ми зазначили вище, лише одного знання мови може вже бути недостатньо для, наприклад, професійної діяльності. Враховуючи той факт, що ми готуємо майбутніх фахівців із права та працівників правоохоронних органів та «помножуючи» це на ті сучасні умови комунікації, взаємодії та професійної діяльності, які викликані надзвичайно швидким процесом цифрової трансформації, не виключено, що деякі наші фахівці будуть провадити свою діяльність з іноземними колегами, партнерами, клієнтами вже на цифрових теренах. Таким чином, розуміємо, що формування лінгвосоціокультурної компетентності (далі ЛСК) на заняттях з іноземної мови є важливою складовою іншомовної підготовки фахівця. Одного знання іноземної мови мало для того, щоб спілкуватися з іноземцями, оскільки в них інша культура, менталітет, традиції, а отже треба формувати ЛСК – здатність та готовність людини до іншомовного міжкультурного спілкування. Саме культурні розбіжності зумовлюють великі труднощі у розумінні

цінностей, традицій, правил поведінки, ритуалів, жартів, притаманних країні-носію мови. Таким чином, незнання, неврахування чи некоректна інтерпретація цих цінностей можуть спричинити культурні бар'єри, а іноді й конфлікти.

Слід нагадати, що ЛСК складається з трьох компонентів:

- соціолінгвістичного;
- соціокультурного;
- соціального [2].

Кожен з цих компонентів має свої особливості.

До соціолінгвістичних знань треба віднести мовні та мовленнєві засоби спілкування: безеквівалентну лексику, фонову лексику, сталі вирази, кліше, ідіоми, фразеологізми, приказки та прислів'я, афоризми, а також інтонацію [2].

Соціокультурна компетентність включає в себе:

а) історико-культурний фон: відомості про становлення та розвиток країни, історичні події, клімат країни та географію;

б) соціокультурний фон: відомості про права, свободи, обов'язки громадян, устрій країни, політична система, економіка, наука, мистецтво, релігія, освіта, техніка, виробництво;

в) етнокультурний фон: відомості про духовні цінності народу, свята, обряди, традиції, звичаї, національні страви, склад розуму;

г) семіотичний фон: відомості про символи та знаки, якими користуються носії мови, різні позначки [2].

Кожен компонент повинен реалізовуватись на заняттях з іноземної мови.

Наприклад, соціокультурний компонент можемо вводити в освітній процес шляхом перегляду автентичних відеоматеріалів; прослуховування автентичних аудіо записів або й навіть пісень; читанні автентичних текстів про культурне життя, культуру та історію, державний устрій країни, мову, якої вивчаємо.

Соціолінгвістичний компонент можемо реалізовувати безпосередньо на практичних заняттях з іноземної мови шляхом ознайомлення з безеквівалентною і фоновою лексикою, сталими виразами, фразеологізмами. Слід звернути увагу й на формування фонетичних навичок, зокрема інтонації.

Отже, формування лінгвосоціокультурної компетентності на заняттях з іноземної мови є важливим компонентом вивчення іноземної мови, який передбачає ознайомлення із культурною спадщиною та історією країни, мова якої вивчається, культурою, географією, правилами та нормами поведінки, ритуалами, нормами спілкування, етикетом, які не лише допоможуть майбутнім

фахівцям краще порозумітися із закордонними колегами, а й будуть розвивати інтерес до навчання взагалі, зокрема, й до культури народу, мова якого вивчається.

Список використаних джерел

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за ред. Ніколаєвої С.Ю. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

2. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. – К.: Ленвіт, 2013. – 328 с.

3. Шехавцова С.О. Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови, дисертація. – Луганськ, 2009. – 123 с.

Skrynyk Myroslava,

Senior Lecturer at the Department of Legal Linguistics of the National Academy of Internal Affairs;

Skrynyk Lina,

Senior Lecturer at the Department of Legal Linguistics of the National Academy of Internal Affairs

NETIQUETTE FOR DISTANCE LEARNING

Online communication skills are really important for 21st century learners and students. Today, video conferencing and virtual chat rooms are our new classroom and, we all be interacting with each other through different online programmes, through discussion prompts and video. The online classroom, just like the real classroom, should be a safe space where everyone should feel comfortable to share ideas. Reflections [3].

In a digital age where the unwritten online “rules” are constantly changing, proper “netiquette” may seem a bit mystifying. Add in the atmosphere of an online classroom, and suddenly the proper netiquette guidelines don’t seem as easy as a simple “please” and «thank you».

Netiquette is a set of unofficial rules for good behavior and politeness followed by users of online and digital technologies such as the Internet, email, and chatrooms. Netiquette is derived from the

word "etiquette," which refers to the general rules or conventions of correct and polite behavior in social settings and situations. It is thus the practice of exercising polite and considerate behaviour in online contexts, such as Internet discussion boards and personal email [1].

We enlisted several rules that you'll sure your online manners are up:

1 Be as polite as you are in person – Online communication comes with a level of anonymity that doesn't exist when you're talking to someone face-to-face. Sometimes this leads people to behave rudely when they disagree with one another. Online students probably don't have the complete anonymity that comes with using a screen name, but you could still fall prey to treating someone poorly because of the distance between screens. Make a point to be kind and respectful in your comments – even if you disagree with someone [2].

2 Use proper grammar and punctuation – Always make an effort to use proper punctuation, spelling and grammar. Trying to decipher a string of misspelled words with erratic punctuation frustrates the reader and distracts from the point of your message.

3 Think through before responding – A passing comment spoken in class can be forgotten a few minutes later, but what you share in an online classroom is part of a permanent digital record.

4 Respond in a timely manner – Only unmute yourself if instructed to do so or unless you want to say something, for nothing else. If you speak in class, let others know when you are finished speaking by saying "that's all" or "I'm done, thank you!", then mute your microphone to confirm you are done.

5 Know where you are in cyberspace – know where you are in cyberspace – Different environments require different behaviour. Comments that are acceptable on Facebook, for instance, may be considered inappropriate on a professional networking site such as LinkedIn.

The online community has its own set of rules that are referred to as the netiquette. There are many things that online students should keep in mind, such as tone of voice, accuracy, proper grammar, privacy, etc. Being familiar with the unwritten rules of the internet and guidelines for interacting online can prove helpful with any online communication you have.

References

1. Digital Literacy: Computer Skills, Netiquette & Internet Safety [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://bowvalleycollege.libguides.com/c.php?g=10214&p=52001>.

2. Netiquette Guidelines Online Students Need to Know.
URL: <https://www.rasmussen.edu/student-experience/college-life/netiquette-guidelines-every-online-student-needs-to-know/>.

3. Netiquette: The do's and don'ts of online communication
URL: https://ucc.instructure.com/courses/32077/pages/netiquette-the-dos-and-donts-of-online-communication?module_item_id=616393.

Стратулат Наталія Вікторівна,
професор кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
філологічних наук, доцент

СУЧАСНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ В АСПЕКТІ ВОЛОДІННЯ МІЖНАРОДНОЮ МООВОЮ ЯК ВАЖЛИВОГО СКЛАДНИКА ФАХОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Оскільки сучасні потреби суспільства зорієнтовані на високорозвинену всебічно компетентну професійну особистість, здатну забезпечити потреби країни на державному й міжнародному рівнях, одним із аспектів загального фахового рівня представника правової сфери, безумовно, є належне володіння англійською мовою як міжнародною (поряд з українською як державною).

Актуальні питання окресленої тематики висвітлено у наукових розвідках як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Різні аспекти теоретичного і практичного напрямку, пов'язані з опануванням англійською мовою щодо фахової комунікації представлено в працях таких вчених, як Н. Варешкіна, В. Власова, Давид Віддовсон, Джеймс Дженкінс, О. Коваленко та ін. Однак окреслена проблема не втрачає своєї актуальності, зважаючи на сучасні запити українського суспільства.

З огляду на те, що «держава виступає основним суб'єктом мовної політики» [1, с. 10], питання комунікативних (мовних, мовленнєвих) вимог до правника як фахівця, безперечно, потрапляє в площину сучасного законодавства і, у свою чергу, стає об'єктом нормативно-правових документів. Це стосується і міжнародної мови, положення розвитку і функціонування якої репрезентовано відповідною нормативною базою.

На сьогодні законодавство України регламентує зазначені аспекти дієвої функції англійської мови фахового призначення

відповідно до запитів соціуму: представлення нашої країни як сильної правової держави на світовому рівні через міжкультурну комунікацію й міжнародні правові зв'язки. Як наголошено в *Концепції розвитку англійської мови в університетах*, у цьому сучасному глобальному світі, який характеризується взаємодією різних сфер через спілкування з різними країнами, де представники цих відносин комунікують за допомогою міжнародної мови, зростає важливість знання англійської мови всіма фахівцями [5].

Відповіддю на запити суспільства та сформовані нові стандарти фахівця правової сфери є низка нормативно-правових документів (від Основного Закону до нормативно-правових актів освітньої сфери), що окреслюють правове поле досліджуваного питання.

Так, **Конституція України** (ст. 10 розділу 1) регламентує, що *держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування* (до яких належить англійська), а також, що застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом [6]. Як бачимо, Україна, проваджуючи освітню мовну політику щодо розвитку українського суспільства, розширює спектр реалізації міжкультурних та міжнародних можливостей та створює умови для опанування англійською мовою під час освітнього процесу.

У досліджуваній площині вартий уваги також **Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»**. Зокрема, ст. 21 «Державна мова у сфері освіти» зазначено, що *«Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти»* (п. 4); *«У закладах освіти відповідно до освітньої програми одна або декілька дисциплін можуть викладатися двома чи більше мовами – державною мовою, англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу»* (п. 5) [3]. З огляду на сучасні виміри професійних характеристик фахівця вагоме значення надано (і це висвітлено в аналізованому нормативному документі) опануванню мови міжнародного спілкування у контексті мовної політики.

Освітні нормативно-правові акти, спираючись на документи вищої юридичної сили, інтерпретують питання опанування англійською мовою більш детально, орієнтуючись на забезпечення якісної підготовки фахівців, зокрема правників під час освітнього процесу. Так, якщо проаналізувати зміст

Закону України «Про освіту», можна виділити такі правові положення: *«різноманітність освіти»; «інтеграція з ринком праці»; «інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір»* [4] – засади державної політики у сфері освіти та принципів освітньої діяльності (ст. 6), які направляють вектори модернізації освіти через опанування англійською, орієнтуючись на подальшу професійну практику.

Крім того, у п. 1 ст. 17 зазначено, що метою вищої освіти є здобуття особою високого рівня наукових та/або *«професійних і загальних компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань»*, а також які здобуваються за умови досконалої мовної обізнаності [4].

Увагу привертає і **Закон України «Про вищу освіту»**, у якому в п. 1 ст. 5 регламентовано відповідні рівні щодо підготовки фахівців з вищою освітою, де освітньо-науковий рівень вищої освіти *«передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності..»* [2] До групи компетентностей віднесено й ті, які безпосередньо пов'язані з мовною, мовленнєвою і комунікативною підготовкою майбутнього фахівця для забезпечення в подальшому ефективної професійної діяльності.

Варто звернутися й до **постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»**. У цьому документі з-поміж інтерпретації кваліфікаційних рівнів представлено опис, де визначено вимоги щодо комунікації фахівця *рівня бакалавра*: *«донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; збір, інтерпретація та застосування даних спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово»* [8]. Звернімо увагу, що володіння іноземною при цьому є обов'язковим складником професійної комунікації: *«спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою»*, де *«донесення інформації, ідей»* тощо *«спілкування...усно та письмово»* означає мати належного рівня вміння і навички грамотного мовлення.

При цьому варто розглянути й названі вище професійні стандарти, представлені у **наказі Міністерства освіти та науки України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня»**. Так, у частині «Загальні компетентності» знаходимо

відповідний пункт (ЗК – загальні компетентності 5), що відображають тему нашого дослідження: *ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою*. Як бачимо, відповідно до вимог цього документа, спілкування іноземною мовою є необхідною умовою для правової кваліфікації. Окрім загальних компетентностей, які містять інформацію щодо мовно-комунікативної підготовки правників, відповідні відомості знаходимо і в частині «Спеціальні (фахові, предметні) компетентності». Зокрема, у пунктах 12, 14, 16 (СК – спеціальні компетентності) «*СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції; СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів; СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру й значення*» [7] яскраво продемонстровано зміст компетентностей, які реалізуються через наявні мовні та мовленнєві знання, уміння та навички.

Вивчений матеріал дозволяє зробити такі висновки: з огляду на чинне законодавство держава висуває для учасників правової комунікації, зокрема самого правника, зобов'язання обов'язкового володіння англійською мовою. Вагома роль в опануванні відповідних компетентностей відведена освітній діяльності закладів вищої освіти, у процесі якої формується майбутня професійна особистість. Використання міжнародної мови серед професіоналів – це знання користувачів мови та уміле вживання її для успішного та ефективного спілкування в усній і писемній формах у сфері права. Залишаються актуальними питання якісного впровадження нормативних положень сучасного законодавства України в аспекті володіння міжнародною мовою як важливого складника фахового рівня правника

Список використаних джерел

1. Ажнюк Б. Мовна політика: європейські критерії і Україна. *Українське мовознавство*. №1(49)/2019. С. 9-31
2. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01 липня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.

4. Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

5. Концепція розвитку англійської мови в університетах: рівень В 1 – обов'язкова умова вступу, В-2 випуску, викладання профільних дисциплін іноземною мовою та «мовні скріни» від 13 липня 2019 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-stvorilo-konceptsiyu-rozvitku-anglijskoyi-v-universitetah-u-dodatku-riven-v1-obovyazkova-umova-vstupu-v2-vipusku-vikladannya-profilnih-disciplin-inozemnoyu-ta-movni-skriningi>.

6. Конституція України від 11 березня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

7. Наказ Міністерства освіти та науки України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня» № 1379 від 12 грудня 2018 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/081-pravo-bakalavr.pdf>.

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23 листопада 2011 року, № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>.

Тишакова Людмила Тимофіївна,
доцент кафедри іноземних мов
Луганського державного
університету внутрішніх справ
імені Е. О. Дідоренка, кандидат
педагогічних наук, доцент

АВТЕНТИЧНИЙ ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНІЙ МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Проблемою навчання іноземної мови завжди була невідповідність змісту навчання в закладах вищої освіти реальному використанню мовних одиниць у природному акті комунікації. Існує певна кількість методичних досліджень, які присвячені методиці використання саме автентичних художніх текстів як основи формування лінгвокраїнознавчих уявлень у процесі навчання іноземній мові. Дану проблему висвітлювали у

своїх працях Верещагін Е. М., Коломійчук І. М., Мильруд Р. П., Скляренко Н. К., Тер-Минасова С. Г., Томахин Г. Д та ін. Аналіз цих робіт показав, що можливості використання художніх творів ще не вичерпані, а ефективні прийоми роботи над художніми творами у процесі навчання іноземної мови майбутніх юристів ще недостатньо розроблені. Таким чином очевидна актуальність даної проблеми.

Метою нашого дослідження є визначення сутності автентичних текстів та специфіки їх використання на заняттях іноземної як основи для формування лінгвокраїнознавчих уявлень у майбутніх правників. У сучасному мовознавстві взаємний зв'язок мови і культури не викликає сумнівів. Кожна мова невід'ємна від культури, яка складає її змістовний аспект. Мова не лише відображає сучасну культуру, але і фіксує її попередній стан і передає її цінності від покоління до покоління. Сучасна соціокультурна ситуація у світовому товаристві залишила свій відбиток на нашому суспільстві: з'явилися нові можливості та перспективи співробітництва із зарубіжними країнами, що в свою чергу, сприяє розвитку «діалогу культур» як порівняння, взаємодії та розуміння інших культурних цінностей [1, с. 103].

Тісний зв'язок і взаємозалежність викладання іноземних мов і міжкультурної комунікації настільки очевидні, що навряд чи мають потребу у великих роз'ясненнях. «Кожне заняття з іноземної мови – це перехрестя культур, це практика міжкультурної комунікації, тому що кожне іноземне слово відбиває іноземний світ та іноземну культуру, за кожним словом стоїть обумовлене національною свідомістю уявлення про світ» [3, с. 9–32].

У методичних дослідженнях та сучасних програмах з іноземної мови цілі визначаються через категорію компетенцій. Кінцевою метою навчання іноземній мові у ЗВО є набуття студентами комунікативної компетенції, яка крім мовної та мовленнєвої, включає і соціокультурну компетенцію. Соціокультурна компетенція охоплює такі два види компетенцій, як країнознавча та лінгвокраїнознавча.

Лінгвокраїнознавчий (ЛК) підхід дозволяє формувати країнознавчу компетенцію, тобто навички й уміння аналітичного підходу до вивчення іншомовної культури в зіставленні з культурою своєї країни. Сприйняття іншомовної культури відбувається завжди через призму власної [2, с. 10–25].

Предметом лінгвокраїнознавства є спеціально відібраний однорідний мовний матеріал, що відбиває культуру країни досліджуваної мови, це також безеквівалентна фонова лексика, невербальні мови жестів, міміки й повсякденної поведінки. Особливе місце займає безеквівалентна лексика, яка викликає значні труднощі при перекладі автентичних юридичних та художніх текстів. Вона позначає національні реалії. Знання цих реалій важливе при вивченні культури і мови країни, що вивчається. Постійною ознакою належності слів до ЛК матеріалу залишається наявність у них національно-культурного компонента, відсутнього в інших мовах. Існує цілий ряд засобів, які можна використовувати в залежності від особливостей конкретної аудиторії, цілей навчання і рівня підготовленості студентів – майбутніх юристів, а також бажання і можливостей викладача закладів вищої освіти.

Щодо використання автентичних матеріалів у процесі навчання іноземних мов треба зазначити, що сфера мовної автентичності як особливий простір мовного менталітету найбільше важко піддається засвоєнню й оволодінню при вивченні іноземної мови студентами та курсантами. Наведемо класифікацію труднощів, з якими стикаються студенти на заняттях з іноземної мови: **Труднощі соціокультурного порядку.** Ці труднощі виникають при недостатньому врахуванні у процесі навчання англійської мови соціокультурного компоненту: браку країнознавчої інформації і соціокультурного контексту (фонових знань). **Лінгвістичні труднощі.** Вони полягають у розходженні мовних баз української та англійської мов. **Психологічні труднощі.** Вони обґрунтовані недооцінкою або недостатнім використанням глибинних психологічних процесів породження і сприйняття мовлення. **Психолінгвістичні труднощі.** Вони визначаються розходженням моделей світосприймання представників різних національних культур: англійської та української, розходженням у способах функціонування їхньої мовної свідомості. Хоча психологічні процеси породження і сприйняття мовлення рідною та іноземною мовами однакові, шляхи реалізації цих процесів, шляхи відображення реальної дійсності різні і залежать як від особистого мовного досвіду студентів, так і від мовного досвіду нації, національного менталітету.

Твори художньої літератури – дуже корисне джерело автентичних матеріалів у вигляді прози, поезії, драми. Читання оригінальної художньої літератури відіграє значну роль у

пізнанні іншомовної культури в широкому значенні слова, у прищеплюванні студентам позитивного емоційного відношення до країни досліджуваної мови. Існує проблема презентації таких матеріалів в аудиторії, тому рекомендується працювати з такими текстами в супроводі фонограм і відеофільмів. Такі матеріали істотно підсилюють емоційний і загальноосвітній ефект студентів і створюють необхідне культурне оточення, якого найчастіше не вистачає в аудиторії. Слід звернути увагу на поняття «методична автентичність». Методична автентичність припускає використання навчального тексту, що відповідає національним традиціям побудови висловлення, що зустрічається в природних ситуаціях спілкування та в автентичному контексті. У змістовному плані методично-автентичний текст характеризується природністю описуваної ситуації, відбиттям національно-культурної специфіки країни досліджуваної мови, інформативністю й здатністю викликати у студентів зацікавленість й автентичну емоційну реакцію.

Добір лексики і фразеології відіграє важливу роль у досягненні автентичності висловлення. У порівнянні з одиницями інших рівнів мови лексика володіє найбільшим культурним потенціалом та має соціокультурні конотації. Таким чином, саме вона відображає розбіжність національної свідомості. Лексичне наповнення текстів, створених зарубіжними авторами – носіями мови, більш різноманітне. Ці тексти включають слова та вирази типові для розмовного мовлення, велику кількість прикметників емоційно-оцінювального характеру. Фразеологічні одиниці додають тексту експресивність. Вони мають національну специфіку, обумовлену особливостями мови, і саме тому їхнє розуміння і вживання викликає труднощі у студентів. Наведемо декілька прикладів фразеологічних одиниць, які відносяться до юридичної, правоохоронної сфери: *a steal, beat the rap, cop a plea, face the music, a slap on the wrist, partners in crime, get away with murder* тощо.

Таким чином, читання і адекватне сприйняття автентичних юридичних та художніх текстів сприяє збагаченню і розвитку мови студентів, підвищує їх мовленнєву культуру, розвиває почуття мови. Читаючи автентичні твори англійських письменників-детективів, студенти – майбутні правники знайомляться з великим розмаїттям професійної лексики, англійськими реаліями. Аналіз мовних одиниць розвиває їхню мову, збагачує, уточнює і активізує словник на основі формування у них конкретних уявлень і понять, розвиває вміння

виражати думки в усній і письмовій формі. Твори Артура Конан-Дойля, Агати Крісті, Елізабет Джордж, Коліна Декстера та інших англійських авторів детективного жанру сприяють формуванню лінгвістичної компетенції майбутніх правників та правоохоронців.

Список використаних джерел

1. Коломійчук І.М. Автентичні матеріали як ефективний засіб забезпечення соціокультурного спрямування процесу навчання іноземної мови. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2017. № 1 (13). С. 103.

2. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник для студентів вищих закладів освіти – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.

3. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М, 2000. С. 9–32.

Хайруліна Наїля Фаритівна,
викладач кафедри іноземних мов
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка,
кандидат філологічних наук

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ

На сьогоднішній день можна стверджувати, що стрімкий розвиток пандемії у світі остаточно впевнив викладачів реалізовувати усі можливі функції дистанційної освіти повною мірою. Робота викладачів та студентів у 2020 році є беззаперечним практичним доказом того, що зараз освіта без технологій або неможлива, або обмежено ефективна. Отже, найбільш актуальним питанням для викладача іноземної мови слід вважати таке: *як максимально ефективно використовувати технологізацію освіти задля навчання іноземної мови майбутніх правників.*

Маючи на меті місію навчати курсантів та студентів університету внутрішніх справ іноземної мови, а саме – англійської, авторка статті пропонує розглянути як позитивні, так і негативні результати впровадження так званої експериментальної моделі навчання в умовах пандемії. Беручи до уваги роль технологій та окремі особливості навчання слухачів юридичних спеціальностей, ця експериментальна

модель матиме фокус саме на професійну спрямованість майбутніх правників.

Викладач як семіотична складова дистанційної освіти розуміє, що «сучасний світ майже повністю залежить від передових технологій. Отже, на наше життя повністю впливають сучасні технологічні пристрої, такі як мобільні телефони, ноутбуки, планшети, комп'ютери тощо. Однак ми не можемо прожити жодного дня без магічного пристрою мобільного телефону. Завдяки простому використанню люди усіх соціальних прошарків широко використовують його для багатьох цілей» [1, с. 33].

Студент, наразі, має велику потребу використовувати гаджет не лише заради розваги, а й отримання нових знань. Студенти є найбільш необхідним надбанням будь-яких шкіл, коледжів та університетів [2]. Дистанційна освіта дозволяє людям і суспільству брати всебічну участь у процесі розвитку шляхом набуття знань, умінь, навичок, інтересів, компетенцій та поглядів. Існує потреба у «випуску найкращих випускників, які стануть чудовими лідерами, а також забезпечать достатньо людських ресурсів для соціального та економічного розвитку в будь-якій з країн світу. Це також гарантує, що набуті навички та знання дозволять людям підвищити свою продуктивність, а також покращити якість життя» [3, с. 48].

Дистанційний формат практичного заняття з іноземної мови передбачає наявність всіх притаманних очному навчанню атрибутів, таких як групові дискусії, колективне обговорення пройденого матеріалу, живе спілкування тощо.

Для забезпечення повноцінного освітнього навчального процесу на відстані, окрім технічного інструментарію, викладачу необхідно володіти низкою професійних та особистих компетентностей, які дозволять зацікавити, організувати курсантів та студентів на початковому етапі та втримати їхню увагу аж до завершального. Фокусуючи увагу на залученні основних видів діяльності на занятті, авторка статті прийшла до висновку, що необхідною умовою успішного оволодіння мовним матеріалом є створення завдань, які б максимально зменшили вірогідність плагіату серед слухачів (списування, електронне листування під час виконання вправ та можливість консультуватися в мережі Інтернет). Таким чином, однотипне завдання, яке має низку послідовних питань і варіантів відповідей, стає апріорі неактуальним в умовах практичних занять з англійської мови в дистанційному режимі.

Цікавою альтернативою вбачається актуалізація різних мовних платформ, що спрямовані на активізацію таких умінь і навичок як читання, говоріння, аудіювання та письмо. Запропонована авторкою експериментальна модель навчання англійської мови у ЗВО МВС налічує константні та перехідні елементи. До константних елементів відносимо платформи, що мають на меті залучення технологій з опанування граматики та аудіювання. Досить ефективними в ході експерименту виявилися «My English Lab» та «English Interactive Worksheets». Слід зацентрувати увагу на дієвому комплексі «My English Lab» від компанії Pearson. Освітній комплекс складається з підручника та інтерактивного застосунку, який дозволяє повною мірою практикувати як граматичну теорію, так і практику.

Можливість викладачеві відслідковувати індивідуальний прогрес студента сприяє урізноманітненню завдань та наданню не загальних, а індивідуальних рекомендацій кожному. Більше того, цей потужний ресурс дозволяє практикувати усне мовлення й письмо в режимі онлайн-занять. Другим додатком, який закріплює набуті граматичні навички є «English Interactive Worksheets», набір граматичних інтерактивних завдань, які кожен викладач має можливість створити згідно навчального плану й призначити критерії оцінювання та час виконання. Враховуючи авторський підхід та обмежений час, курсанти та студенти фокусують увагу на самому завданні, а не на пошуках шляхів списати або знайти відповідь в Інтернеті.

Сучасна дистанційна освіта досить розгалуженою системою трансляції знань на відстані завдяки різним засобам і технологіям, і як результат – отримання слухачами інформації, необхідної для успішного використання її на практиці. Вирішити порушені питання можна тільки завдяки якісному управлінню процесами, реалізованими в вузі, створення інноваційного середовища в установі вищої освіти – системи взаємин, основою яких є комплекс заходів організаційного, методичного, психологічного типу, що забезпечують активне залучення інновацій в освітній процес.

Реформування освітнього процесу в українських ЗВО насамперед пов'язане з інтеграцією освіти й інформаційних технологій, створенням єдиного інформаційного середовища. Сучасну освіту неможливо уявити без якісних і практичних технологій поширення та взаємообміну. Інтернет нині є найзручнішим засобом отримання нових знань. Вебпортали, вебсайти та блоги стали неодмінною частиною інформаційного

простору освітан у реалізації якісно інших можливостей формальної, неформальної та інформальної освіти. Педагоги використовують їх як у повсякденному житті, так і у професійній діяльності.

Так, у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року зазначено, що серед «найбільш гострих проблем, які стримують розвиток освітньої галузі, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі, є повільне впровадження в освітній процес інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій» [4].

Список використаних джерел

1. Arifur Rahman, Sabrina Tasnim, Md Sohag Hossain Majumdar, Emam Hossen, Md Rafiqul Islam (Rafiq), «*A Comprehensive Study on Excessive Mobile Phone Use and Preventive Measures*», International Journal of Modern Education and Computer Science(IJMECS), Vol. 12, No. 3, pp. 33–39, 2020.DOI: 10.5815/ijmecs.2020.03.05.

2. Муштак І., Хан С. Н. *Фактори, що впливають на успішність студентів*. Глобальний журнал управління та досліджень бізнесу. 2012; 12 (9): 16–22.

3. Sa'adatu Abdulkadir, Emmanuel Amano Onibere, Philip Oshiokhaimhele Odion, «*Assessment of Students' Academic Performance Using Admission Entry Requirements under the Computer-Based Test and PaperPencil-Based Test in Kaduna State University, Kaduna – Nigeria*», International Journal of Modern Education and Computer Science(IJMECS), Vol. 11, No. 8, pp. 48–60, 2019. DOI: 10.5815/ijmecs.2019.08.06.

4. *Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року* : указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

Харчук Наталія Ростиславівна,
старший викладач кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ

БІЛІНГВАЛЬНЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ КОНЦЕПЦІЙ ОСВІТИ

Формування іншомовної освіти здійснюється під впливом євроінтеграційних процесів й основних досягнень європейських країн із урахуванням таких документів Ради Європи, як «Білінгвальна освіта: основні стратегічні завдання»,

«Європейський мовний портфель» та «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», «Приведення екзаменів із мови у відповідність до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти» та вимоги до Євроісптив.

Проблема багатомовності набуває особливого значення у наш час, оскільки зумовлена насамперед соціально-економічними та політичними змінами в світі, які вимагають більш активного входження різних країн у світовий геополітичний полікультурний діалог. Одним із чинників інтенсифікації такого діалогу є необхідність вільного володіння принаймні однією іноземною мовою, що привело до виникнення у світовій освітній практиці такого явища, як білінгвальна освіта.

Для України розвиток білінгвальної освіти зумовлений загальною тенденцією до інтеграції у європейський простір, прагненням до діалогу культур і міжкультурної комунікації. В Україні педагогічні дослідження білінгвальної освіти з'явилися нещодавно. Їх поява спричинена загалом тим, що починаючи з 90-х років XX століття нові соціально – економічні реалії, прагнення інтеграції у європейський простір викликали появу хвилі досліджень, присвячених проблемам формування фахівця-білінгва, а також вивченню зарубіжного досвіду білінгвального навчання та можливостей перенесення такого досвіду на вітчизняну систему освіти, його адаптації з урахуванням наявних соціокультурних умов (А. М. Гусак, А. О. Ковальчук, Ф. А. Моїсєєва). Однак, варто зауважити, що незважаючи на наявність певних результатів у розробці проблеми білінгвізму різними науковими школами вітчизняної та зарубіжної педагогіки, цілісної концепції білінгвальної освіти на цей час не сформовано, а визначено лише певні аспекти цієї проблеми. Не визначено також тип білінгвізму, притаманний освітній сфері [2].

Білінгвальна освіта (bilingual education) – освіта, в процесі якої використовуються дві мови – рідна (перша) та друга (іноземна). Форми використання двох мов (вербальна, письмова, візуальна, аудіо та інші), а також види дидактичних матеріалів та їхня мова не регламентується, але їхній рівень має відповідати середній мовній компетенції референтної групи.

Білінгвальне навчання є дуже могутнім засобом підготовки майбутніх професіоналів будь-якої галузі. Із його допомогою в студентів не лише формується та розвиваються професійні компетенції, а й зростає самосвідомість, розширюється світогляд. Білінгвальне навчання посилює зв'язок змісту навчання у ВНЗ із

сучасними потребами ринку праці. Під час вивчення білінгвальних курсів у студентів активізується пізнавальна діяльність та зростає внутрішня мотивація (головним компонентом якої є так звана білінгвальна мотивація. Серед перспектив розвитку білінгвальної методичної науки слід відзначити розв'язання питання кадрового забезпечення (від того, один чи двоє викладачів включені у процес, залежить побудова заняття й організація самостійної та індивідуальної роботи студентів), а також питання оцінювання та контролю знань, умінь і навичок студентів, що навчаються на білінгвальній основі.

Це явище дуже поширене в світі й має місце в тих регіонах, де проживає більше ніж одна етнічна група, або в регіонах, розташованих на кордоні з іншомовною державою. Як правило, країни мають одну державну мову. Але не рідкістю є ситуація з двома чи навіть більшою кількістю державних мов. Наприклад, у Швейцарії існує 4 державні мови: німецька, французька, італійська та ретороманська. У контексті освіти дітей у таких умовах можуть виникати ситуації, коли в родині використовується одна мова, а в навчальному закладі – інша. Подібна ситуація притаманна також і Україні. Державною мовою є, безперечно, українська. Але в регіонах, що межують з іншими країнами, на сході – з Росією, на заході – з Польщею, Угорщиною, виникає ситуація, коли в повсякденному житті використовується дві мови; або одна мова може використовуватися під час навчання, а інша – у побуті; одна мова використовується під час спілкування в офіційних установах з офіційними особами, а інша – під час спілкування. Виникає питання: як саме освіта (дошкільна, середня, вища) має реагувати на таку ситуацію? Чи варто ігнорувати той факт, що використовуються у побуті й навчанні різні мови? Можливо, є сенс пошуку певних переваг цього процесу? Тому виникає зацікавленість у білінгвальній освіті.

У Європі (У. Вайнрайх, М. Сігуан, У. Маккі, М. Певзнер, А. Ширін та інші) білінгвальне навчання вважається важливим інструментом міжкультурного діалогу і протистояння національній нетерпимості. Особливістю вивчення іноземних мов у школах Європи є те, що учні зобов'язані вивчити рідну мову, одну з робочих мов Європейського Союзу, а також одну з державних мов країн Європейської Співдружності. У країнах Європи існують також так звані малі національні групи, або меншини. Учні з таких малих субкультур часто або зовсім не володіють, або погано володіють нерідною мовою. Така ситуація має місце в Німеччині, Швейцарії та Фінляндії. Загалом у Європі в сім'ях малих

національних меншин мовою домінуючої нації спілкуються лише 6–10 % школярів. Оволодіння мовами домінуючих етнокультурних груп істотно полегшує корінним і некорінним меншинам засвоєння навчального матеріалу, спілкування з представниками іншої культури.

Незважаючи на те що білінгвальна освіта має певні недоліки, можемо резюмувати, що переваг вона має більше. Про це свідчать дослідження психологів, які стверджують, що білінгви мають кращі розумові здібності, вони більш винахідливі, мають креативне мислення, кращу пам'ять, ніж монолінгви, та гнучкий розум. Для них є характерним раціональне мислення, вони краще вивчають іноземні мови, легше соціалізуються, більш відкриті різноманітним культурам. Також білінгвізм несе економічні переваги для людини в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Гришкова Р. О. Формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей / Р. О. Гришкова : Монографія. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 424 с.

2. Language: New Perspectives on Language in Education / The EUNOM Report. G. Williams, 2012. – 61 p. URL: <http://eunom.uoc.edu>.

3. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR). – Cambridge University Press, 2002. – 264 p.

4. Боднарчук Т. В. Особливості розвитку білінгвальної освіти у сучасній українській школі / Т. В. Боднарчук // Педагогіка. Розділ 1. Збірник наукових праць. – Випуск 14. – К., С. 37–42.

5. Ковальчук А. О. Із досвіду викладання білінгвальних дисциплін майбутнім магістрам у провінційному ВНЗ / А. О. Ковальчук // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. – 2010. – Вип. 16. – С. 108–114.

Хоменко Олена Юріївна,

викладач кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ

КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

Сьогодення вимагає від випускника вишу знання іноземних мов на рівні, достатньому для повноцінної комунікації з іноземними спеціалістами. Це вимагає нових форм і підходів у методиці викладання іноземних мов. І саме цим зумовлена популярність комунікативного підходу. Проте досвід показує, що застосування одного лише комунікативного підходу для формування іншомовної граматичної компетенції часто буває недостатньо. Комунікативно-когнітивний підхід покликаний зробити комунікативну методику більш динамічною.

Комунікативну компетенцію можна вважати сформованою, якщо майбутній фахівець використовує іноземну мову, щоб самостійно отримувати і розширювати свої знання і досвід. Під комунікативно-когнітивним підходом розуміють таку організацію навчального процесу, основу якої складає комунікативна взаємодія здобувачів, яка забезпечує участь кожного з них як об'єкта і суб'єкта пізнавальної діяльності [1]. В основі цього підходу принцип свідомості у процесі оволодіння іншомовними навичками і вміннями, в тому числі й граматичними.

Основою комунікативного підходу є принцип побудови навчання іноземної мови за аналогією із реальними мовленнєвими ситуаціями. Когнітивний підхід має на меті організувати пізнавальний процес таким чином, щоб він відповідав природній пізнавальній поведінці людини. Це означає не просто передачу знань та навичок, а сприяння їх появі та розвитку, що спричиняється необхідністю до спілкування і самовираження. Характерним для комунікативно-когнітивного підходу є відхід на другий план суто імітативних і репродуктивних типів вправ. На перше місце виходять вправи пізнавального характеру [1]. Важливе місце відводиться роботі з автентичними іншомовними текстами. Особливо важливим є тематично спрямований відбір текстів для здобувачів, адже таким чином вони ознайомлюються із специфічною лексикою і дізнаються про інновації у сфері своєї діяльності, що викликає зацікавленість та мотивує їх до роботи. Під час роботи з текстом, здобувачі виконують вправи, спрямовані на розпізнавання речень, слів, граматичних аспектів формулювання речень англійською мовою. Для виконання цих

вправ та розуміння тексту, здобувачі задіюють набуті раніше знання та навички. Розпізнавання та диференціація граматичних форм сприяє їх розумінню [2].

Робота в групах є ще одним ефективним видом діяльності на заняттях іноземної мови за комунікативно-когнітивним методом. Такий вид діяльності спонукає здобувачів до ефективного сприйняття та опрацювання інформації, вираження своїх думок за допомогою набутих знань з іноземної мови, організації комунікації між учасниками, а також створює можливість для реалізації творчого потенціалу здобувача.

Метою когнітивної стратегії є навчити здобувачів самостійно контролювати власну навчальну діяльність, вміти планувати, ставити цілі, оцінювати. Когнітивний компонент передбачає усвідомлене засвоєння здобувачами культурно-країнознавчих відомостей та мовного матеріалу.

Для майбутньої професійної діяльності курсантів і студентів-юристів необхідне розуміння фахової літератури та її адекватний переклад, а також формування вмінь систематизувати і узагальнювати, тому під час навчання іноземної мови за професійним спрямуванням необхідно формувати навички читання і перекладу юридичної літератури, вміння виділити головне та виражати власну думку з теми. Вміння анотувати та реферувати тексти за фахом, оформлювати і систематизувати отриману інформацію є також необхідними для кожного здобувача.

У застосуванні комунікативно-когнітивного підходу важливим є створення ситуацій використання мови для професійних потреб, тобто процес навчання іноземної мови базується на моделюванні ситуацій, у яких курсант або студент-юрист міг би вільно застосовувати набуті знання з іноземної мови, використовуючи граматичні та лексичні навички для виконання певних професійних завдань.

Список використаних джерел

1. Канюк О. Когнітивно-комунікативний підхід у методиці викладання іноземної мови. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26415/1/Когнітивно-комунікативний%20підхід%20у%20методиці%20викладання.pdf>.

2. Черпак О. Когнітивно-комунікативний метод навчання іноземної мови у ВНЗ. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/fr/node/994>.

3. Chamot, A.U. & O'Malley, J.M. The CALLA handbook: Implementing the Cognitive Academic Language Learning Approach. URL: <http://mtweb.mtsu.edu/eslep/eslcalla.htm>.

Chenkivska Natalia,
Lecturer at the Department of Legal
Linguistics of the National Academy
of Internal Affairs

MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Technology has been an important part of education since its introduction. The role of technology in society shows the necessity for their use in the classroom. The present era assigns new challenges and duties to the modern teacher. The style of English language instruction has been drastically changed with the remarkable entry of the innovative technologies. Technology delivers many opportunities as making teacher, thought-provoking and more creative in terms of constructive changes. Technology is one of the most important drivers of both communal and language change. This is twenty-first century after all, and English teachers would be thoughtless if they did not take benefit of the modern and maximum technological methods of reading, expression, and communication.

It is known that today there are more than a hundred types of interactive methods, most of which have been tested and given good results. The main conditions for the introduction of educational technologies in the educational process are:

- The development of free communication of each student in the acquisition of knowledge in the teaching process;
- The main focus in the educational process is to increase the activity of the learner and the use of methods and modern teaching aids that increase the activity in the classroom.

The main components of teaching a foreign language in practical classes are the integrated integration of listening comprehension, speaking, reading and writing. Of course, the number of different methods and technologies of teaching a foreign language is growing. It is useful to use them taking into account the characteristics of the learners, such as age, profession, interests. From the earliest stages of teaching any foreign language, it is recommended that learners be given small phrases, grammatical games, phrases that are necessary in everyday life.

Today, in all higher education institutions, including higher education institutions, modern information technologies, multimedia complexes, modern textbooks and manuals based on interactive methods, audio-video methodical manuals, necessary teaching aids, etc. Demonstration materials, modern computer sets, electronic and

interactive whiteboards are provided. This will increase the interest in the world of science, especially the ways to expand knowledge and skills in foreign languages.

We would like to admit such useful things in teaching foreign languages as video lectures, multimedia presentations and learning platforms.

Video lecture. The new information is recorded with the help of a video camera. At the end of the video the teacher is giving the questions to the lecture and new vocabulary if it needs. The advantage of this type of talk is that it can be heard over and over again when students are doing it, and they have the opportunity to stop at difficult places and ask the teacher to help them or to repeat. After listening the records they could discuss the information they have just listened and help each other to translate the information if anyone needs it.

Multimedia presentation. Interactive teaching programs for independent learning can be created. Using such study guides could help the teacher to summarize the information. The teacher is giving the task to the students to make the presentation to the topic and present it in the classroom.

Nowadays we can see more and more different English learning platforms that have being developed for students who want to study the foreign languages. The platforms give the opportunities to study foreign language. The platforms help the learners to connect to foreign lands and display how others live, allows students to see and experience language in a whole new way. The tasks on the platforms are all interactive and it gives users a chance to be engaged in learning experiences. Different types of tasks give the students many opportunities to use their broadening language skills in real-world applications. These platforms provide the opportunities for everyone to find the tools he needs, to improve the language. The best thing you can find over there audio programs. That helps student to listen to the native speakers records as many times as he needs. Due to this function, the students can pick up the accent and notice the rhythm of English language by hearing native speakers conversing.

The role of Educational Technology in language teaching has changed significantly over the last decade. Previously, its use in language teaching and learning was only limited to text and simple exercises like gap filling and multiple-choice drills. The recent developments in technology and pedagogy allow us to integrate computer technology into language teaching and learning to a greater extent. Multimedia resources and internet access facilitate student immersion into rich environments for language practice.

References

1. Tazrin Ranman. Challenges of Using Technology in the Secondary English Language Classroom In partial fulfillment of the requirements For The degree Masters of Arts in TESOL BRAC Institute of Languages (BIL) BRAC University (14th Floor) 66, Mohakhali, Dhaka-1212 June 2015.
2. Bolibekova Mavjuda Mardievna¹, Jalolova Shakhnoza Mukhamadjanovna², Nematov Ozodbek Nematovich³, Tangriyev Valisher Azamovich. The importance of modern methods and technologies in learning English. Journal of Critical Reviews. 2010
3. Larsen-Freyen, Dian. Methods and principles of language teaching. Oxford University Press, USA: 2000.

Шемякіна Наталія Володимирівна,
доцент кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ПІД ЧАС КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Надзвичайні обставини, що склалися у зв'язку поширенням коронавірусу COVID-19, змусили всі заклади вищої освіти перейти на дистанційне та онлайн-навчання. Переведення здобувачів вищої освіти на навчання на відстані потребувало повного перегляду та трансформації навчально-виховного процесу, викладання іноземних мов зокрема. Перед викладачами постало непросте питання: яким чином раптом перетворити безліч складних когнітивних та міжособистісних взаємодій, які пропонує очне навчання, в онлайн-курс? Однак, це не є простим завданням, як здається на перший погляд.

Проте, вихід є: науково-педагогічні працівники мають можливість підготувати курс, розрахований на онлайн-навчання таким чином, щоб здобувачі вищої освіти змогли повноцінно продовжувати своє навчання за таких незвичних обставин. Чітке планування нового дистанційного та онлайн-курсу дозволить викладачам мати менше коректив для внесення їх протягом всього викладання дисципліни.

Розглянемо критерії розробки та особливості використання електронних підручників з іноземної мови під час дистанційного навчання у закладах вищої освіти. В умовах, що

склалися, електронний підручник є дуже необхідним та виправданим навчальним засобом, оскільки передбачає можливість його використання як під час занять он-лайн в режимі відеоконференцій (Zoom), так і під час самостійної роботи здобувачів.

Безумовно, розробляючи електронний підручник, потрібно знати, що електронні навчальні засоби повинні відповідати основним дидактичним принципам: науковості, доступності, проблемності навчання, наочності, системності і послідовності викладення матеріалу, забезпеченню свідомості навчання, самостійності і активізації діяльності студента, єдності навчальної, розвивальної і виховної мети, забезпеченню систематичності і послідовності навчання з використанням електронного ресурсу.

При цьому компетентнісний підхід, як принцип побудови електронного підручника, передбачає таку організацію навчального матеріалу, яка забезпечить взаємозв'язаний розвиток всіх компонентів іншомовної комунікативної компетенції: мовної, мовленнєвої, професійної, загальнокультурної, соціокультурної.

Можна погодитись з думкою про те, що «електронний підручник повинен максимально полегшити розуміння та запам'ятовування (причому активне, а не пасивне) найбільш істотних понять, тверджень і прикладів, залучаючи в процес навчання інші, ніж звичайний підручник, можливості людського мозку, зокрема, слухову та емоційну пам'ять, а також використовуючи комп'ютерні пояснення» [3].

Незаперечними перевагами електронних підручників є можливість організації «живого» подання інформації – мультимедійні технології дозволяють створити відповідні моделі, включити аудіо- і відеофрагменти. Можливості наочного викладу матеріалу, привернення уваги і багатоканальний механізм подачі інформації є провідними досягненнями комп'ютерних освітніх систем. У цьому випадку викладач отримує потужний засіб, а студент – максимально ефективну можливість якісного засвоєння матеріалу [2; 5]. Серед інших переваг електронних підручників: оперативне внесення змін та доповнень, зручність пересилання електронною поштою, компактність збереження у пам'яті комп'ютера або на диску, простий спосіб тиражування.

Отже, електронний навчальний підручник повинен містити:

- На базовому рівні:

- основний теоретичний матеріал, що відповідає вимогам стандартів;

– системи вправ і завдань, що дозволяють сформувати й розвинути практичні уміння і навички;

– методи і засоби підсумкової оцінки засвоєння базових знань.

• На додатковому рівні:

– навчальний матеріал, до якого здобувач може звертатися для поглибленого вивчення питань курсу;

– навчальний матеріал, до якого здобувач може звернутися для задоволення професійних питань.

Викладачі можуть використовувати різноманітні прийоми та методи навчання, що пристосовані для дистанційних занять он-лайн, в режимі відеоконференції, та організовувати мовленнєву діяльність, яка б поєднувала зміст навчального матеріалу, максимально орієнтовану на здобувачів, яка є здійсненою для них і мала б чітко визначені цілі та терміни виконання. Так само, як і у традиційному форматі, необхідно розробити критерії визначення результатів навчання та повідомляти їх здобувачам. Слід чітко визначити навчальну діяльність та вправи або тестові завдання для оцінювання, які допоможуть здобувачам досягти результатів та правильно їх зрозуміти.

Таким чином, плануючи заняття із застосуванням телекомунікаційних та електронних навчальних засобів, як у звичайних умовах навчання, так і в період, наприклад, карантинних обмежень, необхідно керуватися педагогічною доцільністю застосування того або іншого методу, а також способом його застосування під час викладання навчального матеріалу. Використання електронних засобів навчання у процесі навчання іноземних мов значно впливає на форми і методи навчання, характер взаємодії між викладачем та здобувачами і, відповідно, на методику проведення занять у цілому. Безумовно, застосування телекомунікаційних технологій не замінює традиційні методи навчання, але значно підвищує їх ефективність [1].

При методично обґрунтованому застосуванні, електронні підручники та Інтернет-технології стають основною базою сучасної освіти, що гарантує потрібну якість, варіативність, диференціацію та індивідуалізацію навчально-виховного процесу, а також, як показує досвід, може стати рятувальним засобом навчання при таких надзвичайних обставинах, як пандемія, що стала серйозним викликом для всіх галузей, та освіти зокрема.

Список використаних джерел

1. Ахмедова А.М. Фадеева Е.Ю. Использование образовательных ресурсов Интернета на уроках физики. *Ученые записки института социальных и гуманитарных знаний: материалы V Международной научно-практической конференции «Электронная Казань – 2013»*. Часть II. Казань: Юниверсум, 2013. № 1 (11). С. 267–273.

2. Глибовець М.М., Гломозда Д.К. Формальна модель координаційно-орієнтованої мережі для колаборативної системи навчання. *Проблеми програмування*. Київ, 2006. № 2. С. 402–412.

3. Зими́на О.В. Печатные и электронные учебные издания в современном высшем образовании: Теория, методика, практика. Москва: издательство МЭИ, 2003. 336 с.

4. Карамышева Т.В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. В вопросах и ответах. Санкт-Петербург: издательство «Союз», 2001. 192 с.

5. Панова Е.В. Электронный учебник: преимущества и проблемы использования в учебном процессе. *Международная конференция «Библиотеки и Образование»*. 2007 *«Информационные ресурсы и сервисы открытого образования»*. URL: http://www.spbibt.ru/files/Conferens/pankovaev_01_2007.pdf

Наукове видання

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ТА ФАХІВЦІВ ІЗ ПРАВА

Матеріали
XI міжвузівської науково-практичної
інтернет-конференції
(Київ, 23 квітня 2021 року)

Відповідальний упорядник *Віктор Корольчук*

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції

Дк № 4155 від 13.09.2011.

Підписано до друку 20.04.2021. Формат 60х84/16. Папір офсетний.

Обл.-вид. арк. 8,0. Ум. друк. арк. 7,44.

Тираж 15 прим.
